

**Vystoupení Památkové inspekce na poradě Krajského úřadu Zlínského kraje
konané dne 18. února 2020 ve Zlíně**

1. Informace k novému stavebnímu zákonu a novele zákona o státní památkové péči	2
a) Shrnutí uplatněných připomínek Ministerstva kultury	2
b) Statistické shrnutí podaných připomínek	3
c) Vypořádávání připomínek Ministerstvem pro místní rozvoj	3
2. Aktivní legitimace v případě podání žádosti o závazné stanovisko k liniovým stavbám a případné souhlasy všech vlastníků dotčených nemovitostí	6
a) Žadatel o závazné stanovisko podle § 14	6
b) Vztah obecné a zvláštní právní úpravy v zákoně o státní památkové péči a možnost doložení souhlasů vlastníků dotčených nemovitostí	8
c) Speciální postup u zákonem vyjmenovaných staveb	9
3. Vázanost závazného stanoviska/rozhodnutí pro správní orgány a Národní památkový ústav	9
4. Rozhodování na místě (správním orgánem i NPÚ), provedení prací bez závazného stanoviska pod odborným dohledem NPÚ	12
a) Změna stavby před dokončením neformálním postupem dle § 118 odst. 6 stavebního zákona	22
b) Změna stavby před dokončením v případech, kdy nelze uplatnit postup dle § 118 odst. 6 stavebního zákona	23
c) Legální možnost ukládání podmínek mimo řízení při tzv. vzorkování	23
d) Provedení prací bez závazného stanoviska pod odborným dohledem NPÚ.....	25
5. Závazné stanovisko orgánu památkové péče do kolaudačního řízení.....	26
6. Restaurování: restaurátorský záměr, příprava restaurování, nařizování provedení průzkumů a závazné stanovisko k realizaci, restaurování osobou bez povolení MK pod záštitou restaurátora s povolením MK.....	28
a) Restaurování a řemeslné práce	29
b) Respektování technické a výtvarné struktury originálu	39
c) Restaurátorský záměr	44
d) Příprava restaurování.....	44
e) Nařizování provedení průzkumů a závazné stanovisko k realizaci.....	50
f) Restaurování osobou bez povolení MK pod záštitou restaurátora s povolením MK	57

1. Informace k novému stavebnímu zákonu a novele zákona o státní památkové péči

a) Shrnutí uplatněných připomínek Ministerstva kultury

- A. Ministerstvo kultury požaduje, aby **zájmy státní památkové péče** byly obdobně, jako je tomu na úseku ochrany přírody a krajiny **hájeny i nadále formou závazného stanoviska** a nikoli formou vyjádření, které je pro stavební úřad nezávazné.
- B. **Ve vztahu k ochraně přírody a krajiny se Ministerstvo pro místní rozvoj odchýlilo od věcného záměru stavebního zákona**, posílilo izolovaně význam tohoto veřejného zájmu a Ministerstvo kultury nevidí důvod, aby zájem státní památkové péče neměl ve vztahu k chráněným územím a kulturním památkám stejně silné postavení jako je předpokládáno při ochraně zvláště chráněných území v rámci ochrany přírody a krajiny. *Poznámka: MMR odůvodňuje odchylku typem území, které je nezastavěné a nemá územní plán.*
- C. Ministerstvo kultury **nesouhlasí s principem nezávaznosti územně plánovacích podkladů** v rámci územního plánování, které obsahují např. údaje o počtu a rozsahu kulturních památek nebo památkových rezervací a památkových zón, nacházejících se v daném území. Jde o **údaje, které vyplývají z hlediska památkové péče z nařízení vlády nebo z pravomocných správních aktů** a konstatace, že jsou právně nezávaznými informacemi pro územní plánování, jen těžko může představovat záruku toho, že zájmy státní památkové péče, které vyplývají z právních předpisů nebo pravomocných správních aktů, budou respektovány.
- D. Návrh stavebního zákona klade **minimální důraz na ochranu architektonického a archeologického dědictví** v rámci územního plánování (**potřeba doplnit vazby** na tyto hodnoty na minimálně 4 místa navrhovaného stavebního zákona), v části povolování staveb (**potřeba doplnit vazby** na tyto hodnoty na minimálně 6 míst navrhovaného stavebního zákona) a v části odstraňování staveb (**potřeba tyto vazby doplnit na minimálně další 2 místa**). *Poznámka: jde o promítnutí závazků z mezinárodních úmluv.*
- E. **Návrh stavebního zákona ztotožňuje zájmy státní památkové péče pouze s pojmem kulturní památka, v řadě případů však pomíjí památkové rezervace nebo památkové zóny** (na Seznamu světového dědictví je za Českou republiku pouze 5 individuálních památek, ale 9 památkových území, se kterými stavební zákon pracuje zcela nedostatečně) – např. problém demolice staveb v historických sídlech, pokud tyto stavby nejsou chráněny jako kulturní památky.
- F. V tomto směru **je třeba několik ustanovení stavebního zákona doplnit a některá ustanovení upravit** tak, aby zájmy státní památkové péče i ve vztahu k památkovým rezervacím a památkovým zónám mohly být hájeny.
- G. Ministerstvo kultury požaduje **zakotvení účasti dotčených orgánů** státní památkové péče **v rámci odvolacího řízení** před stavebním úřadem (s tím zatím stavební zákon nepočítá), **při odstraňování staveb** jak v povolovacím řízení, tak v řízení z moci úřední (s tím zatím stavební zákon nepočítá) a **při náhodném nálezů** (ani s tím zatím stavební zákon nepočítá).

H. **Změnový zákon**, který má být přijat v souvislosti s novým stavebním zákonem, **obsahuje ve vztahu k zákonu o státní památkové péči řadu drobných, ale i podstatných chyb**, které by vzájemnou aplikací obou předpisů ztížily nebo dokonce vyloučily.

Ministerstvo kultury sice poskytlo Ministerstvu pro místní rozvoj ještě před připomínkovým řízením návrh bodové novely zákona o státní památkové péči, ten však nebyl jako celek využit. Rozsah nyní uvažovaných připomínek Ministerstva kultury byl s Ministerstvem pro místní rozvoj před uplatněním projednán.

b) Statistické shrnutí podaných připomínek

Ministerstvo kultury uplatní k návrhu stavebního zákona celkem **110 připomínek**, z toho je **50 zásadních připomínek** a **60 doporučujících připomínek**.

Ministerstvo kultury uplatní k doprovodnému změnovému zákonu – změna zákona o státní památkové péči celkem **39 připomínek**, z toho **35 zásadních připomínek** a **4 doporučující připomínky**.

Celkem k oběma materiálům uplatní Ministerstvo kultury 159 připomínek, z toho **85 zásadních připomínek** a **64 doporučujících připomínek**.

c) Vypořádávání připomínek Ministerstvem pro místní rozvoj

1. Prvoinstanční stavební úřad na obecním úřadě

Příprava nového stavebního zákona po 1. lednu 2020 pokročila do další fáze. V rámci vypořádání připomínek ke stavebnímu zákonu již proběhla různá jednání, která přinášejí vize relativně silného posunu v základních obrysech nového stavebního zákona. Zatím **však tyto obrysy lze spíše dedukovat** a jasné vyjádření v podobě konsolidovaného znění paragrafované podoby stavebního zákona ještě nemají. Podle tiskové zprávy Ministerstva pro místní rozvoj „Ministryně pro místní rozvoj se dohodla s obcemi. Stavební zákon se stahovat nebude!“ ze dne 13. 1. 2020 by mělo dojít k následujícím posunům v úpravě stavebního práva oproti znění návrhu stavebního zákona, jak byl předložen do vnějšího připomínkového řízení:

„Ministryně pro místní rozvoj Klára Dostálová se dohodla s představiteli Svazu měst a obcí ČR na podpoře stavebního zákona. Svaz přitom ještě před týdnem inicioval tzv. Tříkrálovou výzvu ke stažení a úplnému přepracování zákona. Po dnešní schůzce ministryně Dostálové, premiéra Andreje Babiše a představitelů Svazu měst a obcí ČR je ta hlavní dohoda na stole a svaz už netrvá na stažení zákona. Podstatou domluveného konsensu je, že společný model státní správy a samosprávy zůstane zachován na obcích. Vedle toho by vznikla státní stavební správa, která by řešila veřejně prospěšné stavby, liniové stavby a další. Pro občana investora by se tedy nic nezměnilo. Ten by přišel na stavební úřad na obec, pokud by tento úřad nestihl zákonnou lhůtu 30 dnů, automaticky by přebírala řízení státní stavební správa a dokončila by proces ve své hierarchii.“

Viz blíže <https://mmr.cz/cs/Ostatni/Web/Novinky/Ministryne-pro-mistni-rozvoj-se-dohodla-s-obcemi>.

2. Památková péče a forma aktu

V rámci tohoto stejného jednání zaznělo také konstatování, že orgány státní památkové péče budou zájmy státní památkové péče v rozsahu neintegrováné agendy (kulturní památky, národní kulturní památky, památkové rezervace a památkové zóny) hájit formou závazného stanoviska podle § 149 správního řádu a nikoli formou vyjádření, jak předpokládala verze stavebního zákona a doprovodného, změnového zákona v podobě, jak byly tyto předpisy předloženy do vnějšího připomínkového řízení. K tomu viz např. <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3028274-ministerstvo-upravi-navrh-stavebniho-zakona-zachova-urady-na-urovni-obci>.

Tyto koncepční změny svůj odraz na webových stránkách Ministerstva pro místní rozvoj v záložce, která informuje o postupných pracích na novém stavebním zákoně, zatím nenašly - <https://mmr.cz/cs/Ministerstvo/Stavebni-pravo/Rekodifikace-verejneho-stavebniho-prava>.

závazné stanovisko dle § 149 správního řádu – národní kulturní památky, kulturní památky, památkové rezervace, památkové zóny

vyjádření – ochranná pásma dle § 17 zákona o státní památkové péče

Jakkoli je ponechání I. instance stavebních úřadů na obcích úspěchem pro SMO, stále existují místa, kde může nový systém vykazovat vážné komplikace.

- První je jen na ukázkou, jak se systém zjednodušuje - PP zůstává na ORP a KÚ v rozsahu - NKP, KP, PR a PZ, ochranná pásma se mají integrovat. Znamená to, že stavebnímu úřadu na ORP bude dávat za PP, tedy ochranná pásma, vyjádření krajský státní stavební úřad, a nikoliv památkář na tom samém ORP. Ponecháním první instance stavebních úřadů na obecních úřadech rozhodně není řešena údajná největší slabina dnešního výkonu přenesené působnosti, za kterou je označována systémová podjatost obecních úředníků
- Dotčené orgány mají 30 dní na vydání vyjádření/PP (výslovně slovy ministryně ZS), pokud ale ve lhůtě nestihnou, platí, že je V/ZS kladné bez podmínek. V reálu bude těžké splnit, pokud budou na dotčených orgánech chybět lidé nebo bude dotčený orgán uměle personálně podhodnocen

§ 93 Vyjádření

(1) Dotčený orgán vydá do 30 dnů ode dne doručení žádosti vyjádření k záměru z hlediska jím chráněných veřejných zájmů. Nevydá-li dotčený orgán vyjádření v uvedené lhůtě, platí, že k záměru nemá připomínky a z hlediska jím chráněných veřejných zájmů se záměrem souhlasí. Ustanovení § 102 odst. 4 platí obdobně.

(2) Vlastník veřejné dopravní a technické infrastruktury vydá do 30 dnů ode dne doručení žádosti vyjádření k záměru z hlediska existence sítí. Nevydá-li vlastník veřejné dopravní a technické infrastruktury vyjádření, platí, že k záměru nemá připomínky a se záměrem souhlasí.

Otázka co se stane, když PP dá stavebnímu úřadu ZS s podmínkami nebo negativní, a stavební úřad nechá věc odsouhlasit automaticky generovaným rozhodnutím, není řešena. Bude moci PP vymáhat splnění svého ZS? Bude postup SÚ zákonný? Budou platit práva stavebníka nabytá v dobré víře? Jestli bude pracovník stavebního úřadu možná někdy v budoucnu potrestán, nechrání zájmy památkové péče.

§ 106

Automatické povolení

(1) Pokud stavební úřad nerozhodne do 60 dnů od zahájení řízení nebo ve lhůtě prodloužené podle § 102 odst. 2, dojde v první den po uplynutí této lhůty k automatickému povolení záměru.

(2) Odůvodnění automatického povolení obsahuje pouze informaci o tom, že se jedná o automatické povolení z důvodu uplynutí lhůty pro vydání rozhodnutí.

(3) V poučení automatického povolení je kromě poučení o opravném prostředku uvedena také informace o tom, že nadřízený správní orgán byl vyrozuměn o automatickém povolení záměru.

(4) Automatické povolení není podepisováno oprávněnou úřední osobou, ale je opatřeno kvalifikovanou elektronickou pečetí stavebního úřadu a kvalifikovaným časovým razítkem. O automatickém povolení se vyrozumí nadřízený správní orgán; pokud automatické povolení není napadeno odvoláním, má toto vyrozumění povahu podnětu k zahájení přezkumného řízení.

(5) Pokud před automatickým povolením nedošlo k vyrozumění účastníků řízení a dotčených orgánů o zahájení řízení, oznamuje se automatické povolení stavebníkovi, dotčeným orgánům a účastníkům řízení podle § 94 písm. a) a b) jednotlivě, ostatním účastníkům řízení se automatické povolení oznamuje doručením veřejnou vyhláškou.

(6) Vykonatelnost automatického povolení je pozastavena až do pravomocného skončení přezkumného řízení, případně do okamžiku oznámení nadřízeného správního orgánu stavebníkovi o tom, že neshledal důvody k zahájení přezkumného řízení; toto sdělení se oznamuje též dalším účastníkům řízení a stavebnímu úřadu.

Ochranu veřejných zájmů nezajistí povinně zahajované přezkumné řízení, které je navíc na úseku památkové péče jen u kulturních památek a nikoliv i u památkových rezervací a památkových zón – např. mezi památkami na seznamu Světového dědictví 9 ze 14 chráněných statků v ČR jsou právě PR nebo PZ.

Přezkumné řízení

§ 111

(1) Nadřízený správní orgán zahájí do 30 dnů po nabytí právní moci automatického povolení přezkumné řízení, jestliže po předběžném posouzení věci dojde k závěru, že lze mít důvodně za to, že automatické povolení je v rozporu s právními předpisy.

(2) Nadřízený správní orgán zahájí přezkumné řízení vždy u automatického povolení, které

- a) se týká záměru EIA,
- b) se týká záměru podléhajícímu zákonu o integrované prevenci,
- c) vyžaduje odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu nebo odnětí pozemků z plnění funkcí lesa,
- d) vyžaduje udělení výjimky ze zvláštní druhové a územní ochrany a ochrany památných stromů nebo odchýlný postup při ochraně ptáků, kácení dřevin, nebo
- e) se týká kulturní památky.

(3) Pokud nadřízený správní orgán neshledá důvody pro zahájení přezkumného řízení ohledně automatického povolení neuvedeného v předchozím odstavci, sdělí tuto skutečnost účastníkům řízení a stavebnímu úřadu.

(4) Nadřízený správní orgán přezkoumá soulad automatického povolení s právními předpisy, posoudí návrh na povolení záměru, provede potřebné dokazování a vypořádá případná vyjádření, která byla uplatněna v řízení o povolení záměru v prvním stupni. Nadřízený správní orgán nepřihlíží k vyjádřením, která byla uplatněna poprvé v přezkumném řízení, ačkoliv mohla být uplatněna v řízení o povolení záměru v prvním stupni.

(5) Jestliže nadřízený správní orgán dojde k závěru, že automatické povolení je v rozporu s právními předpisy,

- a) automatické povolení nebo jeho část zruší a návrh nebo jeho část zamítne, nelze-li záměr povolit, nebo
- b) automatické povolení nebo jeho část změni.

(6) Nadřízený správní orgán v přezkumném řízení postupuje jako stavební úřad v prvním stupni v řízení o povolení záměru a činí veškeré úkony, které jsou nezbytné k vydání rozhodnutí o celém návrhu.

(7) Rozhodnutí v přezkumném řízení vydá správní orgán ve lhůtách podle § 102. Nebude-li v této lhůtě rozhodnuto, správní orgán o tom vyrozumí nadřízený správní orgán nejpozději do tří dnů po uplynutí lhůty; ustanovení § 106 se nepoužije.

(8) Proti rozhodnutí v přezkumném řízení o automatickém povolení se nelze odvolat.

2. Aktivní legitimace v případě podání žádosti o závazné stanovisko k liniovým stavbám a případné souhlasy všech vlastníků dotčených nemovitostí

a) Žadatel o závazné stanovisko podle § 14 je

- I. v případě obnovy kulturní památky výlučně vlastník kulturní památky,
- II. v případě prací podle § 14 odst. 2 vlastník, správce nebo uživatel dotčené nemovitosti, která není kulturní památkou, ale nachází se v památkové rezervaci, památkové zóně nebo v ochranném pásmu vymezeném podle § 17.

Zvláštní situace nastává, je-li kulturní památka ve vlastnictví státu. V takovém případě záleží na tom, kdo s touto kulturní památkou hospodaří podle předpisů upravujících hospodaření s majetkem státu.

Pokud má příslušnost hospodařit s majetkem státu organizační složka státu, je situace následující. Organizační složka státu není právnickou osobou (§ 3 zák. o majetku státu) a jedná přímo jménem státu. Právní jednání státu činí vedoucí organizační složky nebo ten zaměstnanec, který je k tomu pověřen nebo oprávněn podle jejích vnitřních předpisů (§ 7 zák. o majetku státu). Žadatelem a účastníkem řízení je přímo Česká republika, jejímž jménem jedná příslušný pracovník organizační složky státu, která je příslušná hospodařit s věcí či stavbou, jež je předmětem řízení podle § 14 odst. 1 nebo 2 zákona o státní památkové péči.

Žadatelem je i právnická osoba, která podle zvláštních právních předpisů nemůže být vlastníkem, ale má ke kulturní památce právo hospodaření (například státní podnik - § 2 odst. 2 zák. o státním podniku) nebo má příslušnost s kulturní památkou hospodařit (typicky státní příspěvková organizace - § 54 odst. 1 zák. o majetku státu). Žadatelem a účastníkem řízení je ta právnická osoba, která se státem vlastněnou kulturní památkou, o jejíž obnově má být vedeno řízení, hospodaří. Tyto právnické osoby vystupují v pozici vlastníka kulturní památky, byť jím z hlediska občanskoprávního a z hlediska předpisů o majetku státu nejsou. Analogicky tento závěr platí i při nakládání s nemovitostí, která není kulturní památkou, ale nachází se v památkové rezervaci, v památkové zóně nebo v ochranném pásmu vymezeném podle § 17 zákona o státní památkové péči.

Právní postavení správce nebo uživatele podle § 14 odst. 2 zákona o státní památkové péči může vycházet především ze soukromoprávních vztahů založených smlouvami různého druhu. Právním titulem pro funkci správce může být například mandátní smlouva, jejímž předmětem je správa domu. Uživatelem bývá typicky nájemce (na základě nájemní smlouvy), vypůjčitel (na základě smlouvy o vypůjčce), dále to může být například osoba oprávněná z věcného břemene.

Právní postavení uživatele může vycházet i ze zvláštních zákonů. Uživatelem ve smyslu tohoto ustanovení jsou osoby oprávněné vstupovat a vjíždět na cizí nemovitosti za účelem, který je vymezen v těchto zvláštních zákonech, a tam provádět činnosti v těchto zvláštních zákonech vyjmenované (například provádět opravy a údržbu dráhy, odstraňovat následky nehod nebo poškození dráhy či odstraňovat překážky omezující provozování drážní dopravy podle § 9 odst. 2 zák. o dráhách). Některé z těchto zvláštních zákonů také v souvislosti s tímto zákonným uživatelským právem řeší uzavření smlouvy o zřízení věcného břemene nebo rozhodnutí správního orgánu o zřízení věcného břemene (např. energetický zákon nebo zákon o elektronických komunikacích), jiné nikoli (např. zákon o dráhách); z hlediska postavení uživatele ve smyslu tohoto ustanovení zákona o státní památkové péči je to však nerozhodné. V tomto případě je uživatel povinen doložit právní titul, na jehož základě jeho uživatelské právo vzniklo (např. doklad podle § 104 odst. 3 zák. o elektronických komunikacích).

Příklad:

Žadatel, státní organizace Správa železniční dopravní cesty, v konkrétním případě nesplňuje podmínky podle § 14 odst. 1 a 2 zákona o státní památkové péči, a není tedy oprávněn žádat o vydání závazného stanoviska - například není vlastníkem pozemku, jenž je v ochranném pásmu dráhy a je zároveň kulturní památkou. Současně je však tento žadatel povolán podle zvláštního předpisu (zákon o dráhách a stavební zákon) vyvolat územní řízení u stavebního záměru, u kterého je v souladu s § 184a odst. 3 stavebního zákona stanoven pro získání práv k jeho realizaci účel vyvlastnění zákonem. Zde je možné požádat o závazné stanovisko, resp. iniciovat jeho vydání, a vydat závazné stanovisko orgánu státní památkové péče z moci úřední. Je to samozřejmě v zájmu ochrany kulturně historických hodnot, tedy v zájmu orgánů památkové péče. Toto jsou typické situace, na které lze reagovat postupem podle § 11 odst. 3 zákona o státní památkové péči.

§ 184a

(1) Není-li žadatel vlastníkem pozemku nebo stavby a není-li oprávněn ze služebnosti nebo z práva stavby požadovaný stavební záměr nebo opatření uskutečnit, dokládá souhlas vlastníka pozemku nebo stavby. Není-li žadatel o povolení změny dokončené stavby jejím vlastníkem, dokládá souhlas vlastníka stavby. K žádosti o povolení změny dokončené stavby v bytovém spoluvlastnictví vlastník jednotky dokládá souhlas společenství vlastníků, nebo správce, pokud společenství vlastníků nevzniklo.

(2) Souhlas s navrhovaným stavebním záměrem musí být vyznačen na situačním výkresu dokumentace, nebo projektové dokumentace.

(3) Souhlas se nedokládá, je-li pro získání potřebných práv k pozemku nebo stavbě pro požadovaný stavební záměr nebo opatření stanoven účel vyvlastnění zákonem.

(4) Odstavce 1 a 2 se použijí obdobně u postupů podle části třetí hlavy III a části čtvrté hlavy I, které nejsou správním řízením.

b) Vztah obecné a zvláštní právní úpravy v zákoně o státní památkové péči a možnost doložení souhlasů vlastníků dotčených nemovitostí

Ustanovení § 14 je speciální vůči obecnému § 11 odst. 3 a má při aplikaci přednost. Pokud nelze použít § 14, teprve pak je prostor pro aplikaci § 11 odst. 3.

Může nastat situace, že žadatel nesplňuje podmínky podle § 14 odst. 1 nebo 2, na jejichž základě by byl oprávněn žádat o vydání závazného stanoviska. Současně je však oprávněn podle zvláštního předpisu (např. zákon o dráhách nebo stavební zákon) vyvolat např. územní řízení. Jde typicky o ty případy, kdy se v souladu s § 184a odst. 3 stavebního zákona nedokládá souhlas vlastníka dotčené nemovitosti a k získání potřebných práv k pozemku nebo stavbě pro požadovaný stavební záměr nebo opatření je stanoven účel vyvlastnění zákonem. Typickým příkladem jsou liniové dopravní stavby.

Pokud je nutné vydat závazné stanovisko orgánu památkové péče k tomu, aby žadatel mohl realizovat svá práva a dostát svým povinnostem podle jiných právních předpisů, je třeba postupovat dle § 11 odst. 3 zákona o státní památkové péči. Řízení může být zahájeno jak na návrh, tak z moci úřední (popř. i na základě podnětu kohokoliv), neboť § 11 odst. 3 žádná omezení v tomto směru neobsahuje.

Limitem je, že nedodržení podmínek nebo nevyžádání si závazného stanoviska dle § 11 odst. 3 zákona o státní památkové péči nelze sankcionovat. Na takové jednání nedopadá žádná skutková podstata z § 35 nebo 39 zákona o státní památkové péči (nelze uložit sankci vzhledem k chybějícímu povinnému subjektu v § 11 odst. 3 zákona o státní památkové péči).

Zákon č. 416/2009 Sb., o urychlení výstavby dopravní, vodní a energetické infrastruktury a infrastruktury

c) Speciální postup u zákonem vyjmenovaných staveb

Zákon č. 416/2009 Sb., o urychlení výstavby dopravní, vodní a energetické infrastruktury a infrastruktury elektronických komunikací (dále jen „liniový zákon“), upravuje v § 2 odst. 7 případ, kdy marné uplynutí lhůty 60 dnů má za následek, že příslušný správní úřad při umístování nebo povolování staveb dopravní, vodní a energetické infrastruktury a infrastruktury elektronických komunikací nepotřebuje jako podklad závazné stanovisko dotčeného orgánu a k později vydanému závaznému stanovisku nepřihlíží. Jde však o závazné stanovisko, k jehož předložení byl dotčený orgán vyzván příslušným orgánem. Lhůta 60 dnů pro vydání závazného stanoviska se rozbíhá výzvou příslušného úřadu, která je adresována dotčenému orgánu. Toto ustanovení se neuplatní v případech, kdy o vydání závazného stanoviska požádala fyzická či právnická osoba podle § 14 zákona o státní památkové péči. Obdobně se § 2 odst. 7 liniového zákona neuplatní, nejde-li o okruh staveb popsanych v § 1 liniového zákona. Pokud je závazné stanovisko i k výše uvedeným stavbám přijímáno na základě podání jiné osoby než příslušného správního úřadu, ani v tom případě se § 2 odst. 7 liniového zákona neuplatní.

Část liniového zákona je napadena doposud neprojednanou ústavní stížností více viz <https://www.usoud.cz/projednavane-plenarni-veci/pl-us-3918/>

3. Vázanost závazného stanoviska/rozhodnutí pro správní orgány a Národní památkový ústav

Ano, jsou jimi vázány jak správní orgány, tak i Národní památkový ústav.

a) § 2 odst. 4 správního řádu

Správní orgán dbá, aby přijaté řešení bylo v souladu s veřejným zájmem a aby odpovídalo okolnostem daného případu, jakož i na to, aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly.

Zásada ochrany dobré víry představuje jeden ze zásadních principů činnosti moderní veřejné správy. Doplnuje zásadu zákonnosti a ochrany veřejného zájmu.

K zásadě ochrany veřejného zájmu je možno uvést, že výkon veřejné správy není nikdy činností soukromých osob, nýbrž činností správních orgánů, oprávněných úředních osob (viz např. rozsudek Krajského soudu v Plzni sp. zn. 59 A 5/2014 – 123 ze dne 19. 3. 2015, ve kterém zmíněný soud uvádí, že *český právní řád nezakotvuje právo fyzických osob na to, aby s nemovitými kulturními památkami, resp. s jejich okolím bylo určitým způsobem zacházeno,*

nelze tu dovodit, že by navrhovatel mohl v tomto ohledu nějaké veřejné subjektivní právo mít a být na něm nějak zkrácen a tudíž být oprávněn se jeho ochrany u soudu domáhat). Správním řádem zmíněný soulad přijatého řešení s veřejným zájmem je třeba dovodit vždy ze zvláštních zákonů. Veřejný zájem považujeme za neurčitý pojem ve správním právu, jehož konkrétní obsah dovozujeme v každém jednotlivém případě právě z jeho okolností.

Zásada individuálního posouzení každé věci zdůrazňuje význam zvláštních (individuálních) okolností každého případu.

Zásada legitimního očekávání ukládá správnímu orgánu brát na zřetel, aby při rozhodování skutkově shodných anebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly, čímž jsou vytvářeny předpoklady pro předvídatelnost činnosti veřejné správy. Tato zásada je promítnutím zákonodárcovy rady správnímu orgánu sledovat svá předchozí rozhodnutí ve skutkově si blízkých situacích. Jde o odkaz na rozhodovací praxi nejen daného správního orgánu, ale správních orgánů obecně, jakkoli se tím samozřejmě zvyšuje požadavek na odborné personální zázemí správních orgánů. Maxima, že při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů by neměly vznikat nedůvodné rozdíly, není absolutní. V této souvislosti je vhodné připomenout, že ne každé rozdílné posuzování obdobných situací musí být nutně libovůlí a neodůvodněně nerovným zacházením (§ 2 odst. 4 správního řádu). Odchýlit se od určité správní praxe, jež se případně ve správní praxi již vytvořila, totiž správní orgán může, avšak zásadně pouze do budoucna („požadavek zavedení změny ex ante“ a „zákaz změn ex post“), z racionálních důvodů („požadavek rozumnosti takové změny“) a pro všechny případy („jasný aplikační rozsah“), kterých se praxí zavedený postup správního orgánu dotýká.

b) § 73 odst. 2 správního řádu

Pravomocné rozhodnutí je závazné pro účastníky a pro všechny správní orgány; ustanovení § 76 odst. 3 věty poslední tím není dotčeno. Pro jiné osoby je pravomocné rozhodnutí závazné v případech stanovených zákonem v rozsahu v něm uvedeném. Pravomocné rozhodnutí o osobním stavu je závazné pro každého. Jestliže je pro práva a povinnosti účastníků určující právo k movité nebo nemovité věci, je pravomocné rozhodnutí závazné i pro právní nástupce účastníků.

S obdobným dotazem se obrátilo NPÚ na PI již v roce 2011: je pro odbornou organizaci státní památkové péče při vyjadřování se k následným stupňům dokumentace obnovy závazné stanovisko výkonného orgánu státní památkové péče k předchozímu stupni dokumentace v téže akci obnovy závazné nebo nezávazné, a to ve smyslu nutnosti akceptování předchozím závazným stanoviskem připuštěných prací v písemném vyjádření odborné organizace státní památkové péče, třebaže tyto práce již dříve odborná organizace státní památkové péče označila jako neakceptovatelné.

Ustanovení § 14 odst. 7 zákona o státní památkové péči ukládá vlastníkově nebo projektantovi projednat navazující dokumentaci a ke každému dokončenému stupni

dokumentace zpracuje odborná organizace státní památkové péče písemné vyjádření jako podklad pro závazné stanovisko orgánu státní památkové péče. Nesplnění této povinnosti není možné potrestat uložením sankce v přestupkovém řízení. Ústavní soud na § 14 odst. 7 zákona o státní památkové péči nahlíží jako na náhradu za omezení vlastnického práva, což umožnilo, že zákon o státní památkové péči Ústavní soud shledal jako ústavně konformní. Tak by ve vlastním zájmu památková péči měla k tomuto ustanovení přistupovat a takto je i vykládat.

I. ÚS 35/94 (Nález Ústavního soudu České republiky ze dne 23. 6. 1994) - *Omezení vlastníka kulturní památky jsou v zákoně (zákon o státní památkové péči) kompenzována řadou ustanovení, která za ně poskytují náhradu. Tato náhrada spočívá především v tom, že v případě obnovy kulturní památky se poskytuje bezplatná odborná pomoc a poskytují se podklady a informace podle § 14 odst. 7 citovaného zákona. Dále - na žádost vlastníka - může příslušný okresní úřad [dnes příslušná obec nebo příslušný kraj, poznámka vydavatele], případně Ministerstvo kultury pro údržbu či uchování kulturní památky poskytnout příspěvek na zvýšené náklady (§ 16).*

Z hlediska obsahu písemného vyjadřování odborné organizace státní památkové péče by v písemném vyjádření, které se odlišuje od předchozích písemných vyjádření, měla být řešena otázka respektování předchozího závazného stanoviska, a to včetně jeho podmínek. Pravomocným schválením předchozí žádosti o vydání závazného stanoviska/rozhodnutí se stává právem, kdy rozsah pravomocně přiznaných práv musí být respektován obecně a to i Národním památkovým ústavem, protože jinak by institut právní moci rozhodnutí nebyl pro adresáta rozhodnutí žádnou zárukou. Písemným vyjádřením odborné organizace státní památkové péče nelze následně zužovat nebo dokonce odebrat práva, která již byla adresátovi závazného stanoviska pravomocně přiznána, popř. omezení či odebrání takových práv navrhopvat.

c) § 4 odst. 3 až 5 stavebního zákona

Další úpravu závaznosti předchozích závazných stanovisek dotčených orgánů obsahuje stavební zákon. Dotčené orgány jsou obecně povinny respektovat závěry svých závazných stanovisek a nejsou oprávněny se od nich uchylovat až výjimky, které jsou obsažené v § 4 odst. 3 až 5 stavebního zákona:

(3) Obsahuje-li posuzovaný návrh varianty řešení, dotčený orgán posuzuje každou variantu samostatně.

(4) Dotčený orgán je vázán svým předchozím stanoviskem nebo závazným stanoviskem. Navazující stanoviska nebo navazující závazná stanoviska mohou dotčené orgány v téže věci uplatňovat pouze na základě nově zjištěných a doložených skutečností, které nemohly být uplatněny dříve a kterými se podstatně změnily podmínky, za kterých bylo původní stanovisko nebo závazné stanovisko vydáno, nebo skutečností vyplývajících z větší podrobnosti porízené

územně plánovací dokumentace nebo podkladů pro rozhodnutí nebo jiný úkon orgánu územního plánování nebo stavebního úřadu podle tohoto zákona, jinak se k nim nepřihlíží.

(5) V řízeních podle části čtvrté tohoto zákona se nepřihlíží k závazným stanoviskům dotčených orgánů ve věcech, o kterých bylo rozhodnuto v územně plánovací dokumentaci, v územním rozhodnutí nebo v územním opatření o stavební uzávěře anebo v územním opatření o asanaci území, nejde-li o závazné stanovisko uplatněné na základě nově zjištěných a doložených skutečností podle odstavce 4.

Odborná organizace státní památkové péče nemusí se závěry orgánu státní památkové péče souhlasit. Svůj nesouhlas může vyjádřit podnětem k zahájení přezkumného řízení co nejdříve po vydání závazného stanoviska (je potřeba uvést, že novelou č. 225/2017 Sb. byla možnost vedení přezkumného řízení závazných stanovisek prvoinstančních dotčených orgánů z moci úřední vyloučena pro oblast řízení a postupů dle stavebního zákona – viz § 4 odst. 9-11). Tento postup nesmí směřovat s obsahem písemného vyjádření k navazující projektové dokumentaci. Zde je naopak obsahem předchozího závazného stanoviska vázána, pokud nedojde k jeho zrušení.

Jako odborné selhání lze považovat případ, kdy písemné vyjádření odborné organizace státní památkové péče nerespektuje rozsah práv popsanych v předchozím závazném stanovisku.

4. Rozhodování na místě (správním orgánem i NPÚ), provedení prací bez závazného stanoviska pod odborným dohledem NPÚ

Zákon o státní památkové péči ani jiný právní předpis nezmocňuje orgán památkové péče, aby přenášel rozhodování o předmětu řízení mimo ně, tedy zejména jej nezmocňuje, aby mimo správní řízení, například na místě až před zahájením stavby nebo v jejím průběhu na kontrolních dnech stavby zakládal, měnil nebo rušil práva nebo povinnosti subjektů. Možnost rozhodovat o právech a povinnostech pochopitelně nemá ani Národní památkový ústav a jeho pracovníci.

2018-12.-II Zjištění stavu věci, ukládání podmínek, rozhodování mimo správní řízení

Projektová dokumentace, která je přílohou žádosti o závazné stanovisko k obnově oken na zámku F., je naprosto nedostačující jak pro případ zacházení s dřevěnými částmi oken tak s jejich zasklením. Použitý pojem „repase“ je zcela neurčitý, a představuje libovůli v zacházení s dochovaným autentickým materiálem. Z projektu není zřejmé, co se se kterým okenním vlysem zamýšlí, a repase tak může představovat i výměnu kteréhokoli vlysu, třeba i celých rámmů vnějšího zasklení. Podmínka č. 4 závazného stanoviska, „...u vitrážových oken v maximální možné míře ...“ je neurčitá. Krajský úřad nechal zcela na libovůli vlastníka, které části vitráží zachová a které nikoliv.

Krajský úřad se řádně nevyrovnal s částí žádosti o závazné stanovisko, ve které, resp. v projektové dokumentaci, o kterou se žádost opírá, je uvedeno: „Skutečný rozsah oprav bude upřesněn před zahájením realizace.“ Ve výkonu státní památkové péče se tak předmět řízení nezákonným způsobem přenáší mimo zákonem stanovený postup. Podmínka č. 5 závazného stanoviska sice ukládá žadateli uložit fotodokumentaci provedené obnovy do archivu, ale v rozporu s § 68 odst. 2 správního řádu neukládá lhůtu a naplnění takové podmínky není vymahatelné.

2018-03.-II Náležitosti podání, rozhodování mimo správní řízení, ukládání podmínek, zjištění stavu věci, vzorkování

Žádost byla částečně neurčitá, když v části „Průzkum a restaurátorský záměr“ k záměru restaurování a rekonstrukce malby stěn tzv. „zelených pokojů“ Adamova stavení, součásti národní kulturní památky zámek J. H., odkazovala u jednotlivých místností na sondy, jejichž podoba (zejména fotografická) a informace jimi získané však v ní nebyly blíže specifikované. Ze žádosti tak nebylo v rozporu s § 3 správního řádu zřejmé, na základě jakých informací by orgán památkové péče měl postupovat při posuzování přípustnosti navrhovaných prací. Krajský úřad měl žadatele v souladu s ustanovením § 37 odst. 2 a 3, respektive § 45 odst. 1 a 2 správního řádu vyzvat k odstranění nedostatku, nebo mu pomoci nedostatek odstranit.

Při kontrole provedené obnovy dne 5. 4. 2018 kastelán zámku Památkové inspekci sdělil, že restaurátorský průzkum včetně specifikací jednotlivých sond byl v době podání žádosti o obnovu vypracován. Zástupci krajského úřadu bylo umožněno se s jeho obsahem seznámit, avšak administrativním pochybením nebyl přiložen jako součást žádosti. Tyto informace byly ze strany krajského úřadu potvrzeny. Restaurátorský průzkum byl následně Památkové inspekci i předložen.

Podmínky pro přípustnost zamýšlených prací č. 1, 2 a 3 (podmínka č. 1: „*Před zahájením prací bude provedena zkouška čištění na vzorcích, vybraný způsob bude vyhodnocen a zdokumentován v restaurátorské zprávě.*“; podmínka č. 2: „*Míra odstraňování nevhodných novodobých retuší a rovněž míra a způsob provádění retuší nových bude upřesněna dle výsledku provedeného čištění.*“; podmínka č. 3: „*Finální odstín nové výmalby monochromních povrchů bude upřesněn na základě předložených vzorků.*“) jsou stanoveny v rozporu s § 14 odst. 3 zákona o státní památkové péči a § 68 odst. 2 správního řádu, když krajský úřad konečné rozhodnutí ve věci fakticky přenesl mimo správní řízení. Tento postup právní předpisy na úseku památkové péče neumožňují, viz např. zveřejněná kontrolní zjištění Památkové inspekce – <https://www.mkcr.cz/kontrolni-zjisteni-248.html>, kapitola Závazná stanoviska jako samostatná rozhodnutí, zjištění 2012-02.-I „Rozhodování mimo správní řízení, ukládání podmínek, odůvodnění, rozhodnutí o žádosti“, jež se týká formulace podmínky závazného stanoviska k přípravě, upřesňování a posuzování vzorků: „(...) závazné stanovisko může obsahovat podmínku, že ve vztahu k (... typ prací ...) bude nejdříve zpracován vzorek provedení o rozměrech (...), který prokáže, že byla zvolena technologie, způsob provedení atd., jaké předpokládá projekt nebo podmínka závazného stanoviska. A dále konstatování, že souhlas tohoto vzorku s požadavky zmíněnými v předchozí větě bude posouzen v rámci kontrolního dne, a teprve po konstatování orgánu památkové péče, že vzorek odpovídá technologickým, vzhledovým apod. požadavkům, lze tyto práce provést jako celek. V odůvodnění je třeba konstatovat, že jde o technologicky složitě uchopitelnou problematiku a správní orgán si musí nejdříve na vzorku ověřit, že prováděcí firma je schopna pochopit »hloubku problematiky« a práce přiměřeně těmto problémům realizovat“.

2017-14.-II. Rozhodování mimo správní řízení, předmět řízení, odůvodnění

Podmínka pro přípustnost stabilizace konstrukce skleníku zámku v P. č. 1 („*Materiál pro dozdivky, struktura a zabarvení omítky, skladba kamenného a cihelného zdiva v přezdivkách, způsob a míra zabarvení povrchů zdiva budou upřesněny na základě vzorků provedených na stavbě.*“) je stanovena v rozporu s § 14 odst. 3 zákona o státní památkové péči a § 68 odst. 2 správního řádu, když krajský úřad konečné rozhodnutí ve věci fakticky přenesl mimo správní řízení. Tento postup právní předpisy na úseku památkové péče neumožňují (viz zveřejněná kontrolní zjištění Památkové inspekce - <https://www.mkcr.cz/kontrolni-zjisteni-248.html>, kapitola Závazná stanoviska jako samostatná rozhodnutí, zjištění 2012-02.-I. „Rozhodování mimo správní řízení, ukládání podmínek, odůvodnění, rozhodnutí o žádosti“, jež se týká formulace podmínky závazného stanoviska k přípravě, upřesňování a posuzování vzorků: „(...) závazné stanovisko může obsahovat podmínku, že ve vztahu k (... typ prací ...) bude nejdříve zpracován vzorek provedení o rozměrech (...), který prokáže, že byla zvolena technologie, způsob provedení atd., jaké předpokládá projekt nebo podmínka závazného stanoviska. A dále konstatování, že souhlas tohoto vzorku s požadavky zmíněnými v předchozí větě bude posouzen v rámci kontrolního dne, a teprve po konstatování orgánu památkové péče, že vzorek odpovídá technologickým, vzhledovým apod. požadavkům, lze tyto práce provést jako celek. V odůvodnění je třeba konstatovat, že jde o technologicky či složitě uchopitelnou problematiku a správní orgán si musí

nejdříve na vzorku ověřit, že prováděcí firma je schopna pochopit »hloubku problematiky« a práce přiměřeně těmto problémům realizovat“.

Podmínky pro přípustnost zamýšlených prací č. 2 („Okraje dochovaných a soudržných omítek budou stabilizovány zatřením vápennou maltou.“) a 3 („Budou zachovány a ošetřeny proti korozi pozůstatky někdejšího vybavení skleníku /kovové konzole polic atd./.“) byly stanoveny nesprávně, tj. nad rámec žádosti, jelikož vlastník ve své žádosti nenavrhol provést stabilizaci a obnovu stávajících omítek a kovových zbytků skleníku, a zamýšlené práce se tedy těchto částí skleníku netýkají.

V odůvodnění rozhodnutí chybí v rozporu s § 68 odst. 3 správního řádu uvedení důvodů části výroku. Konkrétně nejsou odůvodněny výše uvedené podmínky č. 2 a 3 dle § 14 odst. 3 zákona o státní památkové péči. Pouhé konstatování o ztotožnění se s navrhovanou podmínkou písemného vyjádření odborné organizace nelze považovat za odůvodnění stanovené podmínky.

2017-03.-II. Náležitosti podání

Závazné stanovisko k úpravě oken v křížové chodbě kláštera bylo vydáno na základě žádosti s příloženou dokumentací, která podle závěru Památkové inspekce nesplňuje požadavek jednoznačnosti, přesnosti a úplnosti, aby z ní jasně vyplývaly potřebné práce a materiály. Ze žádosti nevyplývá přesně ani to, kterých oken se navrhovaná úprava týká. Krajský úřad nepožadoval podle § 45 odst. 2 správního řádu odstranění nedostatků podání. Rovněž odborná organizace státní památkové péče vzala žádost jako definitivní a nepožadovala žádné upřesnění nebo specifikace k předloženému podkladu.

V žádosti se objevují neupřesněné pojmy jako „restaurátorské sklo“ (ke sklu viz https://www.mkcr.cz/doc/cms_library/restaurovani-vitraci-cernohorsky-690.pdf), není určen typ nátěrové hmoty jak pro vnitřní, tak vnější stranu oken, v textu je neujasněná terminologie.

Dokumentace ve spise neobsahuje detaily technického řešení úpravy oken, zejména zavíracího mechanismu, závěsů, vkládaných prvků, nestanoví složení a úpravu omítky v místě zásahů, není jasné, kolik příček a kde se bude vyřezávat.

V jediné stanovené podmínce závazného stanoviska je otevřena možnost rozhodování mimo správní řízení při upřesňování detailů.

2017-02.-II. Rozhodování mimo řízení, ukládání podmínek, odůvodnění

Závazné stanovisko ve věci obnovy poustevny, sanace opěrné zdi včetně sklípku ve valu před zámkem K. obsahuje podmínku předložení a posouzení vzorků, jež zakládá možnost nepřípustného rozhodování mimo správní řízení a neodpovídá tudíž zveřejněnému kontrolnímu zjištění Památkové inspekce z kontroly krajského úřadu roku 2012, viz <https://www.mkcr.cz/kontrolni-zjisteni-248.html>, kapitola Závazná stanoviska jako samostatná rozhodnutí, zjištění 2012-02.-I. „Rozhodování mimo správní řízení, ukládání podmínek, odůvodnění, rozhodnutí o žádosti“, jež se týká formulace podmínky závazného stanoviska k přípravě, upřesňování a posuzování vzorků: „(...) závazné stanovisko může obsahovat podmínku, že ve vztahu k (... typ prací ...) bude nejdříve zpracován vzorek provedení o rozměrech (...), který prokáže, že byla zvolena technologie, způsob provedení atd., jaké předpokládá projekt nebo podmínka závazného stanoviska. A dále konstatování, že souhlas tohoto vzorku s požadavky zmíněnými v předchozí větě bude posouzen v rámci kontrolního dne, a teprve po konstatování orgánu památkové péče, že vzorek odpovídá technologickým, vzhledovým apod. požadavkům, lze tyto práce provést jako celek. V odůvodnění je třeba konstatovat, že jde o technologicky či jinak složité uchopitelnou problematiku a správní orgán si musí nejdříve na vzorku ověřit, že prováděcí firma je schopna pochopit »hloubku problematiky« a práce přiměřeně těmto problémům realizovat“

V odůvodnění závazného stanoviska chybí základní konstatování a zhodnocení kulturně historické hodnoty obnovovaných částí národní kulturní památky a stupně jejího poznání, tedy co, jak a proč chránit.

2016-12.-I. Zjištění stavu věci, ukládání podmínek, rozhodování na místě

Projektová dokumentace k obnově kaskádových zahrad v zámeckém parku, která je součástí žádosti o závazné stanovisko, nestanoví, které kamenné stupně jsou poškozené a mají být vyměněny stejně jako v případě krycích hlavic sloupků. Jejich stav má být posuzován teprve v průběhu provádění obnovy. Projekt pak sice uvádí, že budou vyměněny hlavice z prostého betonu, kterými byla nahrazena část keramických hlavic opatřených zelenou olovnatou glazurou, pocházejících z doby výstavby, avšak nikde nezmiňuje, které to jsou. Krajský úřad tak pochybil, když po předchozím stejně znějícím písemném vyjádření odborné organizace státní památkové péče zamýšlené práce podle § 14 odst. 3 zákona o státní památkové péči připustil, aniž stanovil podmínky pro další přípravu prací, kterými by uložil povinnost určení rozsahu poškození jmenovaných prvků a vyznačení prvků na základě takového zjištění určených k náhradě kopiemi ve výkresové dokumentaci.

Obdobnou vadu vykazuje projektová dokumentace v případě truhlářských výplní mezi cihelnými sloupky. Podle projektu tyto mají být opraveny, aniž je určeno, který jejich prvek či jeho část bude nahrazen kopíi. Nedostatkem projektu je rovněž to, že představuje pouze schéma výplně, nikoli již detailní řešení spojů mezi nimi podle dochovaných originálů pocházejících z doby výstavby. Krajský úřad tak pochybil, když tyto otázky v rámci podmínek podle § 14 odst. 3 zákona o státní památkové péči jednoznačně nevyřešil.

V důsledku uvedených pochybení krajský úřad v rozporu s § 14 odst. 3 zákona o státní památkové péči dostatečně nezabezpečil další zachování kulturně historických hodnot a ponechal jen na vůli vlastníka národní kulturní památky nebo jím vybraného zhotovitele prací, jak bude s uvedenými prvky zacházet. V případě truhlářských výplní příklad, jaký může mít oprava výsledek, představuje jedna již dříve vyměněná výplň, kde spoje mezi vlysy neodpovídají originálu, a vodorovný vlys je složen ze tří profilů.

V průběhu kontroly Památková inspekce na místě zjistila, že některé z prací nejsou prováděny podle projektu schváleného závazným stanoviskem, nýbrž na základě dohody v průběhu provádění prací. Jedná se zde o odlišné založení cihelných pilířků na koruně tarasní opukové zdi na cihelném základu o jedné vrstvě přesahujícím obrys pilířku do šikmého cihelného krytí režného opukového zdiva oproti projektu, který respektuje originál, tedy založení pilířků na opukovém zdivu na dvou vrstvách cihel nepřesahujících obrys pilířku a zasahujících hlouběji do opukového zdiva. Obnovené cihelné krytí má dále oproti projektu i originálu nižší sklon. Uvedené zjištění poukazuje na nedostatek ve výkonu dozoru podle § 28 odst. 2 písm. f) při obnově národní kulturní památky z hlediska státní památkové péče.

2015-26.-I. Rozhodování mimo správní řízení, rozhodnutí o žádosti

Celý popis prací v žádosti spočívající v opravě čínského jezírka včetně litinového můstku je omezen pouze na: *Bude sejmuta betonová vrstva ze svislých a vodorovných konstrukcí. Okraj bude kamenicky opraven, chybějící části doplněny. Vodorovné části budou opatřeny stěrkou zabraňující propustnost vody. Kámen a stěrka budou od sebe odděleny separační vrstvou.* Již v samotné žádosti je navedeno k rozhodování mimo správní řízení, neboť se zde uvádí, že postupy budou upřesňovány v rámci kontrolních dnů v průběhu prací. V popisu současného stavu není zmínka o kamenném vydláždění jezírka (či kamenném okraji), a žádost hovoří pouze o kamenické opravě jeho okraje. Kontrolou na místě dne 10. 11. 2015 Památková inspekce zjistila, že práce na obnově jezírka byly již provedeny. Celé dno jezírka (včetně šikmých boků) bylo nově vyskládáno z kamene. Položení kamenné vrstvy dna je tak provedeno bez závazného stanoviska.

Vzhledem k tomu, že krajský úřad schválil navrhované práce jako přípustné bez podmínek, odsouhlasil tak žádost včetně návrhu, že *postupy budou upřesňovány v rámci kontrolních dnů v průběhu prací*, založil tak předpoklad k rozhodování mimo správní řízení.

K opravě litinového zábradlí bylo zažádáno o: *Litinové zábradlí a konstrukce budou v místě prasklin opraveny, nátěry budou sejmuty a následně celá konstrukce opatřena sjednocujícím novým nátěrem dle výsledků průzkumu (budou provedeny vzorky a odsouhlaseny na kontrolním dni).* V žádosti se neuvádí, jakým způsobem mají být opraveny praskliny na litinovém zábradlí, krajský úřad tak nechal zcela na libovůli vlastníka, jakou technologii opravy použije. Daný průzkum barevnosti není součástí žádosti. Památková inspekce neshledala žádné překážky k tomu, aby byl průzkum proveden v předstihu (není třeba postavit lešení

k nedostupným prvkům). Krajský úřad měl vyzvat k odstranění vad žádosti dle § 45 odst. 2 správního řádu, tedy k doplnění průzkumu stratigrafie povrchových úprav na dochovaném litinovém zábradlí a následně měl krajský úřad přímo rozhodnout o budoucí barevnosti litinových prvků v rámci tohoto správního řízení. K problematice vzorků a jejich nařizování Památková inspekce odkazuje na kontrolní zjištění uvedené v protokolu z kontroly uskutečněné v roce 2012 (<http://www.mkcr.cz/cz/kulturni-dedictvi/pamatkovy-fond/pamatkova-inspekce/kontrolni-zjistení-87868> část Závazná stanoviska jako samostatná rozhodnutí, zjištění č. 2012-02-I, str. 56) k podmínce týkající se upřesnění nebo ověření na vzorcích, že „závazné stanovisko může obsahovat podmínku, že ve vztahu k (... *typ prací* ...) bude nejdříve zpracován vzorek provedení o rozměrech (...), který prokáže, že byla zvolena technologie, způsob provedení atd., jaké předpokládá projekt nebo podmínka závazného stanoviska. A dále konstatování, že souhlas tohoto vzorku s požadavky zmíněnými v předchozí větě bude posouzen v rámci kontrolního dne, a teprve po konstatování orgánu památkové péče, že vzorek odpovídá technologickým, vzhledovým apod. požadavkům, lze tyto práce provést jako celek. V odůvodnění je třeba konstatovat, že jde o technologicky či jinak složitě uchopitelnou problematiku a správní orgán si musí nejdříve na vzorku ověřit, že prováděcí firma je schopna pochopit »hloubku problematiky« a práce přiměřeně těmto problémům realizovat.“

2015-25.-I. Ukládání podmínek, rozhodování mimo správní řízení

V první části výroku shledal krajský úřad opravu hodin na zámecké věži přípustnou při splnění několika podmínek. V podmínce č. 3 krajský úřad stanovil: *Investor zajistí vypracování závěrečné zprávy, která má být předána Národnímu památkovému ústavu, bez toho aniž by v souladu s § 68 odst. 2, správního řádu uvedl, do kdy má být tato zpráva předána Národnímu památkovému ústavu. Bez uvedení lhůty, do kdy má být povinnost uložená touto podmínkou splněna, nelze vykonání této podmínky vymáhat.*

Podmínka č. 2: Všechny povrchové úpravy konstrukcí budou před finálním provedením vyvzorkovány a předloženy k odsouhlasení v rámci konaných kontrolních dnů orgánu státní památkové péče, nevhodně používá metody zpracování vzorků a posouvá tak rozhodování mimo správní řízení stejně jako v předchozím případě.

Dále krajský úřad ve výrokové části rozdělil na dva výroky navrhovanou výměnu špalkové dlažby, která má být položena do pískového lože, pod kterým se má nacházet vyztužená betonová vrstva, nopová folie a betonová suchá směs. Samotnou výměnu dlažby označil za přípustnou za podmínky, že *skladba pod špalkovou dlažbou bude řešena klasickým způsobem, tj. hutněná z vrstev kameniva a písku. Do takto připraveného lože budou následně vsazeny impregnované dřevěné špalíky.*

Skladba pod novou špalkovou dlažbou, kterou krajský úřad vydělil do samostatného výroku, byla označena za nepřípustnou. Není možné ve výrokové části dělit práce, které spolu bezprostředně souvisí, a o jedné práci rozhodnout dvakrát. Samotná podmínka zajišťuje, že pod novou dlažbu bude užitá vhodná skladba. Označení navržené skladby za nepřípustnou je tedy nadbytečné. Vlastník žádá o užití nové dlažby z modřínu nebo z dubu. Jedná se tedy o variantní řešení. Krajský úřad se tak měl v souladu s předmětem žádosti ke každé variantě návrhu řešení vyjádřit zvlášť, což v tomto případě neudělal, jak ukládá § 68 odst. 2 správního řádu a § 2 odst. 4 správního řádu.

2015-24.-I. Rozhodnutí o žádosti, rozhodování mimo správní řízení, zjištění stavu věci, rozhodnutí o přípravě

V žádosti je uvedena repase nebo výměna oken ve druhém nadzemním podlaží, tedy v prvním patře. Vzhledem k tomu, že se jednalo o omyl, na který se přišlo v průběhu řízení, upřesnil krajský úřad předmět žádosti a následně rozhodl o výměně nebo repasi oken ve druhém patře (tedy třetím nadzemním podlaží). Správným postupem bylo vyzvat žadatele k odstranění vad žádosti dle 45 odst. 2 správního řádu, když krajský úřad zjistil, že žadatel zřejmě zaměnil označení „patro“ za „nadzemní podlaží“.

Další rozpor nebo neurčitost je i v počtu a identifikaci oken. Samotná žádost hovoří o obnově 24 oken, v příloženém *Průzkumu povrchových úprav okenních rámu a křidel ve 2. poschodí zámku H. R.* se jedná o 26 oken, ale na plánu, který je jeho součástí, je vyznačeno (6+3+8) tedy 17 oken. Tento rozpor měl být také řešen výzvou k odstranění vad žádosti.

Dále není zřejmé, kdy se přiložený *Průzkum povrchových úprav okenních rámu a křídel ve II. poschodí zámku* (...) do spisu dostal. Vzhledem k tomu, že nemá žádné označení ani není samostatnou položkou ve sběrném archu spisu, lze očekávat, že byl již součástí podané žádosti, avšak v zápisu z kontrolního dne ze dne 2. 10. 2014, který řeší problematiku povrchových úprav, se uvádí, že *podaná žádost neobsahovala návrh povrchové úpravy a barevnost řešení*.

V žádosti je dále uvedeno, že *po posouzení stavu restaurátorem by uplatňovali částečné repasování stávajících oken nebo jejich úplné nahrazení novými, vyrobenými dle stanovených podmínek*. Na místním šetření konaném dne 3. 10. 2014 bylo (dle zápisu) dále domluveno, že *před zahájením prací dojde k posouzení stavu jednotlivých oken a budou vybrána okna, jejichž stav ještě umožňuje repasi*. Vzhledem ke skutečnosti, že *okna druhého nadzemního podlaží jsou značně exponována a namáhána, jeví se pro udržení dobrého technického stavu objektu zámku jako celku vhodné osadit v rámci obnovy nově zhotovené repliky*. Stávající okna určená k repasi budou deponována v objektu zámku, a použita v druhé fázi obnovy oken v rámci 1. nadzemního patra, či přízemí, kterou vlastník plánuje v následujících letech. V návaznosti na toto místní šetření zaslal žadatel krajskému úřadu dopis, v němž ho informoval, že zamýšlí provést výměnu oken za repliky a užití repasovaných oken dle výše uvedeného zápisu z místního šetření.

Krajský úřad v rozhodnutí uvedl následující podmínky:

- *Před zahájením prací svolá investor kontrolní den za účasti zástupců orgánů státní památkové péče, odborné organizace památkové péče a realizátorské firmy. Na základě posouzení technického stavu jednotlivých oken budou následně vybrána okna určená k repasi a okna určená k výměně. Na základě toho projednání bude zpracován pasport všech řešených oken s vyznačením rozsahu poškození a způsobu opravy.*
- *Bude-li to technický stav okenních výplní dovolovat, bude přednostně přistoupeno k repasi. Repasovaná okna je možné dočasně deponovat ve vhodných prostorách zámku a využít je druhotně v 1. patře objektu při navazující fázi obnovy s tím, že pro 2. patro bude přistoupeno k výrobě kopií.*
- *Pro určení povrchových úprav oken bude před zahájením prací proveden restaurátorský průzkum barevnosti, kterému budou podléhat i kovářské prvky.*

Stanovenými podmínkami připustil krajský úřad rozhodování na kontrolním dnu, když přesunul samotné rozhodování o počtu opravovaných a vyměňovaných oken a způsobu opravy mimo správní řízení v rozporu s § 68 odst. 2 správního řádu. Přitom není zřejmé, proč krajským úřadem požadovaný pasport není již součástí spisu. Za daného skutkového stavu krajský úřad měl rozhodnout o možné přípravě daného záměru a samotnou obnovu oken podmínit novým závazným stanoviskem, které by bylo vydáno na základě podrobných pasportů s konkrétním návrhem obnovy každého okna zvlášť.

Tím, že krajský úřad rozhodl o možné výměně oken a zároveň o repasi stávajících a jejich uložení v zámku a o možné použití v další fázi obnovy na jiném patře zámku, rozhodl v rozporu s § 45 odst. 4 správního řádu o rozšířené žádosti, aniž by byly splněny podmínky pro takové rozšíření z § 41 odst. 8 správního řádu.

Památková inspekce při kontrole na místě dne 12. 10. 2015 zjistila, že samotná okenní křídla v druhém patře byla již vyměněna za nová, rámy oken však obnovou ještě neprošly. Pro srovnání stavu původních oken zástupce vlastníka Památkové inspekci ukázal neopravená a poškozená okna ve 2. patře, která vedou do parku. Památková inspekce souhlasí s potřebou obnovy oken v tomto stavu. Na jejich údržbu by ovšem stačila jednoduchá repase a aplikace nového nátěru. Rozhodnutím o jejich výměně tak došlo zbytečně ke ztrátě autentických prvků. „Stěhování“ oken po zámku (z druhého patra do prvního) je z památkového hlediska nevhodné. Jedná o historický objekt, kde přes snahu o typizaci je každé okno svým způsobem originál a lze očekávat, že během času za dobu spolupůsobení oken a okolní konstrukce došlo k drobným tvarovým deformacím oken. Přemísťování oken tak technologicky není jednoduše možné.

Krajský úřad si podmínkou číslo 4 vyžádal zpracování dalšího restaurátorského průzkumu povrchových úprav opravovaných oken bez toho, aby dostatečně odůvodnil, proč shledal nedostatečným průzkum, který byl součástí samotné žádosti, a co konkrétně a proč má žadatel v dalším průzkumu doplnit.

2015-21.-I. Zjištění stavu věci, rozhodování mimo správní řízení

V rozhodnutí čj. 1234/2014 z 3. 3. 2014 navazujícím na závazné stanovisko z 1. 7. 2009 orgán památkové péče vyjádřil, že „*provedení prací v rozsahu žádosti*“ - tj. vyvareání korozií poškozených částí sloupů nad patkami, výměna vlnitých plechů v čelech haly, výměna zasklení a barevnost dřevěných podhledů nad I. a IV. nástupištěm - „*je z hlediska zájmů státní památkové péče přípustné bez podmínek*“.

Na základě spisu a zjištění na místě Památková inspekce shledala následující nedostatky v kontrolované činnosti orgánu památkové péče:

1. Z hlediska zájmů státní památkové péče není důvodné připuštění výměny vlnitých plechů, když podle dokladů ze žádosti o závazné stanovisko může jít o prvky z doby výstavby haly a jejich stav umožňuje opravu, která by spočívala v podstatě jen v obnově povrchových úprav (stejně tak stav vlnitých plechů zastřešení v průběhu kontroly měněných na základě předchozího závazného stanoviska nevykazuje takové poškození, aby musely být měněny). Přitom se jedná o dnes nevyřáběný materiál abnormální tloušťky 2 mm.
2. Ačkoli žádost o závazné stanovisko z roku 2014, co se týče navržené výměny zasklení, představuje v jistém ohledu alternativu vůči návrhu z roku 2009, tj. (podle citace ze závazného stanoviska) „osazení novými skly s bezpečnostní folií mírně zabarvenou do světle šedé s imitací drátoskla“, jak Památková inspekce zjistila, za tento druh skel se dochovaná drátěná skla nemění, nýbrž za skla bez drátěné sítě či její imitace. Památková inspekce nespatřuje škodu na dochovaných kulturněhistorických hodnotách v kompletní výměně válcovaného drátového skla, k níž nejspíše došlo prvně již při obnově haly v 80. letech minulého století, nýbrž v tom, že je toto nahrazováno čirým hladkým sklem, tedy druhem, který zde není historicky doložen. Památková inspekce zde ovšem musí konstatovat, že závazným stanoviskem z roku 2014, které vyjadřuje souhlas s použitím „drátoskla“, nemohl být napraven nedostatek předcházejícího závazného stanoviska čj. 456/2009 z 1. července 2009, na jehož základě vlastník kulturní památky nabyl v dobré víře práva nahradit všechna dochovaná drátěná skla skly bez drátěné sítě či její imitace a nemohl pozbyť práva podle něj práce provádět.
3. Návrh ze žádosti o závazné stanovisko na opatření dřevěných podhledů (bednění) na I. a IV. nástupišti povrchovou úpravou, která by je sladila s dřevěnými okny a dveřmi, považuje Památková inspekce za důvodný. Provedení takového sladění - tj. návrat ke zjištěné povrchové úpravě dřeva, která zde byla v době výstavby - má z hlediska zájmů státní památkové péče dokonce za nejvýše žádoucí, a to zvláště za nynější situace, kdy se jedná o nejrozsáhlejší obnovu předmětné části kulturní památky v její historii. Ke škodě na veřejném zájmu zde ovšem orgán památkové péče připustil „nátěr hnědou barvou (RAL 8007 Rehbraun) dle průzkumu barevnosti nátěru dřevěných prvků“, který odporuje skutečnosti, že dubové dřevo použité na oknech a dveřích bylo opatřeno jen přírodní šelakovou politurou, zatímco všechny výrobky z měkkého dřeva (což je i případ těchto podhledů, byť podle všeho byly kompletně vyměněny již v 80. letech minulého století) byly opatřeny fládrem napodobujícím tento světlý dub.
4. Památková inspekce v rámci kontroly na místě dále zjistila, že zde dochází k rozsáhlým výměnám jednotlivých dílů původní secesní železné konstrukce, které jsou vážně poškozeny korozií. Na základě posouzení stavu odstraněného originálu, který byl ještě uložen na nádraží, potvrzuje důvodnost těchto výměn. Formální nedostatek zde však představuje skutečnost, že souhlas s těmito zcela konkrétními náhradami nebyl vydán ve správním řízení podle § 14 odst. 1 zákona o státní památkové péči nebo zjednodušeným postupem podle § 118 odst. 6 stavebního zákona. Zápisy z kontrolních dnů stavby, které řeší výměnu dílů, jsou podepsány pracovníky orgánu a organizace památkové péče, nikoli však pracovníky příslušného stavebního úřadu, tj. Dražní úřad, který by jako jediný měl příslušnost ve smyslu § 118 odst. 6 stavebního zákona schválit případné změny rozhodnutím na místě.

Památková inspekce dále v rámci kontroly na místě zjistila, že stávající železná konstrukce je ve slabších místech (dle dnešních přepočtů a norem) dle projektu zesilována přidanými pláty, které jsou s originálem spojovány vysokopevnostními šrouby utahovanými na stanovenou hodnotu momentovým klíčem. Tento způsob spojování má Památková inspekce za vhodný z důvodu odlišení přidaného prvku oproti originálu, za nedostatek však považuje, že takto jsou spojovány i měněné prvky oproti původnímu nýtování. Použití šroubů je přitom v rozporu s další částí podmínky č. 1 z již výše citovaného závazného stanoviska z roku 2009, kde se vyžaduje nejen provedení „*přesné tvarové kopie stávajících dílů s použitím stejného materiálu*“, ale rovněž

„stejného způsobu spojení, jako je tomu v dnešním stavu (např. nýtování)“. Při pracích dochází rovněž k výměně těch roštů z válcovaných zasklívacích profilů, které jsou již příliš zeslabené korozi. Ke škodě (a v rozporu s již uvedenou podmínkou) se zde nepoužívá stejných profilů, nýbrž běžných T profilů a úhelníků. Památková inspekce však na místě konstatovala, že se tato změna pohledově uplatňuje jen zblízka, nikoli již z nástupišť.

2015-20.-I. Restaurování, rozhodování mimo správní řízení, zjištění stavu věci

Orgán památkové péče ve správním řízení sice správně stanovil, že v daném termínu od skončení prací bude odevzdána závěrečná restaurátorská zpráva, avšak pochybil, když na základě poznání kulturněhistorických hodnot dveří podle § 14 odst. 3 zákona o státní památkové péči nestanovil podmínky pro výměnu zasklení, osazení kování a nátěr dřevěných a železných částí dveří, ba nestanovil ani, že mu bude předložen návrh konečného výtvarného řešení společně s výsledky průzkumných a výzkumných prací (§ 10 odst. 3 prováděcí vyhlášky), které by vedly ke zjištění původního barevného řešení a na základě kterých by byl tento návrh vypracován. Tím, že toto ponechal na „dohodě s investorem a zástupcem NPÚ“, jak je uvedeno v žádosti o závazné stanovisko, přenesl rozhodování o těchto zamýšlených pracích mimo předmětné správní řízení vedené podle § 14 odst. 1 zákona o státní památkové péči, které k tomu bylo určené. Provedení kombinace tmavě modrozeleného odstínu nátěru dřeva a grafitového nátěru železných (kovářských a odlévaných) částí neodpovídá ani nejmladší vrstvě (v době správního řízení), ani nebylo ve správním řízení doloženo nálezem původního barevného řešení a v rozporu s § 14 odst. 8 nerespektuje technickou a výtvarnou strukturu originálu. Nepokovené (např. žárovým cínováním nebo elektrolytickým niklováním) prvky výplní otvorů na bázi železa byly opatřovány nátěrem shodným s nátěrem dřeva, což se týkalo rovněž mříží, u kterých jediných se ve vzácných případech lze setkat s výjimkou, že byly opatřeny černým nátěrem, když se neměly výrazně uplatňovat oproti zasklení, které chránily.

2015-25.-II. Rozhodnutí o žádosti, rozhodování mimo správní řízení

Podle žádosti má být branka při přezdívaní ohradní zdi zámku nahrazena replikou dle dochované. Krajský úřad ve své podmínce č. 1 uložil provedení *průzkumu technického stavu za účelem zjištění možnosti repase. Bude-li to po zhodnocení stavu možné, bude branka repasována. V případě, že průzkum možnost repase vyloučí, bude zhotovena kopie stávající branky za použití shodných materiálů tak, aby se co nejvíce blížila originálu.* Krajský úřad tak rozhodl nad rámec žádosti, neboť měl rozhodnout, zda je přípustné nahrazení současné branky její kopíí, případně za jakých podmínek.

Podmínkou číslo 3 závazného stanoviska „*Na základě vzorkování bude před započítím prací upřesněn druh cihel, maltoviny ke zdění a spárování, dále druh kamene a betonu.*“ v rozporu s § 14 odst. 1 zákona o státní památkové péči přenesl krajský úřad rozhodování ohledně materiálu mimo správní řízení, přestože materiál i postup zdění mohl být určen již v rámci tohoto správního řízení. Rovněž podmínka číslo 4, že *provedení pohledové části kamenného lince betonového základu včetně spárování bude odsouhlaseno po konzultaci na místě se zástupci orgánu státní památkové péče a odborné organizace památkové péče, zakládá možnost rozhodování mimo správní řízení.* Památková inspekce uvádí v protokolu z kontroly uskutečněné v roce 2012 (<http://www.mkcr.cz/cz/kulturni-dedictvi/pamatkovy-fond/pamatkova-inspekce/kontrolni-zjisteni-87868> část Závazná stanoviska jako samostatná rozhodnutí, zjištění č. 2012-02-I, str. 56) k podmínce týkající se upřesnění nebo ověření na vzorcích, že „závazné stanovisko může obsahovat podmínku, že ve vztahu k (... typ prací ...) bude nejdříve zpracován vzorek provedení o rozměrech (...), který prokáže, že byla zvolena technologie, způsob provedení atd., jaké předpokládá projekt nebo podmínka závazného stanoviska. A dále konstatování, že souhlas tohoto vzorku s požadavky zmíněnými v předchozí větě bude posouzen v rámci kontrolního dne, a teprve po konstatování orgánu památkové péče, že vzorek odpovídá technologickým, vzhledovým apod. požadavkům, lze tyto práce provést jako celek. V odůvodnění je třeba konstatovat, že jde o technologicky či jinak složitě uchopitelnou problematiku a správní orgán si musí nejdříve na vzorku ověřit, že prováděcí firma je schopna pochopit »hloubku problematiky« a práce přiměřeně těmto problémům realizovat.“

Krajský úřad mohl žádat vzorky druhu cihel, maltoviny ke zdění a spárování, druh kamene a betonu, ale musel uvést, co daný vzorek má ověřit, zejména shodu jakých vlastností s jakými předpoklady.

2015-09.-II. Ukládání podmínek, rozhodování mimo správní řízení, dozor, dohled

Podmínka 1 závazného stanoviska k opravě střechy národní kulturní památky kláštera v T. týkající se upřesnění rozsahu poškození krovu a z toho vyplývajícího rozsahu výměn s tím, že skutečný stav bude dokumentován v zápise, zakládá možnost rozhodování mimo správní řízení (formulace je přejata z vyjádření NPÚ). Podmínka 4 týkající se svolávání kontrolních dnů je nadbytečná, viz <http://www.mkcr.cz/cz/kulturni-dedictvi/pamatkovy-fond/pamatkova-inspekce/kontrolni-zjisteni-87868>, dokument *Závazná stanoviska podle § 149 správního řádu*. Závěry z kontrol prováděných Památkovou inspekcí, rok 2013, kapitola Dozor, dohled (zjištění č. 22 z roku 2013): „Nadbytečně byly stanovovány podmínky o svolávání kontrolních dnů a provádění dozoru a dohledu (...). Povinnost provádět dozor a dohled vyplývá z § 28 a 32 zákona o státní památkové péči. V případě, že se jedná o provádění stavby, která vyžadovala stavební povolení nebo ohlášení stavebnímu úřadu, je stanovení povinnosti svolávat kontrolní dny nadbytečné z důvodů daných zákonem č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon) ve znění pozdějších předpisů (dále jen „stavební zákon“). V § 152 odst. 3 stavebního zákona je stavebník povinen mimo jiné oznámit stavebnímu úřadu předem termín zahájení stavby a dále i ohlašovat stavebnímu úřadu fáze výstavby podle plánu kontrolních prohlídek stavby, umožnit provedení kontrolní prohlídky, a pokud mu nebrání vážné důvody, této prohlídce se zúčastnit. Stavební úřad by v rámci spolupráce správních orgánů dle základní zásady správního řízení dle § 8 odst. 2 správního řádu měl orgán památkové péče o těchto skutečnostech informovat.“

2014-12.-II. Dozor

Předmětem žádosti byl podle projektu monochromní celoplošný nátěr ohradní zdi kostela sv. Jana Křtitele v odstínu lomená bílá dle stávajícího vzoru. Odstín měl být upřesněn na vzorcích připravených zhotovitelem za přítomnosti investora a zástupců pracovníků památkové péče.

Po prohlídce na místě dne 15. 12. 2014 zjistila Památková inspekce, že omítky z vnější strany (od náměstí) jsou již realizované ve dvojí barevnosti – některé části zdi pokrývá nátěr výrazně světlejšího odstínu. Tato dvojí barevnost je v rozporu s vydaným závazným stanoviskem a nevhodně narušuje vzhled památky jako celku.

2014-12.-II. Zjištění stavu věci

Jako součást žádosti o závazné stanovisko byla krajskému úřadu předložena technická zpráva k zamýšlené výměně střešní krytiny a opravě krovu, ve které je k záměru opravy krovu pouze uvedeno, že „*bude provedena kompletní prohlídka krovu po odstranění krycí vrstvy střechy. V případě zjištění drobných závad budou tyto na místě odstraněny*“. Ke stavu krovu je v technické zprávě uvedeno, že „*Po prohlídce dřevěných částí krovu tyto nevykazují zjevné vady a poškození*“, v následující větě se toto tvrzení částečně popírá slovy „*Naopak konstrukce krovu již vykazuje stářím a zatížením deformace, které se projevují průhybem krokví a vaznic*“.

Pochybení krajského úřadu v řízení o vydání závazného stanoviska spočívalo v tom, že opomněl ustanovení § 9 odst. 3 písm. b) a c) vyhlášky č. 66/1988 Sb., ve znění pozdějších předpisů, podle kterého „*vlastník kulturní památky uvede v žádosti o vydání závazného stanoviska k její obnově*“ rovněž „*popis současného stavu památky s uvedením závad*“ a „*předpokládaný rozsah obnovy*“, a v tom, že dále nepostupoval způsobem směřujícím podle § 45 odst. 2 správního řádu k odstranění nedostatků žádosti o vydání závazného stanoviska.

Krajský úřad ve svém závazném stanovisku pouze stanovil podmínku, že žadatel zajistí zpracování konkrétního grafického návrhu způsobu provedení náhrad částí konstrukce krovu a jejich spojů s originálem (výrobní dokumentaci), který bude současně s výkresem návrhu rozsahu výměn protokolárně posouzen správním orgánem, a že opravu krovu bude možné provést až na základě posouzení, že navržený rozsah výměny částí krovu je skutečně nezbytný, a posouzení způsobu spojů. Podmínkou č. 2 byla dále žadateli stanovena povinnost oznámit předem termín zahájení prací po odstranění šindele a latí a po provedeném posouzení jeho stavebně technického stavu a po vyznačení navrhovaných výměn ve výkrese. Stanovením těchto podmínek krajský úřad v rozporu s § 14 odst. 3 zákona o státní památkové péči zakládal další rozhodování a ukládání povinností obnovy národní kulturní památky mimo řízení k tomu určené. Podle § 14 odst. 3 zákona o státní památkové péči je krajský úřad povinen vyjádřit, zda jsou zamýšlené práce z hlediska zájmů státní památkové péče přípustné a stanovit podmínky, za kterých lze tyto práce připravovat a provést,

a to v závazném stanovisku vydaném ve správním řízení po písemném vyjádření odborné organizace státní památkové péče.

2013-06.-II. Zjištění stavu věci, rozhodování mimo správní řízení, rozhodnutí o celé žádosti

V daném případě byla nutná obnova povalového stropu se sklobetonovou výplní zámku H. n. V., jelikož ve dřevěné konstrukci bylo zjištěno napadení dřevomorkou. Podmínka č. 1, která jen obecně stanoví, že bude svolán vstupní kontrolní den za účasti pracovníků NPÚ a pracovníků krajského úřadu je nadbytečná, jelikož povinnost provádět dozor vyplývá z § 28 a § 32 zákona o státní památkové péči. V druhé části podmínky je pak stanoveno, že v rámci tohoto kontrolního dne „bude upřesněn rozsah a způsob sanace zasažených stavebních konstrukcí a prvků, rovněž bude upřesněn postup při realizaci nové vložené konstrukce stropu“. Krajský úřad tímto způsobem zcela nepřipustně přenáší rozhodování mimo správní řízení. Není možné zakládat, měnit, či rušit práva, anebo povinnosti mimo správní řízení.

Podmínka č. 4 je rovněž nadbytečná, když ukládá žadateli svolávání dalších kontrolních dní v průběhu prací a požaduje veškeré výsledky těchto konzultací uvádět do samostatného zápisu. Zde opět platí již výše uvedené, přičemž ani provedením zápisu není možné zasahovat do práv a povinností vlastníka vyjma postupu, který činí stavební úřad dle § 118 odst. 6 stavebního zákona.

2013-05.-II. Zjištění stavu věci, účastníci řízení, prostředí kulturní památky, odůvodnění

Podmínka č. 1 stanoví, že ocelový lehký plot bude proveden v zelené či hnědé barevnosti, přičemž přesný odstín bude upřesněn v rámci kontrolního dne. Tím se správní orgán dopouští pochybení, že přenáší svoji rozhodovací pravomoc mimo správní řízení. Nelze zakládat, měnit, či rušit práva, nebo povinnosti mimo správní řízení.

2012-05.-II. Zjištění stavu věci, rozhodování mimo správní řízení, předmět řízení

Krajský úřad ve výrokové části závazného stanoviska vyjádřil, že veškeré navrhované práce k obnově fasád Pražské brány národní kulturní památka Městské opevnění v K jsou přípustné. Připustil tak doplnění stávající kovem hlazené omítky z předcházející obnovy omítkou hlazenou dřevem, která nad to na Pražské bráně v K. nebyla prokázána a ani nemá s ohledem na původ brány, jehož výrazové působení je zde snahou udržovat, opodstatnění (používání dřevěných hladítek má totiž svůj počátek až v druhé polovině 17. století.). Stejně nevhodné techniky zde bylo použito při provádění prací jen na základě konzultace ze dne 7. října 2011 mezi zhotovitelem (ak. soch.-restaurátorem) a odbornou organizací státní památkové péče (územním garantem), kdy došlo k překročení pravomocí ze strany NPÚ. Důvodem uvedeným v zápisu pod bodem 5 byla snaha o historicky pravdivější pohledové působení přechodu mezi prezentovanými kamenickými prvky a omítanými částmi, avšak právě z důvodu použití nevhodné techniky zde došlo k další závadě v rozdílném působení nové dřevem hlazené omítky přecházející na kovem hlazenou z předchozí obnovy. K tomu Památková inspekce považuje za potřebné uvést, že zjistila, že žádná z prací uvedená v zápisu z konzultace ze 7. října 2011 nebyla předmětem tohoto kontrolovaného ani jiného závazného stanoviska krajského úřadu. Provedení obnovy bez závazného stanoviska vydaného ve správním řízení na základě žádosti vlastníka národní kulturní památky nasvědčuje rovněž zápis (denní záznam stavby) pořizovaný v průběhu kontrolního dne 23. srpna 2011, na kterém bylo s vlastníkem kulturní památky „dohodnuto“ například to, že provede zásah do kamenických článků a osadí ocelové výztuhy. Žádost o závazné stanovisko z kontrolovaného spisu návrh zásahu do kamenických článků neobsahuje, nýbrž jen sděluje, že „úpravy kamenných architektonických článků a práce kamenické restaurátorské, jsou obsaženy v samotné restaurátorské zprávě“, která krajskému úřadu s žádostí o závazné stanovisko předložena nebyla. Kontrolovaná žádost o vydání závazného stanoviska rovněž neobsahuje návrh statického zajištění, nýbrž jen uvádí, že teprve „po vyhodnocení stavu sádrových indikátorů pohybu a po rozkrytí prasklin, bude upřesněn rozsah případného sešití nerezovou zkrutovanou tyčovinou“. Žádost pouze uvádí, že návrh statického zajištění bude připraven, a to teprve v případě, že pro to bude zjištěn důvod na základě vyhodnocení indikátorů pohybu.

2011-07.-II. Zjištění stavu věci, rozhodování mimo správní řízení, náležitosti podání

Specifický případ tvoří pochybení správního orgánu při vydání závazného stanoviska k projektu instalace zabezpečovacího zařízení k prezentaci kříže v kapli sv. Kříže v kostele Nanebevzetí P. Marie, části NKP:

Podmínka 2 přenáší rozhodování o národní kulturní památce mimo správní řízení (... v rámci ... kontrolního dne budou dle výsledků ... průzkumu upřesněny ... trasy ..., umístění ..., a v předstihu předběžně nedestruktivně vyznačeny):

2011-06.-II. Odstranění nedostatku podání, zjištění stavu věci, rozhodování mimo správní řízení

Žádost o závazné stanovisko k obnově kočárovny na zámku L, konkrétně dokumentace pro stavební povolení, na kterou odkazuje, trpí dalšími vadami ve smyslu § 45 odst. 1 správního řádu. Především se tu jedná o vnitřní rozpor zamýšlených prací vyjádřených v dokumentaci. Například podle textu v technické a souhrnné technické zprávě se navrhuje korektura římsy jejím snížením odstraněním námětků, čímž se má snížit i celková výška kočárovny, a úplné odstranění dekorativních říms. V pohledech (navrhovaný stav 1:100) tvar zastřešení odpovídá výchozímu stavu s námětky. Oproti zaměření (pohledy – stávající stav), které vyjádřením tvaru korunní římsy a výškovými proporcemi neodpovídá skutečnosti, sice dochází ke změně korunní římsy, avšak ani k nepatrnému snížení výšky kočárovny. Vůči záměru odstranění dekorativních říms v textu je podle výkresů pohledů zamýšleno odstranění dekorativní kordonové římsy jen na 3 fasádách, avšak podle nich mají být odstraněny i další plastické prvky. Mimo již zmíněnou korunní římsu ze stávající plastičnosti fasád budovy tato zůstává jen v parteru v západním pohledu, ovšem značně redukována oproti rozvrhu originálu (který podle zápisu z konzultace s projektantem konané 13. 9. 2010 byl potvrzen sondážním průzkumem). Z podání tedy není v rozporu s výše uvedeným ustanovením správního řádu jednoznačně patrné, co se navrhuje, co žadatel žádá nebo čeho se domáhá. Krajský úřad zde tedy pochybil, když uvedené nedostatky nezjistil a žadatele nevyzval k jejich odstranění podle § 45 odst. 2 správního řádu. Krajský úřad ve výroku závazného stanoviska vyjádřil, že provedení prací uvedených v dokumentaci pro stavební povolení, tedy včetně výše příkladem uvedených nejednoznačně vyjádřených či dokonce odporujících si prací, je z hlediska zájmů státní památkové péče přípustné.

S ohledem na skutečnost, že výše uvedeným závazným stanoviskem č. j. 123/2010/OKPP z 19. 3. 2010 bylo připuštěno poškození dochované klasicistní plastičnosti (pocházející patrně z doby po požáru 1775), nemůže na tomto stavu nic změnit dále stanovená povinnost provést ještě další prohloubený průzkum se zaměřením na autentičnost těch plastických prvků, které již v předchozí části výroku připustil odstranit. Nad to v této podmínce je uvedeno, že bude svolán na místě samém kontrolní den, na který budou pozváni zástupci projektanta, zpracovatele průzkumu, odborné organizace státní památkové péče a příslušného orgánu, aby se tam (tedy mimo předmětné správní řízení) stanovil přesný rozsah realizace obnovy. Žádný zákon nezmocňuje orgán státní památkové péče, aby přenášel řešení otázky, která je předmětem správního řízení, mimo řízení, natož aby mimo správní rozhodnutí byla způsobem odporujícím zákonu zakládána, měněna nebo rušena práva anebo povinnosti.

a) Změna stavby před dokončením neformálním postupem dle § 118 odst. 6 stavebního zákona

Změnu stavby před dokončením lze povolit jen, je-li tato změna v souladu s územním rozhodnutím nebo úkonem, který jej nahrazuje. Pokud je zapotřebí současně změnit i územní rozhodnutí, použijí se přiměřeně ustanovení § 94 a § 94a stavebního zákona, kdy stavební úřad o této změně může rozhodnout ve spojeném řízení. Žádost o změnu stavby stavební úřad musí projednat i s dotčenými orgány v rozsahu, v jakém se změna dotýká zájmů chráněných zvláštními předpisy.

U stavebních prací, v jejichž průběhu nebo po jejichž skončení provádí stavební úřad kontrolní prohlídky, respektive závěrečnou kontrolní prohlídku, je oprávněn také uplatnit postup dle § 118 odst. 6 stavebního zákona. Dle tohoto právního ustanovení může stavební úřad schválit rozhodnutím vydaným na místě při kontrolní prohlídce stavby (rozhodnutí se stavebníkovi oznamuje zápisem do stavebního deníku nebo jednoduchým záznamem o stavbě) odchylky od schválené projektové dokumentace (jinými slovy práce, které již předmětem

rozhodování byly a mění se již schválený stav, nikoliv, že by se touto cestou schvalovaly práce, které zatím předmětem posouzení vůbec nebyly), která se nedotýká práv ostatních účastníků stavebního řízení, podmínek územního rozhodnutí a veřejných zájmů chráněných zvláštními právními předpisy, nebo v případě, kdy příslušný dotčený orgán písemně anebo prohlášením do protokolu se změnou souhlasí. Jde tedy o změny svou povahou spíše drobné. Nezbytným krokem v takovém případě musí být mimo jiné souhlas dotčeného orgánu, pokud by jím hájený zájem mohl být změnou dotčen, v případě památkové péče tedy souhlas orgánu státní památkové péče. S účastí odborné organizace státní památkové péče na tomto postupu stavební zákon nepočítá, nic ovšem nebrání tomu, aby při posuzování věci orgán státní památkové péče s odbornou organizací spolupracoval. Např. v protokolu nebo v zápisu do stavebního deníku může být uvedeno, že odborná organizace s takovou změnou souhlasí. Rozhodnout na místě zápisem do stavebního deníku tedy nemůže ani orgán státní památkové péče a tím méně pracovník odborné organizace, který navíc mnohdy ani nedisponuje podpisovým právem za odbornou organizací.

2014-08.-II. Zjištění stavu věci, ukládání podmínek, odůvodnění, rozhodování mimo správní řízení

V záznamu z obhlídky ze dne 22. 1. 2014 se ohledně objektu č.p. 52 národní kulturní památky zámku P. uvádí, že stav krovu a existence námětků byl ověřen z dokumentace (SHP) předložené kastelánem a že fotodokumentace vzhledem k velmi špatnému přístupu a osvětlení nebyla provedena. V době obhlídky na místě dne 8. 10. 2014 se Památková inspekce nesetkala s překážkou, kvůli které se zástupce krajského úřadu nedostal do krovu a nemohl tak provést dostatečné zjištění věci, což sám zmínil v záznamu z obhlídky. Na tomto šetření Památková inspekce zjistila, že je prováděna obnova krovu objektu čp. 52. V rámci této obnovy dochází k odřezání konců krokví (dle projektu) a jejich protézování. Nastavení krokví je provedeno na sraz a zajištěno pomocí dřevěných příložek, které jsou kotveny vždy šesti kovovými svorníky. Materiál kotvicích prvků je zvolen v rozporu s projektovou dokumentací. Změna byla schválena krajským úřadem formou zápisu z kontrolního dne. Zákon o státní památkové péči nezmocňuje správní orgán, aby přenášel předmět řízení mimo ně, tedy zejména jej nezmocňuje, aby mimo správní rozhodnutí, například na místě až před zahájením stavby nebo v jejím průběhu na kontrolních dnech stavby, zakládal, měnil nebo rušil práva nebo povinnosti vlastníka národní kulturní památky. Zákon o státní památkové péči tedy nepamatuje na orgán památkové péče se zmocněním, které by např. odpovídalo zmocnění stavebního úřadu podle § 118 odst. 6 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), v platném znění. Změna provádění obnovy kulturní památky, která byla schválena orgánem památkové péče jen zápisem z kontrolního dne, je změnou nelegální a to až do doby vydání kolaudačního souhlasu stavebního úřadu, ke kterému je připojeno kladné závazné stanovisko orgánu památkové péče.

b) Změna stavby před dokončením v případech, kdy nelze uplatnit postup dle § 118 odst. 6 stavebního zákona

V případech, kdy není možno uplatnit postup dle § 118 odst. 6 stavebního zákona (i zde jde v první řadě o vůli vlastníka realizovat jinou než připuštěnou podobu prací), je nezbytné ze strany orgánu státní památkové péče vydat nové závazné stanovisko (tj. na základě žádosti vlastníka předmětu ochrany). Pokud bylo dřívějším rozhodnutím připuštěno řešení věcně sporné v důsledku skutečností, které vyšly najevo následně a nebyly v době vydání rozhodnutí známé a měly podstatný vliv na rozhodnutí ve věci, lze provést i obnovu řízení, které bylo ukončeno správním rozhodnutím.

c) Legální možnost ukládání podmínek mimo řízení při tzv. vzorkování

Otázka konzultací, upřesňování mimo správní řízení má zejména povahu poskytování bezplatné odborné pomoci vlastníkům kulturních památek při zajišťování péče o kulturní

památky ve smyslu § 32 odst. 2 písm. f) zákona o státní památkové péči nebo projednání přípravné a projektové dokumentace z hlediska splnění podmínek závazného stanoviska podle § 14 odst. 1 a 2 zákona o státní památkové péči (i v tomto případě je předmětem projednání ve smyslu § 14 odst. 7 věta druhá poskytnutí potřebných podkladů, informací a odborné pomoci). V těchto případech jde tedy o vysvětlení postojů NPÚ k jednotlivým dílčím záměrům vlastníků nebo projektantů, ale touto cestou pochopitelně nelze zasahovat do rozsahu práv nabytých v dobré víře na základě rozhodnutí správního orgánu nebo na základě jiného zjednodušujícího postupu podle stavebního zákona nebo jej samostatně transformovat.

K podmínkám pro přípustnost zamýšlených prací, týkajících se upřesnění nebo ověření na vzorcích Památková inspekce uvádí, že závazné stanovisko může obsahovat podmínku, že ve vztahu k (... *typ prací* ...) bude nejdříve zpracován vzorek provedení o rozměrech (...), který prokáže, že byla zvolena technologie, způsob provedení atd., jaké předpokládá projekt nebo podmínka závazného stanoviska. A dále konstatování, že souhlas tohoto vzorku s požadavky zmíněnými v předchozí větě bude posouzen v rámci kontrolního dne, a teprve po konstatování orgánu památkové péče, že vzorek odpovídá technologickým, vzhledovým apod. požadavkům, lze tyto práce provést jako celek. V odůvodnění závazného stanoviska orgánu památkové péče je třeba konstatovat, že jde o technologicky či jinak složitě uchopitelnou problematiku a správní orgán si musí nejdříve na vzorku ověřit, že prováděcí firma je schopna pochopit „hloubku problematiky“ a práce přiměřeně těmto problémům a nárokům oboru památkové péče realizovat. Takto dle vyjádření odborné organizace v závazném stanovisku následně formulované podmínky nelze zneužívat, jak se často děje, jako náhradu za podmínky nestanovené ve správním řízení. V praxi lze tento způsob nejčastěji použít při stanovení výtvarných a technických struktur (složení malt, omítky jednovrstvé či dvouvrstvé, hlazení omítek kovem, dřevem, stříkání omítky lžící, rovnání omítky hranou lžice, tesání dřeva širočinou či teslicí, hoblování ubírákem či hladítkem, druh a odstín nátěru ...), které samo o sobě nemusí být vždy dostačující, má-li být dosaženo dále požadované shody s dochovaným originálem. Rovněž takto v rámci dohledové činnosti nelze suplovat stanovení těchto technik, které je potřeba teprve zjistit, ať pracovníky státní památkové péče přímo, či v rámci dalších specializovaných průzkumných prací po zpřístupnění originálu (u fasády například po postavení lešení).

2015-26.-I. Rozhodování mimo správní řízení, rozhodnutí o žádosti

Celý popis prací v žádosti spočívající v opravě čínského jezírka včetně litinového můstku je omezen pouze na: *Bude sejmuta betonová vrstva ze svislých a vodorovných konstrukcí. Okraj bude kamenicky opraven, chybějící části doplněny. Vodorovné části budou opatřeny stěrkou zabraňující propustnost vody. Kámen a stěrka budou od sebe odděleny separační vrstvou.* Již v samotné žádosti je navedeno k rozhodování mimo správní řízení, neboť se zde uvádí, že postupy budou upřesňovány v rámci kontrolních dnů v průběhu prací. V popisu současného stavu není zmínka o kamenném vydláždění jezírka (či kamenném okraji), a žádost hovoří pouze o kamenické opravě jeho okraje. Kontrolou na místě dne 10. 11. 2015 Památková inspekce zjistila, že práce na obnově jezírka byly již provedeny. Celé dno jezírka (včetně šikmých boků) bylo nově vyskládáno z kamene. Položení kamenné vrstvy dna je tak provedeno bez závazného stanoviska.

Vzhledem k tomu, že krajský úřad schválil navrhované práce jako přípustné bez podmínek, odsouhlasil tak žádost včetně návrhu, že *postupy budou upřesňovány v rámci kontrolních dnů v průběhu prací*, založil tak předpoklad k rozhodování mimo správní řízení.

K opravě litinového zábradlí bylo požádáno o: Litinové zábradlí a konstrukce budou v místě prasklin opraveny, nátěry budou sejmuty a následně celá konstrukce opatřena sjednocujícím novým nátěrem dle výsledků průzkumu (budou provedeny vzorky a odsouhlaseny na kontrolním dni). V žádosti se neuvádí, jakým způsobem mají být opraveny praskliny na litinovém zábradlí, krajský úřad tak nechal zcela na libovůli vlastníka, jakou technologii opravy použije. Daný průzkum barevnosti není součástí žádosti. Památková inspekce neshledala žádné překážky k tomu, aby byl průzkum proveden v předstihu (není třeba postavit lešení k nedostupným prvkům). Krajský úřad měl vyzvat k odstranění vad žádosti dle § 45 odst. 2 správního řádu, tedy k doplnění průzkumu stratigrafie povrchových úprav na dochovaném litinovém zábradlí a následně měl krajský úřad přímo rozhodnout o budoucí barevnosti litinových prvků v rámci tohoto správního řízení.

K problematice vzorků a jejich nařizování Památková inspekce odkazuje na kontrolní zjištění uvedené v protokolu z kontroly uskutečněné v roce 2012 (<https://www.mkcr.cz/kontrolni-zjisteni-248.html> část Závazná stanoviska jako samostatná rozhodnutí, zjištění č. 2012-02-I, str. 56) k podmínce týkající se upřesnění nebo ověření na vzorcích, že „závažné stanovisko může obsahovat podmínku, že ve vztahu k (... typ prací ...) bude nejdříve zpracován vzorek provedení o rozměrech (...), který prokáže, že byla zvolena technologie, způsob provedení atd., jaké předpokládá projekt nebo podmínka závazného stanoviska. A dále konstatování, že souhlas tohoto vzorku s požadavky zmíněnými v předchozí větě bude posouzen v rámci kontrolního dne, a teprve po konstatování orgánu památkové péče, že vzorek odpovídá technologickým, vzhledovým apod. požadavkům, lze tyto práce provést jako celek. V odůvodnění je třeba konstatovat, že jde o technologicky či jinak složitě uchopitelnou problematiku a správní orgán si musí nejdříve na vzorku ověřit, že prováděcí firma je schopna pochopit »hloubku problematiky« a práce přiměřeně těmto problémům realizovat.“

2015-25.-II. Rozhodnutí o žádosti, rozhodování mimo správní řízení

Podmínkou číslo 3. závazného stanoviska „Na základě vzorkování bude před započítím prací upřesněn druh cihel, maltoviny ke zdění a spárování, dále druh kamene a betonu.“ v rozporu s § 14 odst. 1 zákona o státní památkové péči přenesl krajský úřad rozhodování ohledně materiálu mimo správní řízení, přestože materiál i postup zdění mohl být určen již v rámci tohoto správního řízení. Rovněž podmínka číslo 4, že provedení pohledové části kamenného lince betonového základu včetně spárování bude odsouhlaseno po konzultaci na místě se zástupci orgánu státní památkové péče a odborné organizace památkové péče, zakládá možnost rozhodování mimo správní řízení. Památková inspekce uvádí v protokolu z kontroly uskutečněné v roce 2012 (<https://www.mkcr.cz/kontrolni-zjisteni-248.html> část Závazná stanoviska jako samostatná rozhodnutí, zjištění č. 2012-02-I, str. 56) k podmínce týkající se upřesnění nebo ověření na vzorcích, že „závažné stanovisko může obsahovat podmínku, že ve vztahu k (... typ prací ...) bude nejdříve zpracován vzorek provedení o rozměrech (...), který prokáže, že byla zvolena technologie, způsob provedení atd., jaké předpokládá projekt nebo podmínka závazného stanoviska. A dále konstatování, že souhlas tohoto vzorku s požadavky zmíněnými v předchozí větě bude posouzen v rámci kontrolního dne, a teprve po konstatování orgánu památkové péče, že vzorek odpovídá technologickým, vzhledovým apod. požadavkům, lze tyto práce provést jako celek. V odůvodnění je třeba konstatovat, že jde o technologicky či jinak složitě uchopitelnou problematiku a správní orgán si musí nejdříve na vzorku ověřit, že prováděcí firma je schopna pochopit »hloubku problematiky« a práce přiměřeně těmto problémům realizovat.“

d) Provedení prací bez závazného stanoviska pod odborným dohledem NPÚ

Provedení prací bez závazného stanoviska orgánu památkové péče znamená spáchání přestupku dle § 35 nebo 39 zákona o státní památkové péči, a to i v případě, že práce byly provedeny z hlediska památkové péče správně a v případě podání žádosti by byly bez problémů odsouhlaseny. K tomu viz spor ohledně pokuty od stavebního úřadu za realizaci nepovolené stavby zastřešeného parkovacího stání. Pokuta byla uložena ve výši 10 000 Kč a stavba byla dodatečně povolena. Nejvyšší správní soud pokládal za vhodné publikovat rozsudek ve své sbírce viz výtah z rozhodnutí - <http://sbirka.nssoud.cz/cz/rizeni-pred-soudem-moderace-trestu.p2490.html>, následovala ústavní stížnost, kterou Ústavní soud odmítl - III.ÚS 2750/12 ze

dne 27. 11. 2013. Kdo byl černým stavebníkem, prozrazuje následující článek - https://www.idnes.cz/revue/spolecnost/helena-vondrackova-pokuta.A131210_095120_lidicky_nh

V oblasti památkové péče preventivní funkci závazného stanoviska, které musí být vydáno před realizací prací, rozebírá rozsudek Nejvyššího správního soudu 7 As 94/2018 – 26 ze dne 18. 7. 2018.

„Zákon o památkové péči tento pojem zavádí jako legislativní zkratku v § 14 odst. 1 a rozumí jí údržbu, opravu, rekonstrukci, restaurování nebo jinou úpravu kulturní památky nebo jejího prostředí. ... Zbývající pojmy obsažené v legislativní zkratce (údržba, oprava, rekonstrukce) nejsou zákonem ani vyhláškou blíže definovány, což platí rovněž ve vztahu k pojmům použitým vyhláškou (modernizace, nástavba, přístavba) a k pojmu „prostředí kulturní památky“. Neobsahují-li právní předpisy na úseku památkové péče příslušnou definici, je třeba obsah pojmů obsažených v § 14 odst. 1 zákona o památkové péči dovodit výkladem.

Dle důvodové zprávy k § 14 zákona o památkové péči se povinnost vlastníka kulturní památky vyžádat si předem závazné stanovisko vztahuje na „všechny úpravy, při nichž by obecně mohl být ohrožen zájem společnosti na zachování kulturní památky nebo jejího prostředí v neporušeném stavu.“ Úmyslem zákonodárce tedy zjevně bylo podrobit předmětné povinnosti co nejširší spektrum činností souvisejících s kulturními památkami, a zabránit tak za pomoci institutu závazného stanoviska předem zamýšleným nežádoucím zásahům do kulturně-historických hodnot kulturních památek. Jedná se tedy o nástroj s preventivním charakterem, kdy teprve orgán státní památkové péče určí, zda je zamýšlený zásah z hlediska ochrany kulturně-historické hodnoty dané kulturní památky přípustný či nikoliv.

Z výše uvedeného vyplývá, že neobsahují-li právní předpisy na úseku památkové péče vlastní definici činností obsažených v § 14 odst. 1 zákona o památkové péči, je třeba vycházet z předpokladu, že mají stavebnětechnický význam, a při jejich výkladu využít předpisů z oblasti stavebního práva. ... Institut závazného stanoviska nemůže být vykládán tak, aby byla nutností si jej vyžádat paralyzována každodenní běžná péče a správa kulturní památky (např. úklid, zametení cesty, shrabání listí apod.), tedy činnosti, které stavebnětechnický či konstrukční charakter nemají.“

Z výše uvedených důvodů nelze souhlasit s provedením obnovy kulturní památky nebo prací z § 14 odst. 2 zákona o státní památkové péči pod dohledem Národního památkového ústavu, když není k prováděným pracím vydáno závazné stanovisko orgánu památkové péče.

5. Závazné stanovisko orgánu památkové péče do kolaudačního řízení

Zákon č. 225/2017 Sb. přinesl s účinností od 1. 1. 2018 do stavebního práva další výrazné prohloubení deregulace v oblasti kolaudace. Ustanovení § 119 odst. 1 písm. d) stavebního zákona i nadále předpokládá, že změny staveb, které jsou kulturní památkou a jsou výslovně vypočteny v návěti § 119 odst. 1 stavebního zákona (nejde o všechny změny podléhající povolení stavebního úřadu), vyžadují kolaudační souhlas. Zejména jde o případy, kdy k těmto změnám bylo vydáno stavební povolení. Speciální vazba na kolaudaci nemovitosti,

kteřá není kulturní památkou, ale nachází se v památkové rezervaci, památkové zóně nebo ochranném pásmu vymezeném podle § 17 zákona o státní památkové péči, ve stavebním zákoně obsažena není. Kolaudaci podléhají pouze ty případy, které jsou uvedeny v § 119 odst. 1 písm. a) až c) stavebního zákona. Povinnost kolaudace je zavedena typicky u staveb, jejichž vlastnosti nemohou budoucí uživatelé ovlivnit, jako jsou například nájemní bytový dům, stavba pro obchod a průmysl, stavba pro shromažďování většího počtu osob či stavba pro ubytování odsouzených a obviněných, ale může jít též o stavby rodinných domů (typicky developerské projekty). U těchto staveb je akcentována ochrana veřejných zájmů, neboť požadavek, aby stavba neohrožovala život a zdraví osob, bezpečnost, životní prostředí, popřípadě nezpůsobovala jiné škody, je podle stavebního zákona chápán jako veřejný zájem, jehož ochranu zajišťují stavební úřady. Tyto stavby mohou být stavbami, které nejsou kulturní památkou, ale nacházejí se v památkové rezervaci, památkové zóně nebo ochranném pásmu vymezeném podle § 17 zákona o státní památkové péči. I v takovém případě je k jejich užívání třeba kolaudačního souhlasu.

Pro kolaudaci je v souladu s § 122 odst. 1 stavebního zákona stavebník povinen opatřit si závazná stanoviska dotčených orgánů k užívání stavby vyžadovaná zvláštními právními předpisy. Mezi taková závazná stanoviska patří i závazné stanovisko orgánu památkové péče. Zmocnění k jeho vydání však neobsahuje § 14 zákona o státní památkové péči, nýbrž § 11 odst. 3 a § 29 odst. 2 písm. b) zákona o státní památkové péči. I k této problematice postupně vzniká soudní judikatura, např. rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích čj. 52 A 28/2012-50 ze dne 5. 12. 2012.

V rámci kolaudace vydává stavební úřad kolaudační souhlas. Pokud však stavební úřad podle § 122 odst. 5 stavebního úřadu dojde k závěru, že žádost o kolaudační souhlas není úplná nebo nejsou splněny podmínky pro vydání kolaudačního souhlasu, rozhodne usnesením o provedení kolaudačního řízení. V kolaudačním rozhodnutí mohou být promítnuty podmínky obsažené v závazných stanoviscích dotčených orgánů, včetně orgánu památkové péče. V kolaudačním řízení stavební úřad podle § 122a odst. 3 stavebního zákona projedná nepodstatné odchylky od ověřené dokumentace nebo ověřené projektové dokumentace. Ve svém rozsudku čj. 6 As 74/2012-21 ze dne 16. 4. 2013 Nejvyšší správní soud výslovně konstatoval, že respektování podmínek závazného stanoviska orgánu památkové péče obsažených ve stavebním povolení nemůže následně představovat překážku kolaudace.

Příklad:

Ve svém rozsudku čj. 6 As 74/2012-21 ze dne 16. 4. 2013 řešil Nejvyšší správní soud situaci, kdy žalobce porušil povinnost z výroku (dnes podle § 149 odst. 2 správního řádu: závazné části) závazného stanoviska (šlo o povinnost zachovat alespoň jedno těleso historického komína), avšak hájil se tvrzenou vnitřní rozporností stavebního povolení, které mu ukládalo provést stavbu v souladu s projektovou dokumentací, která počítala s odstraněním obou historických komínů. Jak Nejvyšší správní soud, tak krajský soud dospěly k závěru, že pokud vydal orgán památkové péče závazné stanovisko se znalostí projektové dokumentace (kteřá počítala s odstraněním obou komínových těles), pak je zcela zřejmé, že podmínka stavebního povolení spočívající v povinnosti respektování závazného stanoviska orgánu

památkové péče je upřesněním jiné, předchozí podmínky stavebního povolení, spočívající v povinnosti respektování projektové dokumentace, a žalobce měl postupovat podle ověřené projektové dokumentace korigované podmínkami závazného stanoviska orgánu památkové péče.

Obdobně platí, že stavební úřad měl možnost, pokud by s podmínkou zhotovení repliky nebo zachování stávajícího zábradlí nesouhlasil, postupovat podle § 4 odst. 8 stavebního zákona a vyvolat řízení o rozporu, kde by se na jednání mezi stavebním úřadem a prvoinstančním orgánem památkové péče jako dotčeným orgánem rozpor řešil postupem podle § 136 odst. 6 správního řádu. Takový krok však stavební úřad neučinil a jeho rozhodnutí nabylo právní moci. V momentě kolaudace nelze dle § 2 odst. 3 správního řádu odhlédnout od ochrany práv nabytých v dobré víře a současně ve většině případů nelze stavební povolení podrobit přezkumnému řízení, neboť § 96 odst. 1 správního řádu stanoví pro zahájení přezkumného řízení relativně krátkou lhůtu. Respektování podmínek závazného stanoviska orgánu památkové péče obsažených ve stavebním povolení nemůže představovat překážku kolaudace.

6. Restaurování: restaurátorský záměr, příprava restaurování, nařizování provedení průzkumů a závazné stanovisko k realizaci, restaurování osobou bez povolení MK pod záštitou restaurátora s povolením MK

Kromě obecných obsahových náležitostí podle § 45 odst. 1, resp. § 37 odst. 2 správního řádu musí žádost o restaurování kulturní památky obsahovat náležitosti podle § 10 odst. 2 vyhlášky č. 66/1988 Sb.

Vlastník kulturní památky může po Národním památkovém ústavu požadovat zpracování žádosti o restaurování, viz § 10 odst. 2 vyhlášky č. 66/1988 Sb. in fine. Národní památkový ústav je povinen v rámci pomoci vlastníkům kulturních památek tuto žádost zpracovat, a to bezplatně. Zákon o státní památkové péči ani vyhláška č. 66/1988 Sb. sice nepředpokládají, že se na zpracování žádosti o restaurování kulturní památky musí podílet restaurátor, avšak jeho účast při zpracování žádosti lze jen doporučit.

Ustanovení § 14 odst. 3 zákona o státní památkové péči předpokládá, že závazné stanovisko se vydává k přípravě nebo realizaci zamýšlené obnovy kulturní památky. Zejména v případě restaurování je většinou třeba samostatně posoudit obě fáze, tj. vydat samostatné závazné stanovisko k přípravě restaurování a následně samostatné závazné stanovisko k realizaci restaurování. Závazné stanovisko k přípravě restaurování, na jehož základě bude restaurování dále připravováno, nikoli však ještě realizováno, může v souladu s § 10 odst. 3 písm. a) a b) vyhlášky č. 66/1988 Sb. stanovit následující podmínky:

- vymezení konkrétních průzkumných a výzkumných prací a stanovení způsobu jejich dokumentace,
- požadavky na záměr restaurování, na technický a technologický postup, na návrh konečného výtvarného řešení a požadavky na grafické podklady.

Odběru vzorků a jejich vyhodnocení by se restaurátor účastnit měl, neboť i restaurátorský průzkum je třeba považovat za jednu z fází restaurování kulturní památky. Špatná volba místa odběru vzorku či špatně zvolená technologie odběru vzorku již mohou vést k poškození kulturní památky, proto

by se na této fázi přípravy finální žádosti k realizaci restaurování kulturní památky měl podílet restaurátor.

Výše uvedené podmínky pak mohou rovněž představovat rámec obsahových náležitostí záměru restaurování, a tedy i rámec žádosti, na jejímž základě by měl orgán památkové péče posoudit přípustnost realizace zamýšleného restaurování.

Může také nastat situace, kdy v rámci zamýšlené rozsáhlejší obnovy kulturní památky budou restaurovány některé její části; například spolu s opravou fasády kostela budou restaurovány vitráže. V takovém případě může vlastník podat jedinou žádost o vydání závazného stanoviska ke všem zamýšleným pracím, přičemž tato žádost bude mít náležitosti podle § 9 odst. 3 vyhlášky č. 66/1988 Sb., vyjma restaurování, kde bude mít náležitosti podle § 10 odst. 2 této vyhlášky.

2017-04.-I. Restaurování, odůvodnění

V odůvodnění rozhodnutí v rozporu s § 68 odst. 3 správního řádu chybí uvedení úvahy, na základě jakých skutečností považuje krajský úřad navrhované práce restaurování dřevěných dveří jižního křídla Královského paláce a dveří malé věže hradu H. za restaurování ve smyslu ust. § 14 odst. 8 zákona o státní památkové péči, tj. že obnovovaná část kulturní památky je dílem výtvarných umění nebo alespoň uměleckořemeslnou prací (k tomu viz <https://www.mkcr.cz/metodicka-cinnost-250.html>, část **Restaurování a kontrolní zjištění Památkové inspekce**).

2017-01.-I. Restaurování, odůvodnění

V odůvodnění rozhodnutí o restaurování papírových tapet v čínském salóncu chybí uvedení úvahy, na jejímž základě krajský úřad považuje navrhované práce za restaurování ve smyslu § 14 odst. 8 zákona o státní památkové péči, tj. že obnovovaná část kulturní památky splňuje podmínky tohoto ustanovení (k tomu viz <https://www.mkcr.cz/metodicka-cinnost-250.html>, část **Restaurování a kontrolní zjištění Památkové inspekce**).

Podmínka pro přípustnost zamýšlených prací č. 1 („*Pokud během restaurátorských prací dojde k novým zjištěním, které nebylo možné restaurátorským průzkumem zachytit, a které budou mít vliv na změnu postupu prací a technologií, požádá vlastník o vydání závazného stanoviska k úpravám vyvolaným novými nálezy a poznatky.*“) byla stanovena nad rámec zákona, jelikož tato povinnost pro vlastníka vyplývá již ze samotného zákona o státní památkové péči. Ve své podstatě by se v takovém případě jednalo o nový způsob obnovy, k jehož návrhu je podle § 14 odst. 1 cit. zákona vlastník povinen vyžádat si předem závazné stanovisko orgánu státní památkové péče.

Podmínka pro přípustnost zamýšlených prací č. 2 („*Po ukončení prací svolá vlastník konzultační schůzku, na kterou budou přizváni orgán státní památkové péče [Krajský úřad XY], odborná organizace státní památkové péče [Národní památkový ústav, generální ředitelství v Praze] a restaurátoři realizující akci.*“) je neurčitá, jelikož není zřejmé, co má být výsledkem konzultační schůzky a jakou tuto má mít podobu. V rozporu s § 68 odst. 2 správního řádu v podmínce není stanovena lhůta pro splnění ukládané povinnosti a zároveň v rozporu s § 68 odst. 3 správního řádu není tato podmínka odůvodněna.

Odůvodnění také v rozporu s § 68 odst. 3 správního řádu postrádá uvedení úvah, jak se krajský úřad vypořádal s částí podkladu pro vydání rozhodnutí, konkrétně s doporučenou podmínkou pro přípustnost zamýšlených prací č. 3 v písemném vyjádření odborné organizace státní památkové péče, týkající se komisionálního převzetí hotového restaurátorského díla.

a) Restaurování a řemeslné práce

Zákon o státní památkové péči v § 14 odst. 8 určuje, co všechno je restaurováním kulturní památky a tím je i dán okruh případů, kdy je stanovena rozhodovací pravomoc orgánů památkové péče. Restaurování je dle § 14 odst. 1 zákona o státní památkové péči jednou z podkategorií obnovy kulturní

památky a v závazném stanovisku orgánu památkové péče lze rozhodnout o restaurování kulturní památky nebo její části, která je dílem výtvarných umění nebo uměleckořemeslnou prací. Při rozhodování orgánů památkové péče vznikají problémy s odlišením řemeslných prací, pro které nelze uložit povinnost restaurovat, a uměleckořemeslnými pracemi, respektive orgány památkové péče se charakterem obnovované věci nezabývají v odůvodnění svého závazného stanoviska, respektive neuvedou, že se z uvedených důvodů jedná o uměleckořemeslnou práci a z toho důvodu je možné takovou kulturní památku obnovovat pouze formou restaurování. I v případě děl výtvarného umění a uměleckořemeslných prací je nezbytné v odůvodnění závazného stanoviska uvést, že tyto kulturní památky nebo jejich části splňují podmínky § 14 odst. 8 zákona o státní památkové péči a je možné, aby orgán památkové péče zvolil náročnější (a nákladnější) metodu obnovy, tedy restaurování.

2018-11.-I. Pojem obnova kulturní památky, restaurování, ukládání podmínek

Rozhodnutí ve věci restaurování pískovcových prvků ohrazení slavnostního dvora zámku S. je velmi nepřehledné. Není z něj patrné, zda krajský úřad chtěl vydat rozhodnutí dle § 14 odst. 8 zákona o státní památkové péči o restaurování kulturní památky, nebo rozhodnout o „prosté“ obnově kulturní památky. Předmětem žádosti byly práce na nezdobených pískovcových prvcích, které nelze podřadit pod pojmy výtvarné dílo či uměleckořemeslné práce, a nemohou tak být opravovány v režimu restaurování, jak je definované v § 14 odst. 8 zákona o státní památkové péči. Tyto prvky jsou sice kvalitním ale stále jen dílem řemeslným. Krajský úřad pochybil, když nezkoumal povahu pískovcových prvků a na základě této úvahy neposoudil podání dle skutečného obsahu § 37 odst. 1 správního řádu a nestanovil, zda vydává rozhodnutí „jen“ k obnově kulturní památky, nebo k restaurování kulturní památky v režimu § 14 odst. 8 zákona o státní památkové péči. V podmínkách rozhodnutí odkazuje na náležitosti restaurování, aniž by odkaz na ustanovení § 14 odst. 8 zákona o státní památkové péči byl uveden ve výroku. V podmínce č. 1 vyžaduje přítomnost „restaurátora“ na kontrolních dnech, v podmínce č. 4 ukládá zpracování „restaurátorské zprávy v rozsahu stanoveném § 10 odst. 4 písmeno a - h) vyhlášky č. 66/1988 Sb. včetně fotodokumentace“.

Náležitostmi řízení k žádosti o restaurování se zabýval mj. metodický den pořádaný Památkovou inspekcí na Ministerstvu kultury dne 15. 10. 2015, viz <http://www.mkcr.cz/cz/kulturni-dedictvi/pamatkovy-fond/pamatkova-inspekce/metodicka-cinnost-pro-organy-pamatkove-pece-87869>, kapitola 3) k problematice restaurování kulturních památek.

2018-01.-I. Restaurování

Památková inspekce konstatovala, že v rozhodnutích i závazných stanoviscích vydávaných k žádostem týkajícím se obnovy formou „restaurování“ krajský úřad pečlivě zvažoval postup v souladu s § 14 odst. 8 zákona o státní památkové péči a uváděl v odůvodnění vydávaných rozhodnutí, resp. závazných stanovisek své zjištění, zda jde o obnovu uměleckých děl nebo prací uměleckého řemesla nebo ne – viz sp. zn. 369/2016, 258/2017, 147/2017.

2017-13.-I. Restaurování, odůvodnění

Schválený návrh na restaurování 4 ks dveří v kostele Nanebevzetí PM neodpovídá zcela ustanovení § 14 odst. 8 zákona o státní památkové péči, tj. nerespektuje technickou a výtvarnou strukturu originálu, neboť předpokládá ahistorické zásahy do jednotlivých kusů, jmenovitě klížení disperzí, ošetření a nátěr železných detailů (závěsů) grafitovou černí.

V případě dveří č. 1, vstupních dveří kostela (č. 3) a vlastních dveří č. 4 není zdůvodněno ve smyslu § 14 odst. 8 zákona o státní památkové péči, že jde o uměleckořemeslnou práci – dveře jsou kazetové, jednoduchého rozvrhu, bezozdobné, s aplikací rámování jednotlivých výplňových desek profilovanými lištami; uměleckořemeslná práce na nich je pouze vypracování závěsů a zámku.

Památková inspekce konstatovala, že krajský úřad správně posoudil u vstupních dveří návrh na záměnu povrchové úpravy vnější strany z tmavé (patrně politure) za olejový netransparentní nátěr, který bude více než 240 let staré dřevo účinněji chránit.

2017-09.-I. Restaurování, odůvodnění

V odůvodnění rozhodnutí o obnově kamenných prvků fasády kostela sv. Š. krajský úřad, v souladu s § 3 správního řádu, správně vyhodnotil, že v případě obnovy kamenných prvků (kamenný portál u vstupu do kostela, kamenné parapetní římsy a kamenný sokl s římsou, který prochází kolem celé budovy kostela) se nejedná o uměleckořemeslné dílo a není tedy potřeba, aby tyto práce prováděl restaurátor, jak ve své podmínce požadovala odborná organizace.

2017-08.-I. Restaurování, odůvodnění

V odůvodnění rozhodnutí o restaurování vitrážové výplně oken v 1. NP a v kuchyni hradu Š. chybí, v rozporu s § 68 odst. 3 správního řádu, konstatování nutnosti restaurování okenních výplní podle § 14 odst. 8 zákona o státní památkové péči, neboť jde o uměleckořemeslné práce.

2017-07.-I. Restaurování, odůvodnění, ustálená rozhodovací praxe

Krajský úřad vyhodnotil podmínku NPÚ, týkající se restaurování dveřní vitráže v kuchyni hradu Š., jako nadbytečnou, neboť se podle jeho slov nejedná o uměleckořemeslné dílo ze skla a není tak nutné, aby práce prováděl restaurátor. Obdobné okenní vitráže ve stejné místnosti však ve svém dřívějším spise spis zn. 1234/2016 vyhodnotil jako díla uměleckořemeslná a připustil jejich restaurování s podmínkou zpracování restaurátorské zprávy. Krajský úřad tak není konzistentní ve svých uváženích a narušuje v tomto princip legitimního očekávání podle § 2 odst. 4 správního řádu. Pokud krajský úřad vitráže ve dveřích a oknech nepovažuje za uměleckořemeslnou práci, pak měl rozdělit výrok ve spise spis zn. 1234/2016 na dvě části, kdy by okna v 1. NP byla uměleckořemeslným dílem a okna v kuchyni nebyla. Pokud vitráže za uměleckořemeslné dílo považuje, pak je v tomto spise nesprávně vyhodnocena povaha díla a rozhodnuto mělo být o restaurování s náležitostmi podle § 10 vyhlášky č. 66/1988 Sb. Pokud tyto dveřní vitráže podle krajského úřadu nejsou a vitráže v oknech naopak jsou uměleckořemeslnou prací, pak ve spise není uvedeno odůvodnění, na základě jakých důvodů, podkladů a úvah se krajský úřad takto rozhodl.

2017-06.-I. Restaurování, odůvodnění

Krajský úřad v souladu s § 3 správního řádu správně vyhodnotil navrhovaný zásah spočívající v opravě poškozeného patníku morového sloupu jako prostou obnovu národní kulturní památky, nikoli její restaurování, neboť poškozený patník není dílo výtvarného umění ani uměleckořemeslná práce ve smyslu § 14 odst. 8 zákona o státní památkové péči, i když byl předložen návrh na restaurování zpracovaný restaurátorem.

2016-16.-I. Ukládání podmínek, restaurování,

Řízení bylo zahájeno k žádosti o závazné stanovisko k obnově pisciny objevené pod novodobým objektem z bloků zkamenělého dřeva (araukaritu) a souboru 13 soch v hospitální zahradě. Část řízení týkající se restaurování souboru soch byla vyňata z řízení a zastavena usnesením, neboť v téže věci již existovalo pravomocné rozhodnutí z dřívější doby. Z textu rozhodnutí týkajícího se pisciny nevyplývá jednoznačně, zda její obnova splňuje nároky na restaurování podle § 14 odst. 8 zákona o státní památkové péči, nebo zda jde o konzervaci a obnovu nalezeného objektu, který nespĺňuje požadavky podle cit. ustanovení. Šlo-li o „pouhou“ konzervaci a obnovu, je podmínka č. 2 týkající se restaurování kulturní památky nedůvodná, pokud šlo o restaurování, byla podmínka 2 neúplná a v odůvodnění chybí vypořádání se s ustanovením § 14 odst. 8 zákona o státní památkové péči a § 10 vyhlášky č. 66/1988 Sb., k jeho provádění, ve znění pozdějších předpisů. Památková inspekce se v tomto případě kloní spíše k závěru, že předmětná podmínka byla nedůvodná.

2016-13.-I. Restaurování, odůvodnění

Z rozhodnutí o sejmutí vegetace s povrchu reliéfu Příjezd Tří králů nevyplývá jednoznačně, zda navrhované zásahy jsou restaurováním národní kulturní památky ve smyslu § 14 odst. 8 zákona o státní památkové péči. Odstranění vegetačního pokryvu reliéfu lze pokládat za restaurování ve smyslu cit. ustanovení, tedy rozhodnutí nespĺňuje náležitosti podle § 10 vyhlášky č. 66/1988 Sb.

2016-11.-I. Náležitosti podání, zjištění stavu věci, restaurování

Krajský úřad v závazném stanovisku vyjádřil, že „*obnova (restaurování a rekonstrukce) omítek černých kuchyní, vč. jejich barevnosti, Š. chalupy v H. B. dle a v rozsahu předloženého restaurátorského záměru na restaurování a rekonstrukci původních omítek a jejich barevnosti v černých kuchyních je z hlediska zájmů státní památkové péče přípustná*“, a to bez dalších podmínek pro přípravu a provádění zamýšlených prací. Závazné stanovisko, žádost i název k žádosti přiložené návrhové dokumentace s výsledky „restaurátorského průzkumu“ hovoří o kuchyních. V předmětné národní kulturní památce jsou černé kuchyně dvě. Průzkum i návrh se však týká jen jedné z nich. Krajský úřad tak pochybil, když nezjistil, že žádost trpí uvedenou vadou a nepostupoval dále podle § 45 odst. 2 správního řádu.

Památková inspekce na místě zjistila, že ani jedna z černých kuchyní po realizaci prací ze závazného stanoviska není omítnuta. Na základě fotodokumentace pořízené při předchozí kontrole v roce 2013 i z fotodokumentace obsažené v „*restaurátorském záměru na restaurování a rekonstrukci původních omítek*“ Památková inspekce konstatuje, že černé kuchyně ani před provedením prací nebyly omítány a nebyly omítnuty ani v době jejich výstavby. Tuto skutečnost krajský úřad ohledáním, v rozporu s povinností podle § 3 správního řádu a § 14 odst. 3 zákona o státní památkové péči, nezjistil, v důsledku čehož správním rozhodnutím nezajistil, aby u černé kuchyně v rozporu s autentickým stavem dochování povrchu jejich zdíva nebylo povoleno jejich omítnutí.

Žádná z prací, která byla předmětem kontrolovaného spisu (čištění povrchů, přezdívaní narušených částí zdíva, zpevňování povrchu organokřemičitanem, umělá patinace vysprávek), není podle Památkové inspekce restaurováním podle § 14 odst. 8 zákona o státní památkové péči, neboť části kulturní památky, kterých se obnova týkala (a to včetně omítek, pokud by se tam vyskytovaly), nejsou, ve smyslu citovaného ustanovení zákona o státní památkové péči, dílem výtvarného umění ani uměleckořemeslnou prací. Použití termínu restaurování ve výroku správního rozhodnutí je tak nedůvodné. Vymezení pojmu restaurování má v zákoně o státní památkové péči jednoznačný obsah, který musí správní orgán respektovat (k této problematice obdobně rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 2 As 11/2009 – 64 z 29. 7. 2009, který se mimo jiné zabýval výkladem obsahu pojmu „obnova kulturní památky“).

2016-10.-I. Restaurování

U obnovy vstupních vrat u mostku a vstupních dveří k hlavnímu nádvoří zámku N. podle zjištění Památkové inspekce představují uměleckořemeslnou práci jen kovové části vstupních vrat a vstupních dveří. Dřevěné části výplní jsou sice kulturněhistoricky hodnotné truhlářské řemeslné výrobky, nikoli však práce uměleckořemeslné, natož díla výtvarného umění. K otázce požadavku respektování obsahu pojmu „restaurování“ se Památková inspekce vyjádřila v předchozím zjištění. Požadavek na vyhotovení závěrečné restaurátorské zprávy s jejím předáním organizaci památkové péče stanovený jako podmínka pro provádění zamýšlených prací dle § 14 odst. 3 zákona o státní památkové péči [§ 10 odst. 3 písm. a) a b) vyhlášky č. 66/1988 Sb., kterou se provádí zákon o státní památkové péči, v platném znění, dále jen „prováděcí vyhláška“], které připustil, nemá v případě prací, které nelze podřadit pod pojem „restaurování kulturní památky“ oporu v zákoně.

Skutečnost, že se v části nejedná o restaurování kulturních památek nebo jejich částí podle § 14 odst. 8 zákona o státní památkové péči však neznamená, že by obnova neměla představovat souhrn specifických technických prací respektujících technickou a výtvarnou strukturu originálu, zvláště když se jedná o práce na ojediněle dochovaných renesančních výplních otvorů.

V rozhodnutí o „restaurování“ vrat je navrženo odstranění druhotného tmavého olejového krycího nátěru a po očištění mají být dřevěné části napuštěny voskovopryskyřičným nátěrem. Železné části byly dle zjištění Památkové inspekce z dochovaného originálu (ještě „nerestaurovaného“) opatřeny základním antikoročním miniovým olejovým nátěrem a následně finálním černým olejovým nátěrem (nejspíše s grafitem). Restaurátorský záměr však po odstranění těchto nátěrových vrstev a očištění předpokládá aplikování taninu v lihu a fixování povrchu železných částí několika vrstvami včelího vosku a jeho následné rozleštění. V případě, že by se v daném případě jednalo o restaurování části kulturní památky, jsou krajským úřadem

schválené práce v rozporu s § 14 odst. 8 zákona o státní památkové péči, protože nerespektují technickou a výtvarnou strukturu originálu. Výsledný voskovopryskyřičný nátěr je povrchová úprava, která na daných výplních vstupních otvorů nebyla prokázána (tato technika nebyla nikdy použita ani na jejich dřevěných částech) a nemůže být označena za respektování technické nebo výtvarné struktury originálu ve smyslu citovaného ustanovení zákona o státní památkové péči.

Památková inspekce konstatuje, že mělo dojít k rozdělení výroku na dvě části tak, jak byly zpracovány restaurátorské záměry, tj. na restaurování podle § 14 odst. 8 zákona o státní památkové péči v případě kovových částí a na údržbu dřevěných částí výplní vstupních otvorů, které restaurování ve smyslu citovaného ustanovení nepředstavují.

Pouhé použití voskovopryskyřičné techniky (dle muzejních zvyklostí v případech úprav exponátů vystavovaných v interiéru) povrchové úpravy železných prvků (oproti zjištěnému antikorozivnímu základnímu a finálnímu netransparentnímu nátěru olejovou barvou) není dostačující ochranou před korozi.

2016-02.-I. Restaurování, odůvodnění

Jako předmět řízení je uvedena „žádost o vydání závazného stanoviska k obnově části románského půlkruhového oblouku v ambitu“ Baziliky sv. M. V samotné žádosti vlastníka je však formulována odlišně: „Žádost o vydání závazného stanoviska k technologickému postupu – konzervační postup vedoucí k zajištění díla – část románského půlkruhového oblouku v levé stěně jižního ambitu – v prostorách bývalého kláštera cisterciáků“. Až z restaurátorského průzkumu přiloženého k žádosti je zřejmé, že jde o zajištění povrchové úpravy daného kamenného článku.

V restaurátorském průzkumu a v rozhodnutí je uvedeno, že fragmenty barevných vrstev budou fixovány 3% roztokem Klugelu G. Tento prostředek je uveden pouze komerčním názvem, ani nejstručněji není zmíněno jeho chemické složení. Není uvedeno, v čem bude prostředek rozpuštěn. Tyto údaje mohou být velmi důležité pro odborníky, kteří se budou danou památkou zabývat po mnoha letech od provedené obnovy, kdy obdobné prostředky pravděpodobně již budou dodávány pod jiným názvem.

Orgán památkové péče posoudil v závazném stanovisku záměr jako údržbu ve smyslu ustanovení §14 odst. 1 zákona o státní památkové péči. Usoudil, že mechanické čištění, snímání štukové vrstvy a olejového nátěru pomocí skalpelů a fixaci barevných vrstev nelze považovat za restaurování ve smyslu §14 odst. 8 cit. zákona. Závazné stanovisko je vydáno k záměru zajištění dle restaurátorského průzkumu s návrhem na restaurování, spočívajícím v sejmutí výše uvedených „nevyhovujících druhotných zásahů“, uvádí použití skalpelů a speciálního chemického prostředku používaného při restaurování. Krajský úřad v odůvodnění rozhodnutí opomněl uvést, že restaurování podle § 14 odst. 8 zákona o státní památkové péči lze vztáhnout na takovou obnovu kulturních památek, jež jsou díly výtvarného umění nebo uměleckořemeslnými pracemi, jež zahrnuje souhrn specifických výtvarných, uměleckořemeslných a technických prací, které respektují technickou a výtvarnou strukturu originálu. Srovnáním citované definice restaurování s předmětem rozhodnutí lze dojít k závěru, že orgán památkové péče pochybil, když předmětný oblouk neposoudil v tom smyslu, zda jde o uměleckořemeslnou práci, a konstatoval pouze, že charakter prací neodpovídá definici restaurování podle cit. ustanovení.

2015-07.-II. ZS - Restaurování, závazné stanovisko dle § 149 sř., dozor, dohled

Závazné stanovisko bylo vydáno jednak ke stavebním úpravám, jež podle § 103 odst. 2 stavebního zákona vyžadují další řízení stavebního úřadu, jednak k restaurování kamenných částí stavby brány, jež mohou být považovány podle § 14 odstavce 8 zákona o státní památkové péči za uměleckořemeslné práce, jak se uvádí v odůvodnění. Podle názoru Památkové inspekce by bylo vhodnější vyloučit usnesením podle § 140 odst. 3 správního řádu z podání ty práce, na něž nelze vztáhnout ustanovení § 3 odst. 4 stavebního zákona, neboť se netýkají stavebně-technického stavu stavby (restaurování) a vydat k nim rozhodnutí, a ke zbývajícím pracím závazné stanovisko podle § 149 správního řádu jako úkon dotčeného orgánu.

Podmínka 4 týkající se kontrolních dnů – viz http://www.mkcr.cz/cz/kulturni-dedictvi/pamatkovy-fond/pamatkova_inspekce/kontrolni-zjisteni-87868/, dokument Závazná stanoviska podle § 149 správního

řádu. Závěry z kontrol prováděných Památkovou inspekcí, rok 2013, kapitola Dozor, dohled (zjištění č. 22 z roku 2013); viz též pasáž k hrádku H. v protokolu z kontroly krajského úřadu v roce 2013 (spis zn. OKPP 9526/2012, ve věci opravy části zdi opevnění hrádku H. a oprava klenby v části zdi přiléhající k objektu číslo parcely 366, na pozemku p. č. 363, k. ú. V.).

V závazném stanovisku chybí podmínky týkající se restaurování podle § 10 odst. 3 vyhlášky č. 66/1988 Sb. tj.:

- zpracování záměru restaurování, technického a technologického postupu, návrhu konečného výtvarného řešení a grafické podklady,
- provedení průzkumných a výzkumných prací a jejich dokumentaci,
- vyhotovení závěrečné restaurátorské zprávy, která bude předána odborné organizaci (včetně uvedení lhůty ke splnění této povinnosti).

Ze žádosti ani ze závazného stanoviska není jasné, proč se musí vyměňovat zlomené kamenné stupně venkovního schodiště za nové a nestačí je lépe usadit a pečlivě sestavit v novém usazení. Ze závazného stanoviska nevyplývá, zda zlomením stupňů došlo ke ztrátě jejich hodnoty, že zanikly jejich kulturně-historické hodnoty, které mají být dle § 14 odst. 3 zákona o státní památkové péči v řízeních orgánu památkové péče zachovávány, a že stupně mohou být vyměněny.

2015-27.-I. Restaurování

Předmětem žádosti byly práce spočívající ve výmalbě mázhauzu zámku, jež nejsou restaurováním, jak je definované v § 14 odst. 8 zákona o státní památkové péči. Krajský úřad pochybil, když v podmínkách rozhodnutí chybně odkazoval na náležitosti restaurování. V podmínce 3 se odkazuje na „pověřeného restaurátora“, v podmínce 5 jsou předepisovány náležitosti „restaurátorské zprávy v rozsahu a struktuře dané vyhláškou č. 66/1988 Sb.“ Tyto náležitosti jsou uváděny podle šablony NPÚ a rozváděny, ovšem bez odkazu na restaurování podle zákona o státní památkové péči, ve 3. odstavci odůvodnění.

Náležitostmi řízení k žádosti o restaurování se zabýval mj. metodický den pořádaný Památkovou inspekcí na Ministerstvu kultury dne 15. 10. 2015, viz <http://www.mker.cz/cz/kulturni-dedictvi/pamatkovy-fond/pamatkova-inspekce/metodicka-cinnost-pro-organy-pamatkove-pece-87869>, kapitola 3) k problematice restaurování kulturních památek.

2015-23.-I. Restaurování, zjištění stavu věci

Na základě prostudování spisového materiálu a zjištění na místě Památková inspekce předně konstatuje, že použití termínu restaurování ve smyslu § 14 odst. 8 zákona o státní památkové péči by bylo na místě pouze v případě vnějšího měděného opláštění vstupních dveří do kostela, z nichž však předmětem žádosti o vydání závazného stanoviska byly jen jejich dřevěné části a kování. Předmětem žádosti byly jen **kvalitní truhlářské řemeslné (nikoli uměleckořemeslné) výrobky** původně opatřené šelakovou politurou s kováním, které představuje dílem průmyslové odlitky z mosazi, dílem průmyslové zámečnické výrobky ze železa a mosazi. Rovněž kostelní lavice - svrchní části z tvrdého modřínového dřeva původně opatřené šelakovou politurou, spodní (klekátka a podlážka) z měkkého dřeva původně opatřené netransparentní olejovou barvou - které byly předmětem žádosti o závazné stanovisko k obnově, jsou podle zjištění Památkové inspekce jen kvalitní truhlářskou řemeslnou prací, nikoli prací uměleckořemeslnou, natož dílem výtvarného umění. Orgán památkové péče je terminologií ze zákona o památkové péči vázán a požadavek na vyhotovení závěrečné restaurátorské zprávy s jejím předáním organizaci památkové péče stanovený jako jediná podmínka pro přípravu a provádění zamýšlených prací dle § 14 odst. 3 zákona o státní památkové péči (§ 10 odst. 3 písm. a) a b) prováděcí vyhlášky č. 66/1988 Sb. k zákonu o státní památkové péči, v platném znění, dále jen „prováděcí vyhlášky“), které připustil, nemá oporu v zákoně.

Skutečnost, že se zde nejedná o restaurování kulturních památek nebo jejich částí podle § 14 odst. 8 zákona o státní památkové péči však neznamená, že by obnova neměla představovat souhrn specifických technických prací respektujících technickou a výtvarnou strukturu originálu, zvláště když se jedná o práce podle návrhů architekta Josipa Plečnika (buď pod jeho přímým dohledem, nebo následně pod dohledem jeho žáka a nejbližšího spolupracovníka a pokračovatele architekta Otto Rothmayera), který vyžadoval použití klasických

přírodních materiálů i v případě povrchových úprav. V tomto případě není zjevné, jaké jiné hledisko než zájem památkové péče na zachování určujících hodnot daných kulturních památek by se v tomto případě mělo při obnově uplatňovat (důvodem zásahu je opotřebení určitých částí kulturních památek a prováděné práce jsou zamýšleny s ohledem na odstranění těchto následků, aniž by daným prvkům měla být přiznána jiná funkce nebo bylo spojeno s jiným způsobem jejich užívání, aby bylo třeba hovořit o odlišné technologii úprav daných částí národní kulturní památky). Návrh obnovy však takovým souhrnem prací, který by technickou strukturu originálu respektoval, není a důvody jiného řešení s ohledem na ochranu zájmů památkové péče v rozporu s § 14 odst. 3 zákona o státní památkové péči závazné stanovisko nikterak nepopisuje.

Především se v případech všech dveří neodstraňuje jen poslední originálu neodpovídající povrchová úprava na bázi tónovaného olejového laku (a to poměrně agresivním odstraňovačem starých nátěrů), ale i šelaková politura z doby výstavby kostela. Dveře, které mají být podle návrhu z měkkého dřeva, budou podle závazného stanoviska opatřeny tvrdým voskem Biofa. Jde-li o výrobek „Biofa Hartwachsöl“, jde sice o přírodní materiál, ale nerespektující technickou strukturu originálu, kterým byla šelaková politura. Žádné z předmětných dveří pak nebyly vyrobeny z měkkého dřeva, nýbrž z tvrdého modřínového nebo dubového dřeva, opatřené jednotnou povrchovou úpravou, tj. přírodní šelakovou politurou. Obnova šelakové politury však předmětem závazného stanoviska není, natož aby přístup k oběma druhům dřev, tj. k jejich původní i stávající (v době kontroly) jednotné povrchové úpravě, byl zachován. Dveře v žádosti o závazné stanovisko (resp. v jejím doplnění) označené jako dubové se mají podle závazného stanoviska opatřovat odlišnou úpravou, konkrétně tónovaným (kaštan) syntetickým lazurovacím lakem „Herbol Holzlasur“. Nejde tedy o přírodní materiál a navíc je oproti původnímu přírodnímu šelaku uměle zbarven.

Předmětné závazné stanovisko k obnově lavic přistupuje zdánlivě šetrněji, neboť orgánem památkové péče připuštěné práce dle návrhu (bez použití agresivního odstraňovače starých nátěrů) mají za cíl odstranit jen nejmladší vrstvu povrchové úpravy, tj. nátěr na bázi oleje, který nedokonale na vzduchu polymeroval (zůstal lepivý), nečistoty a zbytky nepevných nátěrů. Z návrhu však není zřejmé, zůstane-li po tomto úkonu a přebroušení brusnými hubkami původní povrchová úprava, jak s ní má být retuš na bázi vodových moridel soudržná, když (vytvrzená) politura vodu nepřijímá. Závěrečnou povrchovou úpravou má být opět ahistorické řešení spočívající stejně jako v případě dveří ve dvou vrstvách tvrdého vosku.

2015-22.-I. Restaurování, zjištění stavu věci

Na základě porovnání obsahu závazných stanovisek se zjištěním Památkové inspekce na místě je třeba konstatovat, že orgán památkové péče pochybil, když připustil přimoření dubového dřeva a v případě měkkého dřeva nátěr hnědou barvou (Ral 8007). Orgán památkové péče v průběhu správního řízení totiž nezjistil, že koncepce povrchových úprav dřeva této kulturní památky byla postavena na přírodním působení světlého dubu opatřené pouze šelakovou politurou v jejím přírodním tónu a iluzi takového působení měkkého dřeva dosažené fládrem (napodobujícím světlý dub). Nebyl zjištěn stav věci v souladu s § 3 správního řádu, což je pak i významné z toho hlediska, že z rozhodnutí ve věci není vůbec zřejmé, co v daném případě má **být uměleckořemeslnou prací**, která má být v souladu s § 14 odst. 8 zákona o státní památkové péči restaurována. Zda šlo o zmíněnou povrchovou úpravu, kdy např. k obnově fládrovaných povrchů (které však orgán památkové péče nezjistil) dnes lze již přistupovat jako k uměleckořemeslné práci nebo zda mělo jít o truhlářskou práci spojenou s vlastní konstrukcí oken a dveří, kde již z obecného hlediska lze o splnění kritéria uměleckořemeslné práce pochybovat. Nazývají-li se v obou spisech připuštěné práce restaurováním, pak zde takto není naplněna podmínka respektování technické a výtvarné struktury originálu (z § 14 odst. 8 zákona o státní památkové péči), stejně jako nebyla orgánem památkové péče zajištěna technická struktura transparentního laku stanovenou podmínkou v závazném stanovisku, že má jít o šelakovou polituru. Souhlas s (úplným) odstraněním (všech) starých nátěrů včetně odstranění fládrů z doby vzniku budovy lze jen těžko označit, pokud mělo být cílem restaurování povrchových úprav, za respektování technické a výtvarné struktury originálu.

2015-18.-I. Restaurování, zjištění stavu věci, ukládání podmínek

Orgán památkové péče vydal k obnově dřevěného výkladce domu U Bílého lva rozhodnutí, kterým vyjádřil, že příprava prací v rozsahu předloženého návrhu „restaurování portálu“ je z hlediska zájmů státní památkové péče přípustná za podmínky, že bude zpracován a předložen orgánu památkové péče v samostatném správním

řízení rozšířený restaurátorský průzkum a záměr obnovy, v němž budou uvedeny technologické postupy a materiály u dřevěných domovních dvoukřídlých dveří s proskleným nadsvětlíkem krytým kovanou mříží, dřevěného předsazeného obchodního výkladce se vstupními dveřmi do obchodu, dveřnice uzavírající výkladec, ozdobné lišty lemující kazety a ozdobného terče v rozích kazet, kliky, ozdobných „knoflíků“, klepadla v podobě lva.

Památková inspekce má pochybnosti, nakolik lze portál (kromě mříže, jejíž oprava však nebyla předmětem tohoto řízení) považovat za **uměleckořemeslnou práci** podle § 14 odst. 8 zákona o státní památkové péči a jeho opravu považovat za „restaurování“, a jak podmínka zpracování výše popsaného rozšířeného restaurátorského průzkumu a záměru obnovy přispěje ke kvalitě dalšího stupně přípravy. Památková inspekce konstatuje, že orgán památkové péče měl u částí a prvků výkladce navrhovaných k výměně materiál sám zjistit v souladu s § 3, § 50 odst. 3 správního řádu (mohl si taktéž od NPÚ vyžádat doplnění písemného vyjádření) a určit jej v podmínkách rozhodnutí. V žádosti o závazné stanovisko a jejím upřesnění je mj. uvedeno, že při opravě je nutné vyměnit kazetové dílce zavírací části portálu, okopné dřevěné díly (na výkladci, na vstupních dveřích do domu a na 3 svislých bednách), ozdobné lišty lemující kazety i dřevěné soustružené úlky, klapačku na vstupních dveřích, zámky na dveřích, kliky a ozdobné knoflíky je nutno dát pasíři, supraporta bude osazena vyčištěným mosazným nápisem, schránky na domovních dveřích se musí udělat nové. Z pasířských prací je třeba podle vzoru vyrobít nového lva (klepadlo). Památková inspekce poznamenává, že již takto formulované navrhované postupy jsou dostačující a orgán památkové péče se měl k jejich přípustnosti vyjádřit, případně podle § 14 odst. 3 stanovit podmínky, za kterých je lze provést.

Orgán památkové péče kromě vyjmenování téměř všech částí portálu a pasířských prvků dále ani nekonkretizoval v rozporu s ustanovením § 68 odst. 2 správního řádu, jaké konkrétní poznatky má průzkum přinést, stejně tak nespecifikoval požadavky na technologické postupy. Téměř každý „rozšířený restaurátorský průzkum a záměr“, který bude obsahovat libovolné průzkumy a návrh technologických postupů v libovolné hloubce a kvalitě, tak bude představovat naplnění této podmínky.

Orgán památkové péče se vůbec nezabýval povrchovou úpravou portálu. V žádosti o závazné stanovisko je pouze uvedeno, že *„celý portál i se vstupními dveřmi je nutno nově nalakovat, lišty a úlky nazlatit“*. O barevnosti nátěru portálu zde však není zmínka. Orgán památkové péče sám tuto barevnost v rozporu s ustanovením § 14 odst. 3 zákona o státní památkové péče a § 68 odst. 2 věty první správního řádu v rozhodnutí neurčil, ponechal tak tuto volbu zcela na libovůli účastníka řízení nebo zhotovitele.

2015-16.-I. Restaurování, zjištění stavu věci

Rozhodnutí spočívá v obnově nátěrů vnitřních dveří v celé hlavní budově akademie (201 kusů). Samotná žádost je velmi obecná a obsahuje jen velmi jednoduchý popis prací – *„bude provedeno odstranění starých nátěrů, včetně drobných truhlářských oprav a lakýrnické práce na vnitřních dveřích objektu hlavní budovy. Zároveň mají být repasovány i kovové součásti dveří“*. Na to orgán památkové péče správně vyzval žadatele k odstranění vad žádosti, ovšem vyzval i k *„doplnění restaurátorského průzkumu a záměru na obnovu vnitřních dveří“*. Tím vlastníka nevhodně navedl, že by se mělo jednat o restaurování. Následně orgán památkové péče vydal rozhodnutí o restaurování. Jedná se o **obnovu jednoduchých rámových dveří s jednobarevným nátěrem** a nemůže se jednat o obnovu uměleckořemeslných prvků, a tím pádem se nejedná o restaurování dle §14 odst. 8 památkového zákona.

Ačkoli uvedený záměr nelze podřadit pod pojem restaurování, je třeba konstatovat, že ani po technologické stránce nebyl zvolen postup, který by byl v souladu se zájmy památkové péče. Dle navrhovaných prací v doplněném restaurátorském průzkumu mají být *„původní nátěry odstraněny až na holé dřevo (dveře mají na sobě několikanásobný nátěr v odstínu slonové kosti)“*. Stejně tak jako není vhodné při restaurování obrazu sejmut původní malbu až na plátno a znovu ji vytvořit, ani v tomto případě nelze z hlediska památkové péče považovat za vhodný způsob odstranění všech povrchových úprav. Dochází tím ke ztrátě autentického materiálu a výpovědní hodnoty prvků. V neposlední řadě Památková inspekce dospěla k závěru při obhlídce na místě, že se na některých vybraných dveřích nachází pod vrchní vrstvou nátěru světlý fládr, jež by bylo vhodné zachovat i v případě, že by se nyní neobnovoval.

Přesná identifikace vybraných dveří nebyla ovšem možná, neboť žádost uvádí pouze 201 interiérových dveří s nátěrem slonová kost. Takto podaná žádost byla neurčitá a není z ní zřejmé, o co přesně žadatel žádá, což je v rozporu § 45 odst. 1 správního řádu a orgán památkové péče měl vyzvat k odstranění nedostatku žádosti např. jejím doplněním jednoduchým grafickým záznamem se zákresem umístění dveří.

2015-01.-I. Restaurování, ukládání podmínek

Odůvodnění rozhodnutí k obnově západní ohradní zdi a domku zv. M. včetně restaurování sgrafit, vše na národní kulturní památce zámku K. neuvádí, proč je třeba provádět obnovu výzdoby ohradní zdi formou restaurování ve smyslu § 14 odst. 8 zákona o státní památkové péči, když v předchozím závazném stanovisku z roku 2009 bylo správně uvedeno, že sgrafita jsou **uměleckořemeslná práce**.

Z textu žádosti, dokumentace ve spise, fotografické přílohy, vyjádření NPÚ ani z rozhodnutí není zřejmé, proč se mají v souladu s § 14 odst. 8 zákona o státní památkové péči restaurovat interiérové omítky v domku zv. M. v západní ohradní zdi. Podle kontroly Památkové inspekce na místě je zřejmé, že restaurování bylo předepsáno odůvodněně, protože v interiéru domku jsou zbytky původní malířské výzdoby s charakterem **uměleckořemeslné práce**, jejichž konzervace a zajištění dalšího uchování vyžadují specializovaný přístup včetně respektu k technické a výtvarné struktuře originálu, což ovšem krajský úřad opomněl uvést v odůvodnění rozhodnutí (s odkazem na cit. ustanovení), a zatížil tak vydané rozhodnutí vadou nepřezkoumatelnosti.

2014-15.-I. Restaurování

Rozhodnutí spis. zn. 123/13 bylo vydáno k žádosti o restaurování dvou kamenných kartuší s nápisy, dvou kamenných konzol, kamenného okenního ostění a dvou kamenných ostění pivovaru, který je součástí národní kulturní památky; bylo zpracováno podle odkazu v odůvodnění podle předcházejícího závazného stanoviska spis. zn. 111/13.

Památková inspekce dospěla k závěru, že příprava a vlastní restaurování jednoduchých kamenných ostění (okenních i dveřních) byly v obou závazných stanoviskách předepsány bez právního důvodu, neboť sice kvalitně, ale **řemeslně** provedené kamenné ostění o jednoduchém profilu nelze podle § 14 odst. 8 zákona o státní památkové péči považovat za **uměleckořemeslnou práci**.

2014-11.-I. Zjištění stavu věci

Krajský úřad vydal kladné závazné stanovisko k návrhu na restaurování dvojice vrat na národní kulturní památce P. v obci V. L. Oboje vrata jsou konstruovaná jako dvouvrstvá. Vstupní vrata do papírny jsou tvořena dvěma rámy se stejným členěním. Podle restaurátorského záměru jsou obě vrstvy propojeny dřevěnými týbly a kovanými hřeby a sklíženy. Exteriérová strana vratových křídel je z jilmového dřeva o tloušťce 35 mm a je zdobená vyřezávanými prvky. Vnitřní strana křídel je z borového dřeva o síle 15 mm bez zdobení. Podle restaurátorského záměru je hlavní vadou vrat jejich značné zkroucení (prohnutí) do luku a svěšení obou křídel, které je způsobeno celkovým poddimenzováním a konstrukční chybou při výrobě vrat spočívající v nerovné tloušťce jejich částí. Proto se mimo jiné v návrhu počítá s kompletním rozebráním na jednotlivé prvky a rovněž s oddělením vnější a vnitřní části. Dále pak má být vytvořena úplně nová vnitřní část vrat již v tloušťce 35 mm.

Vrata pocházejí z roku 1825, za dobu téměř 200 let již prokázala svou odolnost a funkčnost. Jen stěží tedy lze hovořit o konstrukční chybě při výrobě vrat. Při rozklížení obou vrstev není vyloučeno poškození jednotlivých částí; nahrazením celé poloviny konstrukce vrat dojde k nenávratné ztrátě kulturně historických hodnot.

Druhá vrata vedoucí do dvorní části pocházejí ze stejné doby. Nejsou sice tolik zdobná, ale konstrukčně i materiálově se velmi podobají vstupním vratům. Jejich levé křídlo je vyřiznuté a opatřené menšími jednokřídlovými dveřmi pro průchod, aniž by se muselo otevírat celé křídlo vrat. Křídlo vložených dveří má poněkud odlišnou konstrukci (je jednovrstvé), členění i materiálové provedení (měkké dřevo). Koncepce návrhu počítá s jeho úplnou výměnou.

Hodnotné přínosy všech dob, které přispěly k vybudování památky a vedou k poznávání kulturně historických hodnot, mají být při realizaci záměru obnovy respektovány. Památková inspekce zastává názor, že se jedná o

doklad historického vývoje vrat, který nenarušuje ani jejich estetické působení ani nezabraňuje jejich funkčnosti. Zároveň neexistuje doklad o tom, jak vypadalo křídlo vrat v době jejich vzniku a zda do něj byly již od počátku zavěšeny menší dveře pro jednodušší průchod. Nahrazení současné části křídla vrat historizujícím novotvarem tedy není z hlediska památkové péče žádoucí. U vrat ze strany dvora se nejedná o **uměleckořemeslnou práci**, jejich obnova tedy není restaurování podle § 14 odst. 8 zákona o státní památkové péči.

Podle Památkové inspekce k tomuto pochybení došlo z toho důvodu, že orgán památkové péče nezjistil podle § 3 správního řádu stav věci, o kterém není důvodná pochybnost. Krajský úřad spoléhal jen na obligatorní písemné vyjádření NPÚ a neprováděl další dokazování podle § 51 správního řádu, na základě kterého by zajistil ochranu veřejného zájmu na úseku památkové péče.

2014-09.-I. Restaurování, uměleckořemeslná práce

Podle vložených návrhů na restaurování schodišť, zábradlí, brány a dalších dřevěných prvků jízdárny národní kulturní památky zámku L. je sporné, zda v případě dřevěných stupňů zděného schodiště, jež mají být ošetřeny a napuštěny, se jedná opravdu o **uměleckořemeslnou práci**. Totéž platí o zábradlí lávky přes východní průjezd, jehož pylonky jsou alespoň zdobeny vyřezávaným šupinovým ornamentem, jakož i o dřevěných mřížových vratech směrem do parku s průchodem pro pěší. Okenní křídla s příčkami a kovanými závěsy jsou rovněž truhlářská práce, byť řemeslně kvalitně provedená, hladké vikýřové klapky v dřevěném rámu nejsou **uměleckořemeslné výrobky**. Ze spisu vyplývá, že krajský úřad v řízení neposoudil podání podle § 37 odst. 1 správního řádu podle jeho skutečného obsahu, nezkoumal opodstatnění restaurování jako popsáno souboru speciálních činností podle § 14 odst. 8 zákona o státní památkové péči a spolehl se na vyjádření odborné organizace státní památkové péče, jež restaurování doporučila, aniž by se zabývala výše popsanými otázkami.

2014-07.-I. Zjištění stavu věci, restaurování, uměleckořemeslná práce

Památková inspekce dospěla k závěru, že restaurování poškozené pravé stojky portálu národní kulturní památky P. bylo předešláno bez právního důvodu, neboť sice kvalitně, ale **řemeslně** provedený profil stojky nelze podle § 14 odst. 8 zákona o státní památkové péči považovat za **uměleckořemeslnou práci**. Touto otázkou se kontrolované rozhodnutí vůbec nezabývalo a pouze konstatovalo, že jde o restaurování.

Přílohou žádosti o vydání závazného stanoviska byl návrh na restaurování, zpracovaný univerzálně pro jakýkoli kámen, v němž restaurátorský zásah nebyl blíže lokalizován. Portál je zhotoven z místního charakteristického vápence, a tak se na něm ne může vyskytovat silikátová krusta, jejímž odstraňováním se cit. návrh mj. zabývá (patrně jde o záměnu sádrovce za silikát). Pochybení správního orgánu spočívá v nedostatečné aplikaci § 3 správního řádu tím, že nezjistil v dostatečném rozsahu stav věci, o kterém nejsou důvodné pochybnosti, a nevycházel z takového zjištění při stanovení podmínek závazného stanoviska.

2014-06.-I. Restaurování, uměleckořemeslná práce

Krajský úřad vydal k obnově kamenného mostku národní kulturní památky zámku S. u B. rozhodnutí, ve kterém uvedl, že se jedná o restaurování, ovšem v daném případě se nejedná o obnovu kulturní památky nebo její části, která je dílem výtvarných umění nebo uměleckořemeslnými pracemi podle § 14 odst. 8 zákona o státní památkové péči a která je v tomto ustanovení souhrnně označována legislativní zkratkou „restaurování“. Jedná se o opravu mostku (sochy umístěné na posledním sloupku schodiště směrem do zahrady nejsou součástí restaurátorského záměru), jehož většina prvků – sokl, madlo, sloupky, schodišťové stupně – je bez jakýchkoli zdobných povrchových úprav kamene, jež by opravňovaly označení jako **„uměleckořemeslná práce“**. Podle zjištění Památkové inspekce lze most považovat pouze za **řemeslnou práci**, jejíž oprava nemůže být restaurováním podle § 14 odst. 8 zákona o státní památkové péči.

2013-31.-I. Restaurování, ukládání podmínek

Orgán památkové péče vydal k obnově pískovcového nákolníku u vjezdu domu čp. 123 v P. rozhodnutí, ve kterém uvedl, že se jedná o restaurování. V daném případě se však nejedná o obnovu kulturní památky nebo její části, která je dílem výtvarných umění nebo **uměleckořemeslnou prací** podle § 14 odst. 8 zákona o státní památkové péči a která je v tomto ustanovení souhrnně označována legislativní zkratkou „restaurování“.

Restaurováním se rozumí souhrn specifických výtvarných, uměleckořemeslných a technických prací respektujících technickou a výtvarnou strukturu originálu. Pískovcový nákolník bez zdobných povrchových úprav kamene je podle Památkové inspekce pouze **řemeslnou prací**, jejíž oprava nemůže být restaurováním dle § 14 odst. 8 zákona o státní památkové péči. Aplikaci pojmu „restaurování“ nelze vázat jen na to, jakým způsobem bude obnova kulturní památky prováděna, a to ani v případě, kdy tím orgán památkové péče míní vyjádřit, že zde požaduje provedení speciálních technických prací a postupů, jako je například doplnění chybějících částí z umělého kamene. Jako jednu z podmínek orgán památkové péče stanovil, že při restaurování budou použity klasické materiály a technologie pro zachování autentické materiálové podstaty daného prvku objektu. Tato podmínka je nekonkrétní a neurčitá, není zřejmé, co touto podmínkou orgán památkové péče chtěl vyjádřit. K žádosti o vydání rozhodnutí byl předložen restaurátorský záměr, který obsahoval detailní technický i technologický postup (kromě např. míry doplňování chybějící profilace nákolníku), např. obnažené a očištěné části kamene měly být v místech trhlin injektovány materiálem na vápenné bázi. Není tedy zřejmé, zdali orgán památkové péče podmínkou použití klasických materiálů a technologií navrhované postupy s materiály a prostředky schválil, či nikoliv.

b) Respektování technické a výtvarné struktury originálu

Pro povolování restaurování je v §14 odst. 8 zákona o státní památkové péči stanoven zákonný požadavek, aby provedené práce respektovaly technickou a výtvarnou strukturu originálu. Závazná stanoviska orgánů památkové péče, která povolují provést restaurování, které nerespektuje technickou a výtvarnou strukturu originálu, trpí vážnou vadou a jako nezákonná by měla být v přezkumném řízení změněna nebo zrušena.

2017-13.-I. Restaurování, odůvodnění

Schválený návrh na restaurování 4 ks dveří v kostele Nanebevzetí PM neodpovídá zcela ustanovení § 14 odst. 8 zákona o státní památkové péči, tj. nerespektuje technickou a výtvarnou strukturu originálu, neboť předpokládá ahistorické zásahy do jednotlivých kusů, jmenovitě klížení disperzí, ošetření a nátěr železných detailů (závěsů) grafitovou černí.

V případě dveří č. 1, vstupních dveří kostela (č. 3) a vlastních dveří č. 4 není zdůvodněno ve smyslu § 14 odst. 8 zákona o státní památkové péči, že jde o uměleckořemeslnou práci – dveře jsou kazetové, jednoduchého rozvrhu, bezozdobné, s aplikací rámování jednotlivých výplňových desek profilovanými lištami; uměleckořemeslná práce na nich je pouze vypracování závěsů a zámku.

Památková inspekce konstatovala, že krajský úřad správně posoudil u vstupních dveří návrh na záměnu povrchové úpravy vnější strany z tmavé (patrně politury) za olejový netransparentní nátěr, který bude více než 240 let staré dřevo účinněji chránit.

2016-26.-I. Ukládání podmínek, restaurování

Podmínka pro stanovení přípustnosti zamýšlených prací - restaurování vnitřního mobiliáře kostela sv. V. a L. „*Při práci bude kladen důraz na maximální zachování originálního použitého materiálu...*“ je v rozporu s § 14 odst. 3 zákona o státní památkové péči a § 68 odst. 2 správního řádu neurčitá, není zřejmé, jak bylo ve věci rozhodnuto, v důsledku čehož je takováto podmínka i nevymahatelná. Není zřejmé, v jakém případě již půjde o nedodržení podmínky. Co bude nedostatečným důrazem či dokonce jeho úplnou absencí a kdy by byla překročena hranice „maximálního zachování“. Nesporným porušením podmínky by byla absence „originálního použitého materiálu“ a tedy faktické vyrobení kopie, což už ovšem překračuje dalece meze restaurování, jak jej pojímá § 14 odst. 8 zákona o státní památkové péči. Veškerý prostor mezi kompletní náhradou materiálu a jeho 100% zachováním je v důsledku neurčitě formulované podmínky ponechán na subjektivním vnímání kterékoli z osob, které se budou podílet na zadání restaurování či vlastním restaurování.

2016-10.-I. Restaurování

U obnovy vstupních vrat u mostku a vstupních dveří k hlavnímu nádvoří zámku N. podle zjištění Památkové inspekce představují uměleckořemeslnou práci jen kovové části vstupních vrat a vstupních dveří. Dřevěné části výplní jsou sice kulturněhistoricky hodnotné truhlářské řemeslné výrobky, nikoli však práce uměleckořemeslné, natož díla výtvarného umění. K otázce požadavku respektování obsahu pojmu „restaurování“ se Památková inspekce vyjádřila v předchozím zjištění. Požadavek na vyhotovení závěrečné restaurátorské zprávy s jejím předáním organizaci památkové péče stanovený jako podmínka pro provádění zamýšlených prací dle § 14 odst. 3 zákona o státní památkové péči [§ 10 odst. 3 písm. a) a b) vyhlášky č. 66/1988 Sb., kterou se provádí zákon o státní památkové péči, v platném znění, dále jen „prováděcí vyhláška“], které připustil, nemá v případě prací, které nelze podřadit pod pojem „restaurování kulturní památky“ oporu v zákoně.

Skutečnost, že se v části nejedná o restaurování kulturních památek nebo jejich částí podle § 14 odst. 8 zákona o státní památkové péči však neznamená, že by obnova neměla představovat souhrn specifických technických prací respektujících technickou a výtvarnou strukturu originálu, zvláště když se jedná o práce na ojedinele dochovaných renesančních výplních otvorů.

V rozhodnutí o „restaurování“ vrat je navrženo odstranění druhotného tmavého olejového krycího nátěru a po očištění mají být dřevěné části napuštěny voskovopryskyřičným nátěrem. Železné části byly dle zjištění Památkové inspekce z dochovaného originálu (ještě „nerestaurovaného“) opatřeny základním antikorozním miniovým olejovým nátěrem a následně finálním černým olejovým nátěrem (nejspíše s grafitem). Restaurátorský záměr však po odstranění těchto nátěrových vrstev a očištění předpokládá aplikování taninu v lihu a fixování povrchu železných částí několika vrstvami včelího vosku a jeho následné rozleštění. V případě, že by se v daném případě jednalo o restaurování části kulturní památky, jsou krajským úřadem schválené práce v rozporu s § 14 odst. 8 zákona o státní památkové péči, protože nerespektují technickou a výtvarnou strukturu originálu. Výsledný voskovopryskyřičný nátěr je povrchová úprava, která na daných výplních vstupních otvorů nebyla prokázána (tato technika nebyla nikdy použita ani na jejich dřevěných částech) a nemůže být označena za respektování technické nebo výtvarné struktury originálu ve smyslu citovaného ustanovení zákona o státní památkové péči.

Památková inspekce konstatuje, že mělo dojít k rozdělení výroku na dvě části tak, jak byly zpracovány restaurátorské záměry, tj. na restaurování podle § 14 odst. 8 zákona o státní památkové péči v případě kovových částí a na údržbu dřevěných částí výplní vstupních otvorů, které restaurování ve smyslu citovaného ustanovení nepředstavují.

Pouhé použití voskovopryskyřičné techniky (dle muzejních zvyklostí v případech úprav exponátů vystavovaných v interiéru) povrchové úpravy železných prvků (oproti zjištěnému antikoroznímu základnímu a finálnímu netransparentnímu nátěru olejovou barvou) není dostačující ochranou před korozí.

2015-17.-I. Restaurování

V rozhodnutí o restaurování barokních dubových vrat je navrženo odstranění nátěrů (odstranit až sedminásobnou vrstvu barev a odhalit původní dřevo a kov). Dle sond, jejichž výsledky jsou v příloženém restaurátorském záměru, se na dveřích dochovaly vrstvy hnědých olejových nátěrů a 2-3 vrstvy hnědých emailů a syntetické barvy. Na závěr prací má dojít ke sjednocení barevnosti nových a stávajících částí a má být proveden lazurní nátěr barevnost PIPE OAK. Přestože se jedná o restaurování, navrhované práce v rozporu s § 14 odst. 8 zákona o státní památkové péči **nerespektují technickou strukturu originálu.**

Výsledný lazurní nátěr je povrchová úprava, která na daných dveřích nebyla prokázána a nemůže být označena za respektování technické nebo výtvarné struktury originálu ve smyslu citovaného ustanovení zákona o státní památkové péči.

Nelze navíc souhlasit s odstraněním všech dochovaných nátěrových vrstev. Takovýto záměr nejenže v rozporu s § 14 odst. 8 zákona o státní památkové péči nerespektuje technickou strukturu originálu, ale v důsledku takového zásahu dochází tak ke ztrátě informací, jichž je památka nositelem.

2015-13.-II. Restaurování

Návrh obnovy kostela sv. Jakuba v P. spočívá ve vyškrabání spár v kamenném zdivu do hloubky 30 až 50 mm a v následném zaplnění spár vápennou maltou a jejich zahlazení dřevěným hladítkem. Dle závazného stanoviska se jedná o restaurování dle § 14 odst. 8 o státní památkové péči. V takovém případě by zamýšlené práce měly být podřaditelné pod zákonnou definici restaurování kulturní památky, tj. mělo se jednat o souhrn specifických výtvarných, uměleckořemeslných a technických prací respektujících technickou a výtvarnou strukturu originálu. Kostel sv. Jakuba byl dlouhodobě omítnutý (od velké barokní přestavby). Až kolem roku 1920 prošel obnovou, která odhalila zdivo a provedla spárování cementovou maltou s romantickým pokusem o románské tzv. „podřezávané“ spárování vytažené v cementové maltě kovem, tedy nikoli hlazené dřevem. Kostel od té doby trpěl vlhkostí, neboť přes uzavřené spáry se nemohla dostatečně odpařovat vlhkost ze zdiva kostela. I když Památková inspekce připouští, že se v tomto případě o restaurování jedná, pak nemůže souhlasit s tím, že navržený postup respektuje **technickou strukturu originálu**, neboť dřevěným hladítkem hlazené spáry se na daném objektu nikdy nevyskytovaly a provedením této úpravy vzniká opět novotvar, který nemá ve vztahu k danému kostelu povahu zásahu respektujícího jakoukoli z historicky doložitelných podob. Ať již původnost vykládáme jako postupné vrstvení různých architektonických proměn dotyčné stavby, takže památkově cenný je právě stav památky zrcadlící proces těchto postupných proměn, jindy zas jako výraz jejího prvotního architektonického ztvárnění, takže památkově cenná je právě ona prvotní, v užším slova smyslu původní podoba, výsledná podoba obnovy kostela nesplňuje ani jedno z těchto kritérií.

2014-12.-I. Zjištění stavu věci, restaurování

Předmětem restaurátorského záměru jsou zdvojené dvoukřídlé dveře na kostele svatého Š., součástí národní kulturní památky K. H. Vnější křídla jsou z venkovní strany řezbářsky pojednána a z vnitřní strany oplechována po celé ploše a natřena fládrováním. Vnitřní kazetové dveře jsou oboustranně fládrovány. Dveře jsou osazeny do dřevěných zárubní, ve špaletě průchodu je dřevěná obložka natřena s fládrováním. Dveře pochází z druhé poloviny 19. století.

Navrhovaná technologie pro restaurování venkovních dveří spočívá v odstranění velmi poškozených nátěrových vrstev, doplnění chybějících dřevěných částí, dále v napouštění dřeva prostředky proti dřevokaznému hmyzu, plísním a houbám. Dále má proběhnout zpevňování nestabilních částí, tmelení oděrek a prasklin a přebroušení povrchu.

V následné fázi má být přistoupeno k barevnému sjednocení dřevěných ploch mořeními do barevného odstínu, který bude odpovídat co nejvíce současnému stavu. Jako povrchová úprava je navrženo nanesení tří vrstev tvrdého voskového oleje. Výsledek se tudíž liší od výchozího stavu a nerespektuje technickou stránku originálu.

Podle § 14 odst. 8 zákona o státní památkové péči se za restaurování považuje obnova kulturních památek nebo jejich částí, které jsou díly výtvarných umění nebo uměleckořemeslnými pracemi, přičemž restaurováním se rozumí souhrn specifických výtvarných, uměleckořemeslných a technických prací respektujících technickou a výtvarnou strukturu originálu.

Památková inspekce konstatovala, že k tomuto pochybení došlo proto, že orgán památkové péče spoléhal jen na písemné vyjádření NPÚ a neučinil další potřebná zjištění, na základě kterých by zajistil, aby obnova naplnila zájem památkové péče vyjádřený v § 14 odst. 8 cit. zákona. Nedostatečné zjištění stavu věci dle § 3 správního řádu spočívá v tom, že v řízení nebyla prokázána existence lazurní povrchové úpravy na vnějším povrchu dveří. Je velmi pravděpodobné, že ze začátku byly vnější dveře fládrovány i z vnější strany a později

byly natřené netransparentní olejovou barvou. Naopak navržená povrchová úprava mořením nebyla nikterak doložena. Zpracovatel záměru na restaurování dveří tedy nerespektoval historické techniky ani nevycházel z jejich dostatečného zjištění, neboť je zde navržena technologie obnovy, jež nerespektuje **technickou a výtvarnou strukturu díla originálu**.

2014-04.-I. Restaurování, zjištění stavu věci, ukládání podmínek

V případě zamýšlené obnovy portálů a dveří kostela sv. B. v K. vyjádřené v restaurátorských záměrech vypracovaných restaurátory majícími povolení vydaná podle § 14 odst. 8 zákona o státní památkové péči Památková inspekce zjistila, že část navrhovaných postupů prací, technologií a materiálů, které závazné stanovisko připouští, není vzhledem ke stavu předmětných částí národní kulturní památky důvodná, nerespektuje **technickou a výtvarnou strukturu originálu**, mnohdy je pro další zachování kulturně historických hodnot nevhodná a v některých případech se z technologických důvodů vzájemně vylučuje. Úplné rozebrání dveří není důvodné ani pro opravu dřevěných, ani pro opravu železných prvků. Železné prvky nevykazují takový stupeň koroze, aby to vyvolávalo potřebu jejich demontáže, přičemž výjimku může představovat jen několik neogotických plechových zdobných hlav hřebíků na původním gotickém kování ve spodní části dveří v západním portálu severní zdi, avšak zjištěním jejich stavu ani potřebou jejich výměny se záměr nezabýval. Při demontáži železných prvků může dojít k jejich dílčímu poškození, zcela jistě ke ztrátě na spojovacím materiálu (hřebíky, nýty, šrouby) z tvrdého a křehkého uhlíkatého železa. V případě dveří vedoucích na šnekové schodiště se přitom nepochybně jedná ještě o gotické hřebíky z doby vzniku dveří. Při rozebírání dřevěných částí dveří by došlo k poškození dřeva. Pokud by pak byly práce prováděné v ateliéru, jak záměr předpokládá, tedy v prostředí s jiným klimatem, za kterého by byla jejich vnitřní mladší část (do kaple) zpětně spojena se zadní (do schodiště), došlo by po zpětném osazení dveří na místo k vzájemnému pnutí obou částí a jejich potrhání. Z obdobného důvodu je nevhodné pevně spojovat jednotlivé dřevěné díly dveří v severní zdi, neboť se změnami vlhkosti a teploty dřevo a železo působí proti sobě. Při pevném vzájemném spojení dřevěných částí by tak mohlo dojít k potrhání dřeva mimo tato spojení. Dřevo žádných ze tří předmětných dveří není nikde poškozeno hnilobou ani dřevokazným hmyzem. Schválené použití prostředku lignofix proti nim nemá tedy žádné odůvodnění, nehledě k tomu, že jeho úspěšná aplikace by vyžadovala odstranění všech dochovaných povrchových úprav dřeva, což návrh uvádí (při kombinaci opalování a chemického odstraňování nátěrů nelze nezničit zbytky povrchových úprav) a závazné stanovisko takovému postupu nebrání. Chemická konzervace dřeva ztěžuje a mnohdy (podle druhu použitých přípravků) dokonce vylučuje obnovu takových povrchových úprav (konzervační prostředek vždy zhoršuje soudržnost nátěru s povrchem dřeva). Zpracovatel záměru na restaurování dveří nerespektoval historické techniky ani nevycházel z jejich dostatečného zjištění (například nezjišťoval materiál politurey dubových dveří ve východním portálu severní zdi, o poznání gotické části dveří se pak vůbec nepokoušel). Bez ohledu na to, o které dveře se jedná, záměr zmiňuje jen výčet různých druhů materiálů, přičemž na každých dveřích byla použita jiná technika. Použití některých navržených materiálů se vzájemně vylučuje. Například sám výrobce navržené vrchní polomatné barvy vylučuje její aplikaci na polyester, na kterém je založen tmel, který má být dle záměru použit. Z návrhu pak není zřejmé, proč má být tato polomatná barva opatřena ještě lakem, jak je možno návrh interpretovat.

Záměr restaurování kamenných portálů v části, kde se navrhuje výměna malty ve spárách za olověné zálivky, nerespektuje § 14 odst. 8 zákona o státní památkové péči. Tento záměr dále ponechává stanovení míry doplňování chybějících částí kamene (tmelení) na krajském úřadu. Krajský úřad v předmětném správním řízení pochybil, když nezjišťoval stav věci v souladu s ustanovením § 3 a § 50 odst. 3 správního řádu a v závazném stanovisku nestanovil odpovídající podmínky pro další přípravu a provádění prací podle § 14 odst. 3 zákona o státní památkové péči, které by zajistily ochranu veřejného zájmu na dalším zachování kulturně historických hodnot dotčených tímto záměrem. Závazné stanovisko nerozhodlo o otázce míry doplňování kamenických článků, druhu a odstínu nátěrů dřeva na základě zjištění z dochovaných originálů tří odlišně pojednaných dveří a ani o povrchové úpravě železných prvků. Krajský úřad naopak podle zjištění Památkové inspekce v naprostém souladu se zájmem státní památkové péče vyloučil navrhované odstranění mladší vnitřní části dveří ze Svatojánské kaple na šnekové schodiště. Jedná se zde o pobití původních gotických dveří předcházející neogotickou mockerovskou obnovu kostela. Na místě Památková inspekce zjistila, že dochovaná gotická část těchto dveří již byla opatřena lepivým transparentním nátěrem, který má za nevhodný

i z důvodu, že bylo třeba zachovat vzácný příklad takto staré konstrukce z měkkého dřeva, kde do té doby nikdy žádný nátěr prováděn nebyl. V neposlední řadě je třeba uvést, že všechny zámky dveří podle záměru měly být opraveny, avšak, jak je Památkové inspekci z její dřívější činnosti známo, na těchto dveřích zámeček dochován nebyl.

2013-38.-I. Restaurování, náležitosti podání, ukládání podmínek, rozhodování mimo správní řízení

K žádosti o vydání rozhodnutí k obnově a restaurování architektonických prvků, umělecké a umělecko-řemeslné výzdoby severní fasády N. divadla byl předložen restaurátorský záměr, který však neobsahoval technické a technologické postupy v dostatečném rozsahu, zejména v rozporu s § 10 odst. 2 písm. c) vyhlášky č. 66/1988 Sb. nestanovil, v jakém rozsahu bude prováděno čištění (jakým konkrétním způsobem bude prováděno čištění mechanické suché), v jakém rozsahu bude prováděno doplňování chybějících částí kamene (jakou podobu budou mít např. doplňované části soch), příp. výměna nevratně poškozených kuželek, jaké prostředky při barevné lokální retuši budou použity. Chybí grafický návrh se zakreslením konkrétních poruch a předpokládaného doplnění kamene. Orgán památkové péče pro doplnění stanovil pouze podmínku, že u plastiky Apollona bude doplněna horní část lry a prsty ruky v přírodním kameni, aniž by stanovil podobu doplňovaných částí či požadoval návrh konkrétního řešení. Orgán památkové péče měl v daném případě v rozhodnutí k restaurování uvést jako požadavek doplnění restaurátorského záměru o přesný technický a technologický postup. Stanovení těchto základních podmínek vyplývá z § 10 odst. 3 vyhlášky č. 66/1988 Sb., kdy příslušný orgán památkové péče v závazném stanovisku pro přípravu a realizaci restaurování podle § 14 odst. 1 zákona stanoví jako základní podmínku mj. technický a technologický postup, návrh konečného výtvarného řešení a grafické podklady. V případě, kdy tak orgán památkové péče neučinil a sám tento postup nestanovil, ponechal zcela na libovůli účastníka řízení nebo zhotovitele, v jakém rozsahu bude severní fasáda se sochařskou výzdobou restaurována a jaké prostředky budou při restaurování použity.

Po prohlídce na místě Památková inspekce upozorňuje na skutečnost, že povrchová úprava fasády i zdobných prvků neodpovídá návrhu uvedenému v restaurátorském záměru – zde je uvedeno, že bude přistoupeno pouze k lokální retuši. V detailní specifikaci jednotlivých etap je dále uvedeno, že barevné řešení bude spočívat v probarvení tmelů a v lokální barevné retuši, jejímž cílem je sjednocení opravených částí. Výrazné tonální disbalance měly být lazurami lokálně mírně tónovány tak, aby bylo dosaženo zmírnění extrémních barevných odlišností jednotlivých partií architektury a sochařské výzdoby. Dále se zde uvádí, že bude v místech ohrožených vysokým působením vlhkosti provedeno závěrečné napuštění povrchů stálobarevným hydrofobizačním prostředkem. Po realizaci prací je nutno konstatovat, že povrchová úprava byla v rozporu s § 14 odst. 3 zákona o státní památkové péči provedena v rozporu s tímto schváleným návrhem, v rozporu s nálezovou situací (povrchovou úpravou před obnovou). Povrch fasády včetně zdobných kamenných prvků je opatřen různě barevným nátěrem s následným „mramorováním“ podporujícím (zvýrazňujícím) odlišnost odstínů přehnaně (uměle) dotvářejícím vzhled kamene. Při restaurování fasády N. divadla nebyla tedy **respektována technická a výtvarná struktura originálu**, tak jak je stanoveno § 14 odst. 8 zákona o státní památkové péči.

2013-29.-I. Restaurování, zjištění stavu věci, ukládání podmínek

Orgán památkové péče vydal ke konzervaci a opravě dvorní malované fasády domu čp. 639 v P., který je součástí kulturní památky celnice U., dvě rozhodnutí. Po prohlídce provedené Památkovou inspekci na místě je nutné konstatovat, že při restaurování dvorní fasády nebyla respektována **technická a výtvarná struktura originálu**, tak jak je stanoveno § 14 odst. 8 zákona o státní památkové péči. Výsledkem jsou omítky hlazené plstí namísto omítek hlazených kovem (tato technika používána v období renesance). Orgán památkové péče se dopustil pochybení, když z hlediska zájmů památkové péče nestanovil tuto tak důležitou podmínku (podle § 14 odst. 3 zákona o státní památkové péči) ve výroku rozhodnutí.

2013-27.-I. Restaurování, zjištění stavu věci

Součástí návrhu na restaurování štukové výzdoby nad kamenným obložným soklu kaple Santa Casa v areálu L., které byly orgánem památkové péče schváleny jako přípustné, bylo i to, že po domodelování štukové výzdoby bude povrch scelen směsí mramorové moučky s vápnem a také, že barevné sjednocení bude provedeno vápenným lazurním nátěrem. Tyto navrhované techniky povrchových úprav se na předmětné

kulturní památce nevyskytují, což bylo při kontrole na místě potvrzeno pracovníky Památkové inspekce. Závazné stanovisko tak bylo vydáno v rozporu s § 14 odst. 8 zákona o státní památkové péči, podle kterého má restaurování **respektovat technickou a výtvarnou strukturu originálu**.

c) Restaurátorský záměr

Zákon o státní památkové péči ani jiný právní předpis neukládá povinnost nechat zpracovat restaurátorský záměr restaurátorem s příslušným povolením Ministerstva kultury. Pokud jej restaurátor zpracuje, nebývá především u veřejných zakázek vždy pravidlem, že následné restaurování provádí tentýž restaurátor, který je autorem restaurátorského záměru. V § 10 vyhlášky č. 66/1988 Sb. je stanoveno právo žadatele nechat si žádost o restaurování kompletně zpracovat od Národního památkového ústavu. I toto ustanovení je náhradou za omezení vlastnického práva, které je s památkovou péčí spojené, z důvodu zachování konformity s ústavním pořádkem nesmí Národní památkový ústav odmítnout zpracování žádosti o restaurování.

d) Příprava restaurování

Při obnově kulturní památky, jak je definována v § 14 odst. 1 zákona o státní památkové péči, je kritickou fází přípravných prací provádění průzkumu před vlastním restaurováním, který je spojen s odběrem materiálu památky – tedy proces, při kterém dojde k nevratné změně zkoumané věci. Hranice mezi prováděním průzkumu a poškozováním kulturní památky může být velmi úzká. Už jen z tohoto důvodu je nutné, aby provádění destruktivního restaurátorského průzkumu bylo schváleno orgánem památkové péče předem, tj. aby k provedení průzkumu bylo vydáno závazné stanovisko. Schválení průzkumu přitom může být zakotveno již v celkovém projektu obnovy kulturní památky jako jeden z dílčích bodů.

Zde se ovšem objeví úskalí, jakým způsobem takové závazné stanovisko podle § 14 odst. 1 zákona o státní památkové péči vydat. Podle cit. ustanovení se závazné stanovisko vydává k údržbě, opravě, rekonstrukci, restaurování nebo jiné úpravě (definované podle § 9 odst. 1 vyhlášky č. 66/1988 Sb., kterou se provádí zákon České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů – legislativní zkratka „obnova“), mezi nimiž provádění průzkumu není uvedeno. Orgán památkové péče po obdržení podání týkajícího se uvedených prací (provedení sond, restaurátorský průzkum) posoudí podání podle § 37 odst. 1 správního řádu a vede správní řízení k záměru obnovy předmětné kulturní památky. V případě, že správní orgán shledá záměr z hlediska jemu zákonem svěřené ochrany veřejného zájmu za přípustný, je podle § 14 odst. 3 zákona o státní památkové péči zmocněn stanovit podmínky pro přípravu a realizaci záměru, včetně k tomu nezbytných průzkumných a výzkumných prací podle § 10 odst. 3 písm. b) vyhlášky č. 66/1988 Sb. Rozhodnutí je tedy vydáno v režimu přípravy prací, jejichž realizace bude teprve dále orgánem památkové péče projednávána a provedení samotné obnovy bude možné až po splnění podmínek daných v rozhodnutí o přípravě. K upravenému záměru prací podle výsledku takto povolených přípravných prací bude vydáno další závazné stanovisko.

Průzkumné práce mají tedy význam nejen jako zdroj poznání konkrétní věci pro obohacení znalostí v oboru státní památkové péče pro dnešní generaci i generace následující, ale zejména pro kvalitu obnovy samé. Orgán památkové péče je sice podle § 10 odst. 3 písm. b) vyhlášky č. 66/1988 Sb. zmocněn v závazném stanovisku podle § 14 odst. 1 zákona o státní památkové péči stanovit „provedení průzkumných a výzkumných prací a jejich dokumentaci“, je však výhradně na jeho správním uvážení, jaké výzkumné a průzkumné práce stanoví a v jakém rozsahu. Přitom je podle uvedeného ustanovení prováděcí vyhlášky omezen tím, že práce, vyvolané záměrem obnovy, musí odpovídat „povaze kulturní památky“. Základní podmínky (tedy i průzkumné a výzkumné práce podmiňující obnovu) musí podle § 14 odst. 3 zákona o státní památkové péči vycházet ze současného stavu poznání kulturně historických

hodnot. Orgán státní památkové péče (samozřejmě ve spolupráci s odbornou organizací státní památkové péče, tj. po jejím písemném vyjádření) tedy není zmocněn obnovu podmiňovat například takovými průzkumnými pracemi, které by nezvýšily úroveň poznání oproti současnému stavu, nebo takovými, jejichž potřebu záměr obnovy nevyvolává, ba ani takovými, které ke kvalitě obnovy přispět nemohou.

V rámci své činnosti Památková inspekce zjišťuje, že význam ukládání odpovídajících průzkumů a výzkumů mezi podmínkami ve správních řízeních k vydání závazných stanovisek k obnově kulturních památek nezřídka podceňují, resp. nedoceňují nejen orgány státní památkové péče, ale často (podle písemných vyjádření do takových řízení) rovněž odborná organizace státní památkové péče. V horších případech potřebu provedení průzkumu zcela opomíjejí, v lepších sice takovou potřebu uvádějí, avšak bez bližší specifikace, co má takový průzkum obsahovat a co má být jeho výsledkem (případně s tím, že počet, plocha a rozmístění sond budou upřesněny na jednání na místě, čímž se zakládá nepřípustné rozhodování mimo správní řízení). V obou případech tak zůstává jen na vůli vlastníka kulturní památky a jím zajištěného zhotovitele průzkumu a na schopnostech zhotovitele, jaký bude výsledek takové práce a nakolik naplní očekávání státní památkové péče či potřeby obnovy kulturní památky.

Vedle toho se Památková inspekce setkává s případy, kdy je žádost o závazné stanovisko podložena průzkumem, a takový průzkum nebyl zpracován na základě správního aktu orgánu památkové péče (dle § 14 odst. 1 nebo § 11 odst. 2 zákona o státní památkové péči). Vyjma případů, kdy orgán památkové péče nezareagoval na oznámení provedení takových průzkumů, jde o krok, který byl proveden v rozporu s platnou právní úpravou památkové péče. Může jít o průzkum zaměřený např. na to, zda se výzdoba, kterou má zadavatel zájem obnovit, dá vůbec restaurovat. V kladném případě následuje jako další krok po zvážení hodnoty dochované úpravy úvaha o tom, jak, eventuálně co restaurovat – tzn. zjištění materiálů, technologie, možného způsobu zajištění a fixace, tedy o práci, která by nemohla přímo vést k poškození kulturně historických hodnot. Někdy však, byl-li elaborát zpracován účelově nebo z důvodu nepochopení chybně, může negativně ovlivnit návrhovou dokumentaci obnovy (žádost o restaurování), čili může nepřímo vést až ke škodám na kulturní památce při její obnově. Ještě vážnější jsou však případy prací vydávaných za průzkumy, které představují odstranění až několika významných kulturně historických vrstev. Takové romantické a puristické představy a přístupy vedou bez reflexe současného poznání kulturně historických hodnot k nenahraditelným ztrátám pozdějších dokladů vývoje povrchů, resp. celých prostor.

Za metodologické vodítko lze považovat metodiku NPÚ Operativní průzkum a dokumentace historických staveb, Praha 2005, která je rovněž k dispozici na webových stránkách NPÚ (<http://www.npu.cz/download/1137070742/met31opd.pdf>).

2019-13.-I Zjištění stavu věci, restaurování

Rozhodnutí se týkalo záměru restaurovat sochu sv. Jana Nepomuckého. Krajský úřad si vyžádal od NPÚ, generálního ředitelství, písemné vyjádření k záměru restaurování uvedené sochy. Při svém rozhodování se krajský úřad zabýval jednotlivými podklady i srovnáním dokumentace z předchozích restaurátorských zásahů. Dokladem toho je stanovení podmínek samotného rozhodnutí, a to požadavek zjištění složení kamene a prověření historického řešení provedení pravé ruky sochy s atributy. Porovnáním veškerých podkladů krajský úřad zjistil, že není shoda mezi materiálovým složením sochy v předchozím zásahu a současným záměrem (*pískovec versus mušlový vápenec*). Památková inspekce v tomto případě chválí přístup krajského úřadu za to, že do textu rozhodnutí pouze „nezkopíroval“ text písemného vyjádření NPÚ, generálního ředitelství, ale obstaral si další podklady, které mu umožnily zjistit stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti v souladu s ust. § 3 správního řádu.

2017-12.-I. Ukládání podmínek, příprava obnovy, restaurování

Uvádí-li podmínka závazného stanoviska k projektu revitalizace kostela sv. B. nutnost vypracování dalšího stupně projektové dokumentace, je vhodné i připomenout vyžádání závazného stanoviska k ní.

Projekt je velmi obširný a zahrnuje práce jak stavební, tak restaurátorské, včetně restaurování vybavení kostela. Podle názoru Památkové inspekce by bylo k úvaze rozdělení řízení podle § 140 odst. 3 s odkazem na § 154 správního řádu a vydání rozhodnutí k restaurování, jež není předmětem dalšího postupu stavebního úřadu, a závazného stanoviska podle § 149 správního řádu ke stavební části projektu, jež se předkládá stavebnímu úřadu.

2016-06.-I. Restaurování, ukládání podmínek

Na ochozu kostela sv. P. je celkem pět polí o šesti sloupcích. Záměrem je konzervace a restaurování těchto sloupků. Každý sloupek je složen ze tří kusů (patka, dřík, hlavice). V restaurátorském průzkumu je ke každé části uvedena pravděpodobná doba vzniku a popis materiálu, ze kterého je vyrobena. Podle schváleného restaurátorského záměru by během první etapy mělo docházet ke konzervaci konsolidačními prostředky na bázi ethylesteru kyseliny křemičité na „původních“ prvcích (deset sloupků určených materiálovým průzkumem do období vzniku cca druhá polovina 13. stol). V záměru však není popsáno, zda ke konsolidaci má dojít in situ či např. v ateliéru. V době kontroly však bylo již vyňato sedm sloupků a jedna hlavice. Při předpokladu, že příznivého klimatu k optimálnímu vnikání kapalných látek do kamenného materiálu nelze docílit in situ, je otázkou, z jakého důvodu nebyly odvezeny také hlavice a patka šestého sloupku z 1. pole a hlavice šestého sloupku z 3. pole, u kterých restaurátorský záměr na straně 12 přepokládá konsolidaci také. Přestože z popisu následné druhé etapy vyplývá, že tyto „originální“ prvky budou nahrazeny sekanými kamennými kopiemi (z jedné ze tří variant materiálu), a způsob, jakým bude prováděna výměna za kopie, není však popsáno, jak a kde budou tyto originální prvky uloženy či prezentovány. To je určeno až podmínkou č. 3 („*Autentické dochované kamenné části tzv. trpasličí galerie budou po provedené konzervaci a vyjmutí uloženy v místním lapidariu.*“) v rozhodnutí o přípustnosti konzervace a restaurování kamenných sloupků. V etapě konzervace a restaurování všech ostatních kamenných prvků se opět počítá s konsolidací kamenného materiálu (popis je stejný jako v etapě první) a opět v žádosti o restaurování není stanoveno, zda tato konsolidace proběhne in situ, či budou i tyto „novodobé“ prvky odvezeny stejně jako prvky originální. Nejzávažnějším nedostatkem žádosti o restaurování a vydaného správního rozhodnutí na jejím základě, které bez podmínky pro další přípravu provedení prací dle žádosti připouští, je skutečnost, že není stanoven konkrétní vzor, podle něž budou kopie vyhotoveny [*Kopie mají být zhotoveny metodou sekání (tečkování) do obdobného materiálu pískovce, kde bude originál i již nově vyměněné prvky sloužit jako model. Nově vytvořené prvky budou přesnými kopiemi jednotlivých kamenných částí – hlavic, sloupků, patek.*]. Nově vytvořené prvky mohou být přesnou kopií pouze v případě faksimile, kterou však restaurátorský záměr sám popírá. Pokud dojde k dotvoření chybějících, časem zmizelých, částí originálu a jejich nahrazení novými doplňky a rekonstrukcemi (což je zde dle názoru Památkové inspekce jedním z cílů restaurování), je třeba stanovit, jak přesně budou prvky vypadat (*Autentická podoba vzhled i stav sochařského díla bezprostředně po jeho vzniku v historické dílně jsou a vždy zůstanou nepoznatelnými. V případě restaurátorských zásahů jde tedy o fantazijní výtvarný proces, který, pokud se nezdaří, může mít za následek znehodnocení originálu a kvalitativní degradaci díla významného autora. Otázka estetická zde přerůstá v problém etický.* – viz Péče o kamenné sochařské a stavební památky, 1. vydání, Příloha časopisu Zprávy památkové péče, ročník 58, Praha 1998, s. 9-10). Kontrolovaný takto ponechal zcela na vůli vlastníka či jím vybraného zhotovitele, jaký bude výsledek obnovy. Toto pochybení nemůže napravit v rozhodnutí stanovená podmínka č. 1 („*Vlastník NKP zajistí konání pravidelných kontrolních dnů stavby, na které budou přizváni pracovníci krajského úřadu a NPÚ Praha.*“), která nabádá k přenášení rozhodování mimo správní řízení na následnou kontrolní činnost. Kontrolovat lze pouze provádění prací, které již byly správním rozhodnutím exaktně určeny. Předmětem kontrolní činnosti státní památkové péče není vyjádření, zda zamýšlené práce jsou přípustné, a stanovení podmínek pro jejich přípravu a provedení.

Kontrolující na základě těchto zjištění dospěl k závěru, že kontrolovaný v daném případě pochybil, že ve správním rozhodnutí nestanovil další nezbytné podmínky pro přípravu a provedení prací, a to podle § 10 odst.

3 prováděcí vyhlášky k zákonu o státní památkové péči, a to konkrétně zpracování záměru restaurování, technického a technologického postupu, návrhu konečného výtvarného řešení a grafického podkladu.

2014-01.-I. Restaurování, náležitosti podání, ukládání podmínek, rozhodnutí o přípravě, rozhodnutí o žádosti

Krajský úřad povolil restaurování dvou novogotických portálů a obnovu kamenného portálu ve vstupu do schodišťové věže národní kulturní památky V. d. Podmínkou závazného stanoviska stanovený obsah restaurátorské zprávy – detailní zakreslení druhů poškození portálů do výkresové dokumentace, je nedostačující. Výkresová dokumentace se zákresem různých druhů hodnocení poškození a s návrhem obnovy měla být už součástí podkladů pro závazné stanovisko.

Krajský úřad v I. a II. části výroku uvedl podmínku, že vlastník objektu zajistí zpracování závěrečné restaurátorské zprávy bez toho, že by v souladu s § 68 odst. 2 správního řádu uvedl, do kdy má být restaurátorská zpráva předána Národnímu památkovému ústavu, tj. aby stanovil lhůtu ke splnění ukládané povinnosti.

Ve III. části výroku je rozhodováno nad rámec žádosti. Krajský úřad zde stanovil **přípustnost přípravy** obnovy schodišťové věže, spočívající v provedení průzkumných prací, na jejichž základě bude navržen způsob obnovy, přestože se o těchto pracích žádost nezmiňuje a v restaurátorském záměru na obnovu portálu do schodišťové věže se pouze uvádí, že vzhledem ke zjištěnému stavu navrhuje autor průzkumu v blízké budoucnosti provést komplexní restaurátorský průzkum stavu a následně restaurátorský zásah na schodišti. Tímto návrhem ovšem vysvětluje důvody, proč se navrhuje pouze konzervační zajištění havarijního stavu portálu, nikoliv jeho plná obnova, která by měla být propojena právě s komplexní obnovou schodišťové věže. V případě pochybností nad rozsahem záměru žadatele měl krajský úřad vyzvat k doplnění žádosti. Ve III. části závazného stanoviska krajský úřad povolil přípravu prací bez toho, aby stanovil, jaké konkrétní průzkumy mají být provedeny a jakými technologiemi. Takové rozhodnutí je vzhledem ke své obecnosti zbytečné.

2013-32.-I. Restaurování, ukládání podmínek

Orgán památkové péče vydal rozhodnutí k restaurování fragmentu sgrafita na jižním průčelí a štukového městského znaku zámku v L., kterým schválil provedení navrhovaných prací v rozsahu předloženého restaurátorského průzkumu a záměru bez podmínek.

Uvedený restaurátorský záměr k restaurování fragmentu sgrafita na jižním průčelí a štukového městského znaku však neobsahoval technické a technologické postupy v dostatečném rozsahu, zejména výčet materiálů a chemikálií.

V restaurátorském záměru nebylo uvedeno, jakým konkrétním způsobem a prostředkem bude prováděno čištění fragmentu sgrafita a štukového městského znaku, jaké prostředky budou použity ke zpevnění, lokální rekonstrukci a konzervaci. Orgán památkové péče měl v daném případě v rozhodnutí k restaurování uvést jako požadavek doplnění restaurátorského záměru o přesný technický a technologický postup. Stanovení těchto základních podmínek vyplývá z § 10 odst. 3 vyhlášky č. 66/1988 Sb., kdy příslušný orgán památkové péče **v závazném stanovisku pro přípravu** a realizaci restaurování podle § 14 odst. 1 zákona stanoví jako základní podmínku mj. technický a technologický postup, návrh konečného výtvarného řešení a grafické podklady.

V případě, kdy tak orgán památkové péče neučinil a sám tento postup nestanovil, ponechal zcela na libovůli účastníka řízení nebo zhotovitele, v jakém rozsahu budou fragment sgrafita a městský znak restaurovány a jaké prostředky budou při restaurování použity.

2013-30.-I. Restaurování, zjištění stavu věci, ukládání podmínek, průtahy řízení

Orgán památkové péče v rozhodnutí k restaurování vitráží a opravě kamenného ostění a středního prutu okna kostela sv. Petra v P. dostatečně neřešil otázku případné výměny poškozených kamenných částí. Navrhovaný způsob opravy uvedený v restaurátorském záměru předpokládá jednak okamžité zajištění stávajícího

havarijního stavu – hloubkové vyarmování chybějících částí a jejich doplnění umělým kamenem, jednak výměnu některých dožilých kamenných částí středního prutu (sloupku) za nové prvky (jedná se především o základní kámen středního prutu), pokud investor přistoupí na nákladnější variantu řešení. Rozhodnutí ve výroku bez dalšího připouští jak armování a doplnění chybějících částí, tak výměnu velmi poškozených kamenných částí středního prutu.

Pochybení orgánu památkové péče spočívá v tom, že opomenul § 10 odst. 2 písm. b) a c) prováděcí vyhlášky, podle kterého „*vlastník kulturní památky uvede v žádosti o vydání závazného stanoviska k její obnově*“ rovněž „*popis současného stavu památky s uvedením závad a příčin porušení*“ a „*navrhovaný rozsah restaurátorského zásahu*“ a v tom, že dále nepostupoval podle § 45 odst. 2 správního řádu k odstranění nedostatků žádosti. V případě, kdy tak orgán památkové péče neučinil a sám v rozhodnutí neurčil rozsah případné výměny kamenných částí středních prutů, ponechal zcela na libovůli účastníka řízení nebo zhotovitele, zda budou tyto kamenné části opravovány, nebo měněny za nové. U případné výměny orgán památkové péče nestanovil ve výroku z hlediska zájmů památkové péče jako důležitou podmínku podobu nových kamenných částí (jaká bude profilace, z jakého budou materiálu aj.). Orgán památkové péče se dopustil pochybení, když nezjišťoval stav věci podle § 3 správního řádu v průběhu řízení, které je nezbytné pro vydání závazného stanoviska s ohledem na další zachování kulturně historických hodnot (pozdně gotická kamenná ostění a sloupky z 15. století). Orgán památkové péče měl v daném případě zjistit fyzický stav kamenného materiálu a na základě takového poznání rozhodnout, které kamenné části budou opravovány a které měněny.

Uvedený restaurátorský záměr k opravě kamenného ostění a středního prutu okna závěru kostela neobsahoval ani přesný postup restaurování, natož pak výčet konkrétních materiálů a prostředků k odstranění havarijního stavu středního prutu okna – v návrhu je pouze uvedeno, že je navrhováno hloubkové vyarmování chybějících částí a doplnění umělým kamenem.

Orgán památkové péče měl v daném případě (v rozhodnutí k restaurování) uvést jako požadavek doplnění restaurátorského záměru o přesný technický a technologický postup. Stanovení těchto základních podmínek vyplývá z § 10 odst. 3 vyhlášky č. 66/1988 Sb., kdy příslušný orgán památkové péče **v závazném stanovisku pro přípravu** a realizaci restaurování podle § 14 odst. 1 zákona o státní památkové péči stanoví jako základní podmínku mj. technický a technologický postup, návrh konečného výtvarného řešení a grafické podklady. V případě, kdy tak orgán památkové péče neučinil a sám v rozhodnutí tento postup nestanovil a neurčil prostředky a materiály, ponechal zcela na libovůli účastníka řízení nebo zhotovitele, v jakém rozsahu bude doplňován střední prut umělým kamenem a jaké konkrétní prostředky a materiály budou při restaurování použity.

Řízení k restaurování vitráží a opravě oken bylo zahájeno podáním žádosti o závazné stanovisko dne 10. 8. 2012, rozhodnutí ve věci bylo vydáno až dne 29. 10. 2012. Orgán památkové péče tedy nedodržel lhůtu pro vydání rozhodnutí stanovenou § 71 odst. 3 správního řádu, dle kterého je správní orgán povinen vydat rozhodnutí nejpozději do 30 dnů od zahájení řízení, k nimž v daném případě nebylo možné připočítat další dobu, jak je uvedeno v témže odstavci § 71 písm. a) nebo b).

2013-28.-I. Restaurování, zjištění stavu věci, ukládání podmínek

Orgán památkové péče vydal rozhodnutí, kterým schválil restaurování malovaného záklopového stropu ve 3. NP objektu bývalého kláštera K. v P. za podmínek, že retuš výmalby východní části stropu bude použita pouze v místech odpadnuté malby. Doplněvané lišty a výměna shnilých záklopů budou velikostí, tvarem a opracováním odpovídat originálnímu řešení těchto prvků. Restaurátorský záměr, který spočíval mj. v opravě a doplnění chybějících částí dřevěného záklopového stropu, v restaurování dochované malované výzdoby a její rekonstrukci v západní části, neobsahoval technické a technologické postupy v dostatečném rozsahu, zejména nestanovil, jaké prostředky budou použity při tmelení a doplnění podkladů polychromie, při barevné retuši, kterými prostředky se bude provádět malířská rekonstrukce, v jakém rozsahu bude prováděno doplnění, příp. výměna částí trámů. Orgán památkové péče pochybil, když nezjišťoval stav věci, tak jak stanoví § 3 správního řádu, konkrétně nezjišťoval v průběhu řízení fyzický stav dřevěného stropu, jinak by zjistil, že obnova dřevěných prvků byla již v době podání žádosti provedena, což se dalo zjistit také přímo ze

žádosti, konkrétně z příložené fotodokumentace. Výše popsané práce byly tedy provedeny bez závazného stanoviska orgánu památkové péče.

V případě restaurování a doplňování malované výzdoby stropu měl orgán památkové péče v rozhodnutí uvést jako požadavek doplnění restaurátorského záměru o přesný technický a technologický postup s uvedením konkrétních požadavků (některé popsány výše). Stanovení těchto základních podmínek vyplývá z § 10 odst. 3 vyhlášky č. 66/1988 Sb., kdy příslušný orgán památkové péče **v závazném stanovisku pro přípravu** a realizaci restaurování podle § 14 odst. 1 zákona o státní památkové péči stanoví jako základní podmínku mj. technický a technologický postup. V případě, kdy tak orgán památkové péče neučinil a sám technický a technologický postup nestanovil, ponechal zcela na libovůli účastníka řízení nebo zhotovitele, v jakém rozsahu a jakými prostředky podoba budou prováděny barevné retuše a jakými prostředky bude doplňována malovaná výzdoba.

2013-18.-I. Rozhodnutí o přípravě, rozhodnutí o žádosti

V žádosti spisu ze dne 27. 6. 2012 je uvedeno, že mezi přílohami byla projektová dokumentace a stavebně historický průzkum k restaurování varhan kostela sv. Tomáše v P. Ani jedna z těchto uvedených příloh se ovšem v rozporu s § 17 odst. 1 správního řádu ve spise nenachází. Památková inspekce získala „*Restaurátorský záměr na opravu varhanního stroje v augustiniánském kostele sv. Tomáše v P.*“, který byl zřejmě podkladem pro vydání žádosti. V závěru tohoto záměru je stručný návrh na obnovu varhan. Obsahuje konkrétní návrh zamýšlených prací. Orgán památkové péče se tímto návrhem vůbec nezabýval. Místo toho do výrokové části napsal, že **příprava prací** v rozsahu restaurátorského záměru je přípustná za podmínek, že budou provedeny průzkumné a výzkumné práce, bude zpracován podrobný restaurátorský návrh a že tento návrh bude předložen orgánu památkové péče. Pokud tedy neshledal podklady dostačující pro vydání rozhodnutí o provedení prací, měl jasně specifikovat, jaké průzkumy mají být provedeny, a které části návrhu jsou nepodrobné či chybí, tedy mají být doplněny.

V roce 1966, kdy byly varhany renovovány, byl k I. manuálu přidán jeden rejstřík. Návrh uvádí možnost ponechání tohoto doplňku prvního rejstříku či jeho odstranění. Jedná se o variantní řešení a k oběma těmto variantám se měl orgán památkové péče výslovně vyjádřit. Orgán památkové péče tak v rozporu s § 68 odst. 2 správního řádu neučinil.

2013-08.-I. Zjištění stavu věci, náležitosti podání

Krajský úřad v závazném stanovisku č. j. 123/12 ze dne 21. 9. 2012 **pro další přípravu** a provádění restaurování vřetenového schodiště v interiéru zámku B. stanovil podmínky: „Rozsah rozebírání konstrukce a potřeba odebrání vzorku a místa odběru pro zjištění stratigrafie nátěrů budou na kontrolním dnu odsouhlaseny krajským úřadem. Barevnost schodiště bude určena na základě zjištěné stratigrafie nátěrových vrstev a odsouhlasena na základě vzorku nátěru na kontrolním dnu krajským úřadem“. Stanovenými podmínkami krajský úřad zakládal další rozhodování a ukládání povinností na kontrolních dnech obnovy národní kulturní památky. Postup není v souladu s ustanovením § 14 odst. 3 zákona o státní památkové péči, podle něhož je krajský úřad povinen vyjádřit, zda jsou zamýšlené práce z hlediska zájmů státní památkové péče přípustné a stanovit podmínky, za kterých lze tyto práce připravovat a provést, a to v závazném stanovisku vydaném ve správním řízení, nikoli na kontrolních dnech.

Žádost o vydání závazného stanoviska k restaurování schodiště neobsahovala technické a technologické postupy v potřebném rozsahu, neboť doposud nebyly provedeny nezbytné průzkumné práce např. povrchových úprav. Vzhledem k této skutečnosti měl krajský úřad podle § 10 odst. 3 písm. a) a b) vyhlášky č. 66/1988 Sb., kterou se provádí zákon České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, (dále jen „prováděcí vyhláška“) uložit provedení průzkumných prací (a nejen ke zjištění barevnosti), jejich dokumentaci a zpracování záměru restaurování, technického a technologického postupu.

2012-06.-I. Restaurování a rozhodnutí o přípravě

Krajský úřad vydal závazné stanovisko ve věci opravy stěny s portálem zadní brány zříceniny hradu T., národní kulturní památky. K návrhu těch z prací, které jsou restaurováním podle § 14 odst. 8 památkového

zákona („restaurátorská oprava kamenických prvků“ s erby, „bude revidován stav ... desek s erby, upřesněna technologie a ošetření jejich povrchu ... doplnění chybějících částí“), podle § 14 odst. 3 památkového zákona neuložil zpracování záměru restaurování. Krajský úřad nestanovil podmínky, za kterých lze restaurování erbů připravovat a provést, čímž došlo k porušení § 10 odst. 3 písm. a) a b) prováděcí vyhlášky č. 66/1988 Sb. Zda bude v souladu se zájmy památkové péče zpracován záměr restaurování, technický a technologický postup, návrh konečného výtvarného řešení, podrobnější grafické podklady, provedení průzkumných a výzkumných prací včetně jejich dokumentace, ponechal krajský úřad na vůli účastníka řízení, ač ze žádosti samé vyplývalo, že účastník žádá o vydání závazného stanoviska k přípravě záměru restaurování, kdy bude zapotřebí provádět průzkumné práce a zpracovat návrh restaurování.

e) Nařizování provedení průzkumů a závazné stanovisko k realizaci

Žádný právní předpis na úseku památkové péče nestanoví požadavky provedení ani kvality konkrétních průzkumných či výzkumných prací. Při ukládání povinnosti zpracovat průzkum musí být popis a charakter takových prací co nejpřesněji určen podmínkou závazného stanoviska. V opačném případě je jejím splněním vše, co se dobere cíle nebo co nese např. jen formální označení požadovaného materiálu. Má-li tedy být proveden průzkum barevnosti a podmínka závazného stanoviska nestanoví, jak by měl takový průzkum proběhnout, pak i ústní anketa mezi sousedy, např. jakou barevnost si pamatují, je splněním takové obecné podmínky.

Nabízí se možnost v závazném stanovisku odkázat na metodické materiály památkové péče, které metody průzkumu popisují. Zde je až zarážející, že přestože byla vydána řada metodických publikací, při aplikační praxi se zpravidla nepoužívají. Např. typům průzkumů a jejich zpracování se věnují hned dvě kapitoly publikace Petra Macka Barevnost fasád, Průzkum, dokumentace, vyhodnocení a obnova exteriéru historických staveb, vydal v roce 2009 Národní památkový ústav, str. 56 – 70 (digitální podoba publikace je volně k dispozici na webu NPÚ, kde se jednotlivými pasážemi může kdokoli seznámit http://www.npu.cz/download/1280826431_1579/met36fasady_macek.pdf). Nebo případně publikace Péče o kamenné sochařské a stavební památky (SÚPP, 1998).

Nic nebrání tomu, aby s ohledem na konkrétní případ byla zvolena patřičná metoda průzkumu, pro stručnost výroku včetně odkazu na příslušnou pasáž např. zmíněné metodiky. Pak by zjevně nemělo být sporu o tom, zda škrábnutí hřebíkem do omítky za účelem provedení průzkumu barevnosti nebo ústní anketa mezi sousedy vyhovuje požadavkům na průzkum v daném konkrétním případě.

Památková inspekce se setkává s případy, kdy spolu s konečným povolením restaurování je ukládána povinnost provádět různě zaměřené průzkumy, často s potenciálem přinést pro obnovu kulturní památky nová a zásadní zjištění. Nelze připustit předepsání provedení průzkumů, když se jejich výsledky a závěry důležité pro správné provedení restaurování nestanou předmětem rozhodování orgánu památkové péče. Nabytím právní moci rozhodnutí získá vlastník kulturní památky veřejnoprávní oprávnění realizovat povolené práce a výsledkem jejich provedení může být ztráta hodnot kulturní památky zachycená v podrobně zpracovaném průzkumu.

2016-24.-I. Ukládání podmínek, restaurování, odůvodnění

Podmínka č. 1 pro přípustnost zamýšlených prací - restaurování dřevěného obložení dvou místností zámků - („*Invazivní průzkum (sondy, odběry vzorků) pro dřevěné obložení (obložení, obložky, profil. lišty) v předemných místnostech musí provádět restaurátor s povolením Ministerstva kultury ČR k restaurování uměleckořemeslných děl ze dřeva nebo dle třídníku restaurátorských prací se specializací na nepolychromovaná nefigurální uměleckořemeslná díla ze dřeva.*“) je nadbytečná. Skutečnost, že restaurování již od první fáze mohou provádět jen fyzické osoby na základě povolení vydaného podle § 14a zákona o státní památkové péči, vyplývá přímo ze zákona, konkrétně z ust. § 14 odst. 8 zákona o státní památkové péči. Provádění invazivních průzkumných prací na kulturní památce,

v souvislosti s přípravou restaurování ve smyslu ust. § 14 odst. 8 zákona o státní památkové péči, je nezbytné považovat za jednu z fází samotného restaurování. Důvodem je skutečnost, že již při těchto průzkumných pracích (sondách a odběrech vzorků) dochází k zásahu do samotné hmotné podstaty kulturní památky a zároveň tyto průzkumy mají přímou věcnou souvislost s podobou následujících fází restaurování.

V odůvodnění chybí uvedení úvahy, na základě které považuje krajský úřad navrhované práce za restaurování ve smyslu ust. § 14 odst. 8 zákona o státní památkové péči, tj. že obnovovaná část kulturní památky splňuje podmínky tohoto právního ustanovení (k tomu viz <https://www.mkcr.cz/metodicka-cinnost-250.html>, část **Restaurování a kontrolní zjištění Památkové inspekce**).

2016-22.-I. Ukládání podmínek, restaurování

Podmínka 2 stanoví přípustnost zamýšlených prací ve věci restaurování omítek v rokokové čítárně zámku požadující provedení pásové sondy přes celou šířku ostění a v jeho vnitřní špaletě až k okennímu rámu, je nekonkrétní. Z podmínky v rozporu s § 68 odst. 2 věta první správního řádu vůbec není zřejmé, v jakém rozsahu, na jakém místě, jakými technologiemi má být požadovaná sonda provedena a co má být výsledkem průzkumu (k tomu viz <https://www.mkcr.cz/metodicka-cinnost-250.html>, část **Restaurování a kontrolní zjištění Památkové inspekce**).

2016-09.-I. Restaurování, ukládání podmínek

Památková inspekce zjistila, že exaktní určení druhu a rozsahu prací, včetně toho, které sklo vitráží má být vyměněno u obnovy vitráží klášterního kostela v Ž., lze provést i z pohledu osoby stojící na podlaze kostela (práce dosud nebyly provedeny), přičemž návrh na restaurování vitráží takového určení neobsahuje, ačkoli „restaurátorský průzkum“, ze kterého návrh vycházel, byl proveden z lešení. Kontrolující shledal návrh na restaurování příliš obecným, aby podle něj mohly být práce jednoznačně provedeny, přičemž kontrolované závazné stanovisko neobsahuje podmínky pro další přípravu prací podle § 10 odst. 3 prováděcí vyhlášky k zákonu o státní památkové péči.

V důsledku toho, že krajský úřad v rozhodnutí nestanovil podmínky podle citovaného ustanovení, ponechal výsledek obnovy dle závazného stanoviska na vůli vlastníka, případně jím vybraného restaurátora. Tuto skutečnost nemůže napravit v rozhodnutí stanovená podmínka č. 3 o uložení povinnosti konání kontrolních dnů s přizváním pracovníků orgánu a odborné organizace státní památkové péče, neboť dohledovou činností nelze nahrazovat uvedený nedostatek závazného stanoviska a přenášet rozhodování mimo správní řízení.

2014-13.-I. Zjištění stavu věci, předmět řízení, restaurování, ukládání podmínek

Žádost u vydání závazného stanoviska byla podána dne 7. 8. 2013, součástí podání byla dokumentace „NKP SZ M. – restaurátorský průzkum“, jež obsahovala i „Záměr restaurování nástropní malby a nástěnných maleb ve schodišťovém prostoru a restaurátorský průzkum – NKP SZ M.“, datovaná dnem 31. 7. 2013. Do této dokumentace je všit „Dodatek k průzkumu schodišťového prostoru“ ze dne 4. 9. 2013, datovaný tedy zhruba měsíc po podání žádosti, přiložená fotodokumentace datovaná není. Z obsahu spisu tedy není zřejmé, co přesně obsahovala příloha žádosti. Podle textu žádosti „Popis současného stavu (...)“ jsou dekorativní malby na stěnách pod cca 4 vrstvami celoplošných vápenných nátěrů (...). Z provedených sond lze usoudit, že malba je dochována v celé ploše schodiště a (...) lze tyto nástěnné malby propojit přes římsy s malbami nástropními v jeden souvislý celek (...). Podle odstavce „Předpokládaný výsledek (...)“ se počítalo s komplexním restaurováním výmalby celého prostoru hlavního zámeckého schodiště, rozděleným na etapu restaurování nástropní malby (...) a následně na etapu restaurování výmalby přilehlých stěn.

Ještě před podáním žádosti byl v Přípomínkách k zaslánému záměru nástěnných maleb a omítek na stropě, NPÚ GnŘ ze dne 4. 8. 2013, zprac. Mgr. Z. G.-L., žadatel upozorněn na skutečnost, že spolu s restaurováním stropu a stěn by měla být restaurována hlavní římsa, jejíž úprava je nedílnou součástí této výmalby, přestože tato část v „Záměru restaurování (...)“ je zmíněna, ale nikoli blíže specifikována. E-mailem byl dne 4. 9. 2013 zaslán jako dodatek č. 1 k restaurátorskému záměru „Záměr na restaurování nástropní malby a nástěnných maleb ve schodišťovém prostoru a restaurátorský průzkum“, jenž odkrytí a restaurování výzdoby římsy doplnil, což lze chápat jako upřesnění žádosti.

Dne 3. 10. 2013 krajský úřad vydal závazné stanovisko k restaurování nástropní malby a nástěnných maleb ve schodišťovém prostoru zámku M., v němž navrhované práce shledal jako přípustné za podmínek: 1. Nástropní malby budou nejprve zajištěny pomocí přelepů, tak aby byla ochráněna havarijní místa hrozící odpadnutím. 2. V průběhu prací bude prováděn odběr vzorků na **laboratorní průzkum** pigmentů a pojidla maleb. 3. Bude vypracována závěrečná restaurátorská zpráva, která bude předána odborné organizaci státní památkové péče.

Podmínka číslo 1. je nadbytečná, neboť daná skutečnost je předmětem žádosti; podmínka 2 je nedostačující. Krajský úřad ji měl rozšířit, neboť výsledky analýz měly následně podmiňovat technologie užití při samotném restaurování maleb.

Krajský úřad stanovil podmínku č. 3 týkající se vypracování závěrečné restaurátorské zprávy bez toho, že by v souladu s § 68 odst. 2 správního řádu uvedl termín, dokdy má být restaurátorská zpráva předána Národnímu památkovému ústavu. Bez uvedení termínu podmínky nelze splnění podmínky vymáhat.

2013-37.-I. Zjištění stavu věci, rozhodnutí o přípravě obnovy, ukládání podmínek

Památková inspekce soudí, že v případě nátěru litinových sloupů pavlačí S. divadla měl orgán památkové péče ve správním rozhodnutí stanovit jejich barevnost již ve výroku kontrolovaného správního rozhodnutí ze dne 14. 6. 2012 a nikoli stanovit podmínku, že „*konečný návrh barevného nátěru včetně zlacení bude předložen k posouzení v samostatném správním řízení*“. Žádost o závazné stanovisko se odvolává na příložený restaurátorský záměr, kde je na str. 10 uvedeno, že je zamýšlena povrchová úprava podle výsledků průzkumu a odsouhlaseného vzorku barevnosti a že na jeden základní nátěr budou provedeny dva nátěry ve zvoleném odstínu a následně zlacení detailů. Podle výsledků velmi důkladných mikroskopických průzkumných prací z reprezentativních vzorků bylo zlacení zjištěno jen jako součást historické vrstvy pocházející z předchozí obnovy ukončené v roce 1991, k níž právě náleží tmavě zelený svrchní nátěr na světle zeleném základním nátěru podloženém antikoročním suříkovým nátěrem. Podle zjištění z průzkumu pouze na jediném vzorku z jediného sloupu byly zachovány starší nátěrové vrstvy jiných odstínů, ke kterým však zjištěné zlacení nenáleželo. Podle Památkové inspekce **dosavadní výsledky průzkumu** neumožňovaly rozhodnutí o jiném (starším) barevném řešení povrchových úprav sloupů, než jaké bylo provedeno při předchozí obnově a jaké, totiž že „*bude zachována stávající barevnost*“, je rovněž obsaženo v písemném vyjádření NPÚ. Stanovená podmínka by byla důvodná, pokud by orgán památkové péče nemohl o barevném řešení sloupů rozhodnout na základě výsledků stávajících průzkumných prací, které by k tomu nepovažoval za dostačující, a zamýšlenou obnovu by tak podmínil další přípravou ve smyslu zjišťování barevnosti (například rovněž z archivních dokladů, kam by bylo možné zařadit nejen projektovou dokumentaci na stavbu pavlačí se smlouvami a účty o jejím provedení, ale také údaje dokumentující následné obnovy včetně bezprostředně předcházející, která byla dokončena v roce 1991). Stanovená podmínka ponechává barevné řešení sloupů do značné míry na vůli účastníka řízení či zhotovitele prací, neboť nebude-li jiných podkladů ke stanovení barevného řešení, nebude mít orgán památkové péče žádný důvod k jinému rozhodnutí, než ke kterému mohl dospět již v tomto (kontrolovaném) správním řízení. Památková inspekce přitom uznává, že orgán památkové péče mohl i na základě výsledků průzkumu z jediného vzorku jediného sloupu důvodně pochybovat, že barevné řešení provedené při předcházející obnově vychází z tehdy učiněných nálezů. V závazném stanovisku však mezi stanovenými podmínkami nevedl **žádné další průzkumné práce**, které by to mohly a měly objasnit, aniž jako důvod pro ně uvedl takovouto pochybnost.

Co se týče dalšího předmětu stejné žádosti o závazné stanovisko, tj. náhrady 3 degradovaných architektonických prvků, které představují odlišky ze směsi na bázi hydraulického vápna, kopiemi, Památková

inspekce shledala, že podání má všechny náležitosti žádosti o restaurování, jež mohou vést k tomu, aby mohla být podle závazného stanoviska vydaného na jejím základě zamýšlená obnova provedena, a to snad jen s výjimkou spočívající ve vyjádření záměru povrchové úpravy (např. nátěr v kontextu barevného řešení fasády) a upřesnění zjištění materiálového složení odlišků. Pokud měl orgán památkové péče ve výroku závazného stanoviska k této části žádosti toto pod dále stanovenými podmínkami na mysli, měl to konkretizovat a nikoli jen citovat obecné podmínky pro přípravu a realizaci restaurování stanovené v § 10 odst. 3 vyhlášky č. 66/1988 Sb. Vychází-li pak Památková inspekce z předpokladu, že barevnost akroterií mohla být již stanovena v rámci barevného řešení fasády, respektive že je ji třeba řešit teprve společně s barevností omítaných částí fasády, na které vždy (i při provedení nejmladšího akrylátového nátěru) navazovala, pro provedení kopií akroterií mohlo chybět jen upřesnění materiálového složení směsi pro jejich odlišení. Památkové inspekci tak není zřejmé, z jakého důvodu v případě obnovy 3 akroterií, na základě předmětné části žádosti orgán památkové péče nerozhodl, že provedení uvedených prací je přípustné za dále stanovených podmínek, kde by byl vyjádřen požadavek na upřesnění zjištění materiálu, ze kterého je vyroben poškozený originál. Tak totiž učinil v předchozím výroku, kde vyjádření přípustnosti provedení obnovy sloupů navázal na stanovenou podmínku, že návrh nátěru včetně zlacení a oplechování mu bude předložen k posouzení ve správním řízení, zatímco v případě akroterií nevzal na vědomí obsah jemu předloženého restaurátorského návrhu (tj. bezvadně dokončenou přípravu obnovy s výše uvedenou drobnou výjimkou), když v dalším k němu se vážícímu výroku správného rozhodnutí vyjádřil jen (o stanovených podmínkách bylo pojednáno výše), že příprava těchto navrhovaných prací je přípustná.

2013-33.-I. Zjištění stavu věci

Žádost o vydání závazného stanoviska provedení drobných oprav a restaurátorských prací národní kulturní památky P. brána se skládá z několika různorodých částí. Základní je „*Návrh drobných udržovacích prací*“, který obsahuje jednoduchý popis, či spíše výčet jednotlivých prací (včetně prací, které jsou podrobněji popisované v dalších přílohách). Další přílohy žádosti byly: „*Předběžný restaurátorský návrh – restaurování vymezených partií (oprava kamenných částí)*“, „*Předběžný restaurátorský návrh – restaurování pasířských prvků*“, „*Návrh restaurátorského záměru – restaurování vitráží z prostoru P. brány*“. Úroveň a podrobnost jednotlivých záměrů je velmi různorodá. Žádná z nich ovšem neobsahuje dokumentaci současného stavu, fotodokumentaci ani výkresy pohledů na jednotlivé partie, které mají být restaurovány, se zákresem poruch a plánovaných zásahů. Orgán památkové péče měl tyto nedostatky odstranit výzvou k odstranění vad žádosti podle § 45 odst. 2 správního řádu.

Nejzásadnější vadou rozhodnutí bylo nedostatečné zjištění stavu věci, které vyplývá z § 3 a § 2 odst. 4 správního řádu, kde se uvádí: Nevyplývá-li za zákona něco jiného, postupuje správní orgán tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro soulad jeho úkonu s požadavky uvedenými v § 2 správního řádu. Správní orgán má dbát, aby přijaté řešení bylo v souladu s veřejným zájmem a aby odpovídalo okolnostem daného případu. Dále správní řád stanoví v § 2 odst. 4, že správní orgán je povinen zjistit všechny okolnosti důležité pro ochranu veřejného zájmu.

Rozhodnutí obsahuje konstatování, že práce jsou přípustné za podmínky, že bude zpracován **důkladný průzkum kamenných a pasířských prvků**, na jehož základě bude zpracován podrobný restaurátorský záměr, který bude předložen orgánu památkové péče k posouzení v samostatném správním řízení. Tato podmínka není dostačující a natolik jednoznačná, aby přispěla ke kvalitě dalšího stupně přípravy. Orgán památkové péče se vyjma upřesnění konečné povrchové úpravy pasířských prvků nevyjádřil k tomu, čeho se tato podmínka týká, tedy není zřejmé, jaké průzkumy požaduje.

Dále uložení nezbytných průzkumných prací, aniž jsou tyto práce přesně specifikovány, ponechává na vůli jejich objednatele či zhotovitele, do jaké hloubky a v jaké kvalitě budou provedeny. Téměř každou zprávu o výsledcích průzkumné práce je tak možné přijmout jako naplnění podmínky, že bude provedena; v daném případě takovou, která obsahuje údaj, že jde o „*podrobný restaurátorský záměr*“.

- Návrh na restaurování pasířských prvků – makovice, zábradlí

Vzhledem k tomu, že se jedná o naprosto nepřístupné prvky, bylo zde správně schváleno provedení průzkumu s možností demontáže a odvozu jednotlivých prvků, kvůli možnosti dalšího návrhu restaurátorských prací. V rozhodnutí je ale dále uvedeno, že je přípustné i provedení těchto prací: „...*odstranění starých nátěrů, následná pasivace, oprava mechanicky poškozených prvků a případné doplnění chybějících částí (bez další specifikace), zlacení*“. Pouze konečná povrchová úprava má být dle **potřebného podrobného průzkumu**. Tedy pouze určení povrchové úpravy je podmíněné zmiňovaným podrobným záměrem. Mělo být jasné specifikováno, co je povoleno a jaké práce budou provedeny po provedení průzkumů, tedy že budou součástí následného, samostatného závazného stanoviska. Je potřebné podotknout, že se jedná o „předběžný restaurátorský návrh“, podle kterého byly práce v podstatě schváleny.

- Návrh na restaurování kamenných prvků – vymezených partií

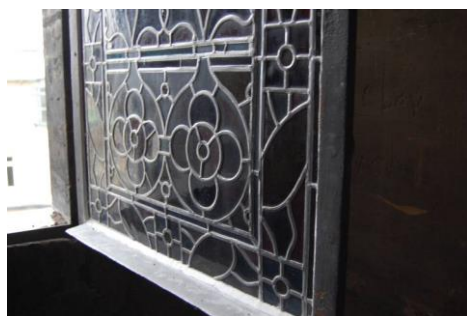
Rozsah prací je zde specifikován: „*Jedná se především o doplnění drobných mechanicky způsobených defektů v prostoru průjezdu objektu. Dále se jedná o zajištění, vyčištění a následné doplnění žeber klenby, včetně srostlic. V poslední řadě se jedná o lokální opravu soklové části cca 1,5 metrů, kde dochází k povrchové degradaci kamene a jeho následné opadávání.*“ Toto není dostatečná specifikace závad ani jejich lokalizace. Žádost z tohoto pohledu jednoznačně není dostatečně určitá a žadatel měl být ve smyslu cit. ustanovení § 45 odst. 2 správního řádu vyzván k jejímu doplnění.

V rozhodnutí je uvedeno, že je přípustné i provedení těchto prací: „...*vyčištění, odstranění degradovaných a konsolidace neschopných částí kamene a spárovacího materiálu, konsolidace schopné části budovy, ... větší poškození budou lokálně injektována materiálem na bázi vápna, ... oprava a doplnění spárování, závěrečná barevná retuš.*“ Žádná z těchto prací není podmíněna podrobným restaurátorským průzkumem, tedy není zřejmé, co má být součástí následného samostatného závazného stanoviska.

V rámci kontrolního zjištění dne 19. 11. 2013 na místě Památková inspekce neshledala potřebu restaurátorského zásahu na předmětné památce (ze spisu, ani z místního ohledání nebylo možné identifikovat poškozené partie). Práce, které by byly provedené podle vydaného závazného stanoviska, by podle Památkové inspekce zbytečně zasahovaly do autentického materiálu a poškozovaly by památkovou hodnotu objektu.

- Návrh na restaurování vitrají

Restaurování vitrají bylo povoleno bez omezujících podmínek. V rámci popisu současného technického stavu je zde uvedeno, že: „...*cca 60 % vitráží jsou v uspokojivém stavu, zbylá vykazuje větší stopy degradace. Některé z nich mají údajně tendenci se hroutit.*“ V rámci kontrolního zjištění dne 19. 11. 2013 na místě, Památková inspekce neshledala potřebu restaurátorského zásahu na předmětné památce. V případě provedení prací dle **restaurátorského průzkumu** (kompletní rozložení a znovuvytvoření vitrají z původních, vyčištěných skel), by se jednalo o nákladný a zbytečný zásah do historické konstrukce.

1. Stav vitrají v době provedení kontroly tj. bez provedení restaurování

Statické zajištění žeber klenby průjezdu

Obnova byla povolena bez stanovení podmínek. Návrh, který je zcela nepodrobný, zní: „*Předpokládané provedení statického zajištění žeber klenby průjezdu nerezovými pruty o průměru 8 mm vkládanými do drážky – např. systém Helifix (rozsah určí přízvaný statik na místě po konzultaci s restaurátorem a odpovědným zástupcem NPÚ).*“ Opět není **přiložený průzkum** prokazující potřebu navrhovaného zásahu ani fotodokumentace současného stavu. I v tomto případě měl být žadatel vyzván k odstranění nedostatků žádosti podle § 45 odst. 2 správního řádu a mělo být provedeno dostatečné zjištění stavu. Orgán památkové péče neměl důvodné pochyby o potřebě tohoto zásahu, ačkoli se jedná o nevratné zásahy do autenticky dochované konstrukce. V rámci kontrolního zjištění na místě Památková inspekce neshledala potřebu restaurátorského zásahu na předmětné památce (ze spisu, ani z místního ohledání nebylo možné identifikovat poškozené partie). Práce, které by byly provedené podle vydaného závazného stanoviska, by podle Památkové inspekce zbytečně zasahovaly do autentického materiálu a poškozovaly by památkovou hodnotu objektu.

2 Stav žebér kleneb v době provádění kontroly tj. před provedením obnovy

- Doplnění břidlicové krytiny, provedení revize klempířských prvků střechy včetně vikýřů

Zde nebyl podán žádný konkrétní návrh na obnovu těchto prvků a ani dokumentace stávajícího stavu. Orgán památkové péče měl vyzvat k doplnění žádosti. Při kontrole na místě, kterou provedla Památková inspekce dne 19. 11. 2013, byly shledány důvody pro provedení udržovacích prací v oblasti střechy. Špatný stav vikýřů na střeše vyžaduje odborný zásah.

3 Stav vikýřů v době provádění kontroly

2013-21.-I.

Zjištění stavu

věci, restaurování

Orgán památkové péče schválil provedení sanace ostění románského okna na schodišti do 2. NP domu čp. 123 v P. v rozsahu předloženého restaurátorského záměru bez dalších podmínek (kromě předložení restaurátorské zprávy NPÚ). Po prohlídce učiněné na místě Památková inspekce konstatuje, že povrch opukového kamenného ostění po zásahu restaurátora vykazuje známky nesoudržnosti (drolí se) způsobené patrně nevhodnou aplikací konzervačních prostředků. Tytéž poruchy byly přitom zaznamenány v záměru před provedením restaurátorského zásahu. Předložený restaurátorský záměr nebyl dostatečný zejména v tom, že nezjišťoval příčiny poruch ve vazbě na zvolené prostředky restaurátorského zásahu. Tento požadavek vyplývá z § 10 odst. 2 vyhlášky č. 66/1988 Sb., ve kterém je mj. stanoveno, že žádost o restaurování musí obsahovat popis současného stavu památky s uvedením závad a příčin porušení. Orgán památkové péče měl v daném případě v řízení zjišťovat příčiny poruch, případně požadovat doplnění restaurátorského záměru o jejich zjištění, konkrétně mělo být např. **průzkumem** zjišťováno, jakými prostředky byly prováděny restaurátorské zásahy opukového materiálu v minulosti.

f) Restaurování osobou bez povolení MK pod záštitou restaurátora s povolením MK

V souladu s § 14a odst. 12 zákona o státní památkové péči je oprávněna restaurovat kulturní památky fyzická osoba, která vykonává restaurátorskou činnost jako součást svého řádného studia v oboru restaurování na vysoké škole nebo na vyšší odborné škole pod dohledem pedagoga, který je sám restaurátorem. Takový student tedy za těchto podmínek k provádění restaurování kulturní památky povolení Ministerstva kultury nepotřebuje. Jiná možnost restaurovat kulturní památky bez příslušného povolení není.